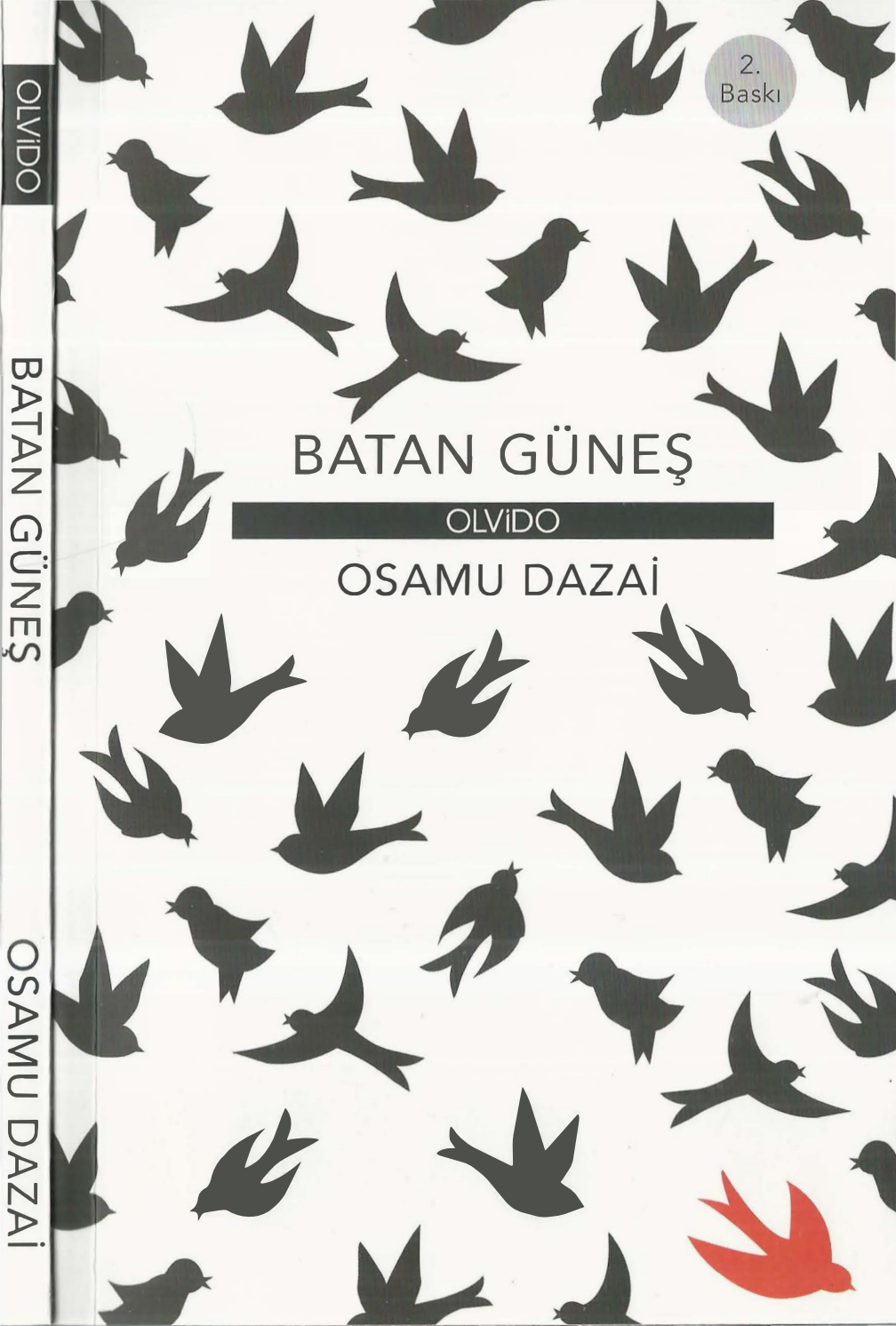

2.
Baskı
BATAN GÜNEŞ
OLVİDO
OSAMU DAZAİ
OLVİDO
BATAN GÜNEŞ
OSAMU DAZAİ

OSAMU DAZAİ

BATAN GÜNEŞ

OLViDO

Osamu Dazai, (1909-1948) Modern Japon edebiyatının en önemli yazarlarından biridir. Özellikle savaş sonrası Japon toplumunu ve bireyini varoluşçuluk felsefesi içinde mükemmel bir biçimde işlemiştir. Birçok öyküsü ve romanı çeşitli dillere çevrilen Dazai, başta alkol olmak üzere verem, esrar gibi çeşitli sorunlarla da boğuşmak zorunda kalmış ve birkaç kez intihara kalkışmıştır. Fırtınalı bir aşk hayatı da yaşayan Dazai, uğruna karısı ve çocuklarını terk ettiği metresi Tomie ile bir zaman birlikte yaşadıktan sonra beraber yağmur sularının taşırdığı bir kanala atlayarak yaşamlarına son vermişlerdir. Dazai'nin bedeni birkaç gün sonra tam da doğum günü olan 19 Haziran'da bulundu ve Tokyo'ya gömüldü.

Esin Talu Çelikkan, 1931 yılında Varşova'da doğdu. Notre Dame de Sion Lisesini ve ardından da Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulunu bitirdi. Gazetecilik yaptı ve uzun yıllar TRT'de çalıştı. Václav Havel, Philippe Sollers ve Amin Maalouf gibi yazarların kitaplarını çevirdi. 1998 yılında İstanbul'da vefat etti.

OLVİDO / Dünya Edebiyatı - Roman
Batan Güneş / Osamu Dazai

OLVİDO KİTAP

Cemal Nadir Sokak, Ferah Han No: 16/77 Cağaloğlu / İstanbul
Tel: 0 212 522 94 22, Sertifika No: 27215

Batan Güneş, © Osamu Dazai, 1963

Özgün Adı 斜陽 (Şayoo) *Fransızcadan Çeviren* © Esin Talu Çelikkan
Editör Türkân Topçu *Tasarım* Hakan Güngör

ISBN: 978-605-6663-74-1

2. Baskı: Eylül 2018, İstanbul

Ana Basın Yayın San. Tic. A.Ş.'de basılmıştır.
Matbaa Sertifika No: 20699

© Olvido Kitap, 2016

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmadan çeşitli araçlarla çoğaltılarak yayılması, paylaşılması 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanun'un hükümlerine aykırıdır.

www.olvidokitap.com
iletisim@olvidokitap.com

OSAMU DAZAİ

BATAN GÜNEŞ

Çeviren
Esin Talu Çelikkan

OLViDO

Bir

Anne hafif bir çığlık attı. Yemek odasında çorbasını içiyordu. Tabağına bir şey düştü sandım.

"Bir saç mı?"

"Hayır."

Anne, hiçbir şey olmamış gibi ağzına bir kaşık daha götürdü. Bunu yaptıktan sonra başını çevirdi, bakışlarını mutfak penceresinin arkasındaki kiraz ağacına dikti. Başı çevrikken çorbasından bir kaşık daha çaldı. Anne'nin, kadın dergilerinde öğretilen sofra görgüsünden çok farklı davranışları vardı. Anne için kaşık çalmak basit bir iş değildi.

Erkek kardeşim Naoji, içkiyi fazla kaçırdığı bir gün şöyle demişti: "Kişinin soyluluk unvanı taşıması, onu soylu kılmaz. Kimileri büyük aristokratlardır ve doğanın verdiği soyluluk dışında soylulukları yoktur. Bizim gibi sadece unvanı olanlar vardır. Bir de başkaları vardır ki, onlar soyludan çok paryadır. Örneğin, İvaşima (Naoji'nin kont unvanını hatırlatmayı seven sınıf arkadaşı) Şink-juku* batakhanelerindeki pezevenkten bile daha adi değil midir? Şu yakınlarda Sakurai, (Naoji'nin bir başka sınıf arkadaşı ve adını böbürlene böbürlene belirten Vikont'un kardeşi) hani şu hödük, ağabeyinin düğününe smokinle gelmedi mi? Üstelik smokin giymesi gerekse bile,

* Tokyo'da bir mahalle.

sofrada iddialı bir söylev vermesi gerekmezdi; tiksindirici bir manzara! Bu çeşit gösteriler, kibarlıkla hiç ilgisi olmayan rüküş davranışlar! İşte bunun için de üniversite duvarlarında *Yüksek Sınıf Pansiyonu* diye yazılar var. Oysa gerçek soylulara Yüksek Sınıf Sefilleri demek daha doğru. Gerçek soylular, İvaşima'nın sergilediği şu aptal hâli takınmaz. Annem ailenin tek soylusu. Gerçek soyluluk simgesi. Öyle bir anlatım biçimi, öyle bir tutumu var ki, hiçbirimiz erişemeyiz."

Örneğin, çorbayı içiş biçimi. Bizlere öğretildiği gibi, hafifçe tabağına eğilmez, kaşığı yan tutarak biraz çorba doldurmaz, sonra kaşığı yine yan tutarak dudaklarının hizasına götürmezdi. Sol elinin parmaklarını belli belirsiz biçimde masanın kenarına koyar, dimdik durur, gözlerini tabağı görecek kadar kısar, kaşığını çorbaya daldırır ve bir kırlangıç zarafetiyle tam istenilen açıdan ağzına götürür. Sonra çevresine masum bakışlar fırlatarak en ufak bir ses çıkartmadan, tek bir damla dökmeden, tabağını tıkırdatmadan kaşığını yeniden çalardı. Çorbayı bu biçimde içmenin protokolde belki yeri yoktu; ama benim için pek hoş ve pek soyluluk özelliği taşıyan bir davranıştı. Aslında çorbayı, tabağın dibine bakarak içmek yerine, Anne gibi dimdik durarak içmek tadını arttırmaktadır; ama ben, Ṇaoji'nin deyimi ile Büyük Sınıf Sefili olduğum ve Anne gibi kaşık çalamadığım için görgü kurallarında yazdığı gibi içiyorum çorbamı.

Anne'nin sadece çorbayı değil, diğer yemekleri de bir yiyiş biçimi vardı ki, genel sofra kurallarının çok dışındadır. Eti tabağına koyduktan sonra, önce çatalı ve bıçağı ile eti küçük parçalara ayırır, sonra çatalını sağ eline alır ve parçaların her birine tek tek daldırır. Öte yandan bizler tabağımızı çizmeden tavuğun etini kemiğinden ayırmaya çalışırken Anne tavuğu kemiğinden tutup dişleriyle bir parça et kopartır. Böylesi ilkel davranışlar, bunları yapan Anne olunca çok sevimli ve hatta

garip bir biçimde çekici olmakta. Üstelik sadece tavuğun etini kemiğinden ayırmak söz konusu olduğunda böyle davranmaz, öğle yemeklerinde sosisleri ve jambonu da eliyle yediği olur. Ara sıra "Pirinç köftesi neden lezizdir bilir misin? Parmaklarla yoğrulduğu için," der.

Ben de bazen, yemekleri ellerimizle yesek daha lezzetli olacaklarını düşünürüm; ama Büyük Sınıf Sefili olarak Anne'yi taklit edemezsem, sadece Sefil kalmaktan korktuğum için bundan kaçınırım. Kardeşim Naoji, Anne'nin düzeyinde olmadığımızı söyler ve ben de ona erişme zorluğu karşısında umutsuzluğa varan bir duyguya kapılırım.

Sonbaharın ilk günlerinden birinde, Nişikata Sokağı'ndaki evimizin arka bahçesinde, güzel ve mehtaplı bir gecede, Anne ile gölün kenarındaki yazlık kulübenin önünde oturmuş mehtaba bakıyorduk. Tilki ile farenin düğün öyküsünü anlatıp gülüşüyorduk. Anne kalktı ve hemen oracıktaki bir taflan korusuna daldı. Sonra hafifçe gülerek bana seslendi:

"Kazuko! Anne ne yapıyor, tahmin et bakalım!"

"Çiçek topluyor."

Gülerek fısıldadı:

"Çiş."

Onu gerçekten çok hoş buluyordum, taklit etmem olanaksızdı.

Akşam çorbası derken, nereden nereye geldim, ama bir kitapta Fransa'da krallık döneminde saraylı kadınların saray bahçesinde ya da saray koridorlarında eteklerini kaldırıp rahatlamaktan hiç çekinmediklerini okumuştum. Bu kadar saflık hoşuma gidiyor ve kendi kendime acaba Anne bu hanımların sonuncusu mu diye soruyorum.

Her neyse, bu sabah çorbasını içerken hafif bir çığlık attı ve ona bir şey mi düştüğünü sorduğumda bir şey olmadığını söyledi.

"Belki de çok tuz koydum."

Kantinden, bir Amerikan bezelye konservesi almış ve çorba yapmıştım. Genç bir hanımda bulunması gereken aşçılık hünerime hiç güvenmem. Bu yüzden de, Anne çok iyi olmuş dediği hâlde, çorbaya üzüldüm. Anne ciddiyetle:

"Çok güzel yapmışsın," dedi.

Çorbasını bitirdiğinde, yosuna sarılı birkaç pirinç köftesi yedi.

Kahvaltı etmeyi hiçbir zaman sevmedim. Saat ondan önce karnım acıkmaz. O sabah çorbamı bitirmeye çalışıyordum; ama başka bir şey yemeyi tercih ettim: Tabağıma birkaç pirinç köftesi koydum. Köfteleri çubuklarla ezdim. Çubuğumla bir parça ağzıma götürdüm. Anne çorba kaşığını nasıl tutuyorsa ben de çubuğumu öyle tuttum. Bir kuşu besler gibi. Böyle çabalayıp dururken Anne kalktı, yemeğini bitirmişti, sabah güneşinin ısıttığı duvarın yanına gidip oturdu. Bir süre konuşmadan bana baktı.

"Kazuko, böyle dudağının ucuyla yememelisin. Sabah kahvaltısını en iştahla yiyeceğin yemek hâline getirmelisin."

"Siz iştahla yiyor musunuz?"

"Benden söz etmiyoruz... Artık hasta değilim."

"Asıl ben hasta değilim."

"Hayır, hayır."

Anne hüzünlü gülümsedi, başını salladı.

Beş yıl önce, zatürre olup yatmıştım; ama bu hastalığımın ihtiyatsızlığım yüzünden geldiğini biliyordum. Oysa bir süreden beri Anne, yıpranmış sinirleri yüzünden bunalım geçiriyordu. Kaygı duyduğu ise bendim.

"Ah!," diye mırıldandım.

"Ne oldu?"

Bu kez soru sorma sırası Anne'deydi. Kısa süre bakıştıktan sonra tam bir anlaşma içinde olduğumuzu anlar gibi olduk. Bu beni güldürdü ve Anne'nin yüzü bir gülümseme ile aydınlandı.

İçimi sıkan bir düşünceye kapılır kapılmaz bu garip ses çıkar ağzımdan. Bu kez aniden aklıma altı yıl önce boşandığım sıradaki olaylar takıldı. Bu küçük çığlığı da o yüzden attım. Ama diyordum, neden Anne de aynı çığlığı atıyor? O da benim gibi geçmişindeki kötü bir olayı anımsayacak değil ya... Hayır, ama o küçük çığlığı atmıştı işte.

"Anne, az önce neyi anımsadınız?"

"Unuttum."

"Benimle mi ilgili?"

"Hayır."

"Naoji ile mi ilgili?"

"Hayır." Sonra sözlerini tartarak başını bir yana eğdi ve ekledi: "Belki..."

Kardeşim, askere alınıp Güney Pasifik'te bir adaya gönderildiğinde henüz üniversite öğrencisiydi. Ondan hiç haber alamadık, savaş bittiği hâlde dönmedi. Anne, onu bir daha görmemeyi kabullendi. En azından böyle söylüyor. Benim için "kabullenmek" söz konusu değil; çünkü onu tekrar göreceğimize inanıyorum.

"Tüm umudumu yitirdim sanıyordum; ama senin güzel çorbanı içince Naoji'yi anımsadım, içim acıdı. Ona karşı daha iyi olmalıydım."

Naoji üniversiteye girer girmez kendini deliler gibi edebiyata verdi ve tam anlamıyla delice bir hayat sürdü. Tanrı bilir Anne'ye ne denli acı çektirmiştir! Naoji'nin bu berbat tutumuna karşın, Anne yine de çorbasını içerken onu düşünüp hafif bir çığlık attı. Kızgınlıkla ağzıma bir lokma attım, gözlerim yanmaya başladı.

"O çok iyi. Naoji çok iyi. Naoji gibi haytalar ölmez. Daima iyiler, güzeller ölür. Onu ölesiye dövseler bile Naoji ölmez."

Anne gülümsedi:

"Öyleyse sanırım sen erken öleceksin."

Bana takılıyordu.

"Neden ben? Hem kötüyüm hem çirkinim. Seksenime kadar yaşayacağım."

"Sahi mi? Öyleyse annen de doksanına kadar yaşayacak görünüyor..."

Biraz afalladım:

"Evet," dedim.

Serserilerin işi zordur. Güzel olanlar genç ölür. Anne güzel. Ama ben çok yaşamasını istiyorum. Şaşkın, ne diyeceğimi bilmiyordum.

"Sizinle konuşmak çok zor," diye karşı çıktım. Alt dudağım titremeye ve gözyaşlarım akmaya başladı.

Yılan hikâyesini anlatsam mı? Dört beş gün önce bir ikindi vakti çocuklar, bahçe duvarının dibinde bir düzine yılan yumurtası buldular. Engerek yumurtası olduğunda ısrar ediyorlardı. Kendi kendime bahçemize on iki engerek dadanırsa çok dikkatli olmadan bahçede dolaşamayacağımızı düşündüm. Bunun üzerine çocuklara: "Yumurtaları yakalım," dedim. Çocuklar, zıplaya zıplaya beni izlediler.

Bambuların yanı sıra bir sürü kurumuş yaprak, çalı çırpı topladım, sonra ateşe verdim. Yumurtaları teker teker ateşe attım. Uzun süre yanmadılar. Bunun üzerine çocuklar ateşi canlandırmak için yeni çalı çırpı bulup eklediler. Yumurtalar yine de yanmadı.

Yolun aşağı tarafındaki bir çiftliğin kızı çitin üzerinden seslenerek ne yaptığımızı sordu.

"Engerek yumurtası yakıyoruz. Korkarım bunlar kuluçka yumurtası."

"Ne büyüklükte?"

"Bıldırcın yumurtası kadar ve bembeyaz."

"O hâlde bunlar karayılan yumurtasıdır, engerek yumurtası değil. Zararsızdır. Taze yumurta kolay kolay yanmaz. Bilmiyor muydunuz?"

Kız gülerek uzaklaştı, bizimle alay eder gibiydi.

Ateş yarım saattir yanıyordu; ama yumurtalar kesinlikle yanmıyordu. Bunun üzerine çocuklara ateşten uzak durmalarını, yumurtaları kiraz ağacının dibine gömeceğimizi söyledim. Hatta bir de mezar taşı dikmek için çakıl taşı topladım.

"Dua edelim."

Diz çöktüm ve ellerimi birleştirdim. Çocuklar da uysalca arkama geçip diz çöktüler ve dua ettiler. Bu da bitince çocuklardan ayrılıp taş merdivene vardım. Anne merdiven başında, mor sümbüllerin gölgesinde beni bekliyordu:

"Çok acımasız bir iş yaptın," dedi.

"Engerek yumurtaları sanmıştım, oysa sadece karayılan yumurtasıymış. Ama onları gereken biçimde gömdüm. Korkacak bir şey yok."

Anne'nin beni görmesinin ne denli kötü olduğunu anlamıştım. Anne hiç de boş inançlı değildi. Ama on yıldır, Baba'nın Nişikata Sokağı'ndaki evimizde öldüğü günden beri yılanlardan ölesiye korkuyor. Baba'nın ölüm döşeğinin yanında ince bir ip sanıp almaya gittiğinde onun bir yılan olduğunu görmüş. Yılan koridora kaçıp kaybolmuş. Onu bir tek Anne ile dayım Wada görmüş. Bakışmışlar, bir şey dememişler. Baba'nın son dakikalarını zorlaştırmak istememişler. Onun için o sırada odada bulunan Naoji ile ben, yılan hikâyesinden habersizdik.

Ama biliyorum, kendi gözlerimle gördüm, babamın öldüğü akşam, gölün kenarındaki bütün ağaçlara yılanlar dolanmıştı. Şimdi yirmi dokuz yaşındayım, yani on yıl önce babam öldüğünde on dokuz yaşındaydım. Aradan on yıl geçti;

ama olanların anısı yanılmayacağım kadar belirgin. Gölün kenarında, cenaze için çiçek toplamak üzere yürüyordum. Bir açelya yığınının önünde durmuştum ve birden küçük dallardan birine bir yılanın dolanmış olduğunu gördüm. Azıcık sarsıldım. Sonra Kerria güllerini kesmek için komşuya geçtiğimde de yılan gördüm. Yanı başımda, Şaron gül bahçesinde, akağacın dibinde, katırtırnaklarının, salkımların içinde, kiraz ağacının gövdesinde, tüm ağaçların ve çalıların üzerinde yılanlar gördüm. Beni özellikle ürküttüler diyemem. Yılanların da tıpkı benim gibi babamın ölümüne ağladıklarını ve ruhuna saygı sunmak için deliklerinden çıktıklarını düşünüyordum. Daha sonra Anne'ye bahçede bütün o yılanları gördüğümü söylediğimde, bir şey belli etmedi, sadece düşünmek istercesine başını yana eğdi. Bana da bir şey demedi.

Anne, yılan yumurtalarını yaktığımı anlayınca, bunun bize uğursuzluk getireceğini düşünmüş olmalı. Bunun farkındaydım ve korkunç bir şey yaptığım duygusuna kapıldım. Anne'nin üzerine uğursuzluk çekme korkusu, beni o denli altüst etmişti ki, olayı ne o günü ne ertesi günü ne de daha ertesi günü unutabildim. Üstelik bu sabah mutfakta, güzel insanlar erken ölür diye saçma sapan konuştum. Tüm çabama karşın, bu cümleyi söylemezlik edemedim ve gözyaşlarım arasında ağzımdan kaçırdım. Daha sonra kahvaltı bulaşığını yıkarken, iğrenç bir küçük yılanın, Anne'nin yanaklarından kayarak göğsüme indiği duygusuna kapıldım.

Aynı gün, bahçede bir yılana rastladım. Güzel bir gündü; mutfaktaki işlerimi bitirdikten sonra çimlerin üzerine hasır bir koltuk götürüp örgümü aldım. Koltuğu almış bahçeye çıkarken, süsenlerin arasında bir yılan gördüm. Kovar gibi bir hareket yapmakla yetindim. Koltuğu bu kez verandaya taşıdım, oturup örgümü örmeye devam ettim. Öğleden sonra, bahçenin dibindeki kütüphanede Marie Laurencin'in resim

kitabını almaya giderken, bir yılanın yavaş yavaş kaydığını gördüm. Bu sabah gördüğüm yılandı. İncecik, zarif bir yılan. Sakin sakin çimi arşınlıyordu. Bir yabani gül ağacının gölgesine vardığında durdu, kafasını kaldırdı, aleve benzer dilini oynattı. Bir şey arar gibiydi. Bir süre sonra başını eğdi, yorgunluktan bitmişçesine yere iyice yapıştı. Kendi kendime: "Dişi olmalı," dedim. Yılanın güzelliği beni etkilemişti. Kütüphaneye vardım, resim kitabını aldım. Dönüşte, yılanı gördüğüm yere bir bakış fırlattım. Gitmişti.

Akşama doğru, Anne ile çay içerken, birkaç kez bahçeye baktım. Yılan yeniden göründü, usulca merdivenin üçüncü basamağına kadar tırmandı.

Anne onu fark etti:

"Yılan bu mu?"

Bunu söylerken, bana yanaştı, ellerimi sıktı. Bir anda ne düşündüğünü sezinledim:

"Yani yumurtaların annesi mi demek istediniz?"

Bunları nasıl söyleyebildim, bilmiyorum.

"Evet, evet."

Anne'nin sesi büyük bir çaba sarf etmiş gibi çıkıyordu. Sürüngene bakmaya devam ediyorduk, el ele, kalp çırpıntıları arasında... Taşın üzerinde halka olmuşken, yeniden kıpırdadı, kararsız ve acemice merdiveni geçti, süsenlere daldı.

"Sabahtan beri bahçede dolanıp duruyor," diye mırıldandım. Anne içini çekti ve kendini koltuğa bırakıverdi.

"Olacağı buydu. Eminim yumurtalarını arıyor. Zavallı hayvan."

Anne bu sözleri acıyarak söylemişti. Sinirli sinirli güldüm, başka ne yapacağımı bilemediğim için...

Anne'nin yüzüne vuran akşam güneşi, mavi gözlerini daha da belirgin kılıyordu. Hafif bir kızgınlık belirtisi sezilen yüzü o kadar güzeldi ki, birden ona sarılmak istedim. Anne'nin yüzü,

az önce gördüğümüz mutsuz yılanınkini andırıyordu ve neden bilmem, göğsümde kıvranan o iğrenç yaratığın günün birinde bu güzel, bu acılı anne-yılanı yutacağı duygusuna kapıldım.

Anne'nin zayıf omzuna elimi koydum, içimde anlatması zor bir huzursuzluk vardı.

Japonya'nın kayıtsız şartsız teslim olduğu yılın Aralık ayında, Tokyo'da Nişikata Sokağı'ndaki evimizden çıkıp İzu'daki daha çok Çin mimarisini andıran evimize geçtik. Babamın ölümünden sonra Wada dayı -Anne'nin küçük kardeşi ve geriye kalan tek yakını- aile bütçesini ele aldı. Ne var ki, savaşın bitmesiyle çok şey değişmişti ve Wada dayı, aynı yaşamı sürdüremeyeceğimiz konusunda Anne'yi uyarmıştı. Seçeneğimiz yoktu: Evi satmamız, bütün hizmetçilere yol vermemiz gerekiyordu ve en iyisi köyde rahat yaşayabileceğimiz küçük bir ev almaktı. Anne para işlerinden bir çocuk kadar anlamazdı. Wada dayı ona ne durumda olduğumuzu anlattığında tek sözü, bizim adımıza alınacak en doğru kararları onun almasını istemek oldu.

Kasım sonunda dayımdan aldığımız yıldırım mektup Vikont Kawata'nın evinin satılık olduğunu bildiriyordu. Bir tepenin üzerinde bulunan bu evin güzel manzarası ve ekili yarım dönüm tarlası vardı. Söylediğine göre, çiçekleri ve erik ağaçları ile ünlü bir yerdi ve yazları ne denli serinse, kışları o denli ılıktı. Wada dayı mektubunu şöyle bitirmişti: "Orada mutlu yaşayacağınızı sanıyorum. Yine de karşı taraf ile görüşmemiz gerekecek. Yarın büroma gelin."

"Gidecek misiniz Anne?" diye sordum. Gülümseyerek, neredeyse çekilmez bir duygusallıkla:

"Gitmem gerek, öyle istiyor," dedi.

Ertesi gün öğleden sonra Anne yola çıktı. Eski şoförümüz onu götürüp akşam sekize doğru geri getirdi. Odama girdi,

sanki bayılmak üzereymiş gibi masanın üzerine elini dayayarak oturdu.

"Her şey kararlaştırıldı," demekle yetindi.

"Neye karar verdiniz?"

"Wada dayı ne söylediyse." Şaşırarak:

"Yani, köydeki evi görmeden mi?" diye sordum.

Anne kaldırıp kolunu masaya dayadı, eliyle alnımı sıvazladı, iç çekti:

"Wada dayı güzel olduğunu söylüyor. Hemen taşınmak istiyorum. Burada oturduğum şu andaki gibi, gözlerimi açmaksızın."

Başını kaldırdı, hafifçe gülümsedi. Yüzü hafif çökmüş ama yine de güzeldi. Anne'nin Wada dayıya duyduğu büyük güvenin ezikliğini duyarak, usulca:

"Evet, iyi olurdu," dedim.

"Öyleyse sen de gözlerini kapat."

Gülüştük, gülmeyi kesince büyük bir eziklik duyduk.

Ondan sonra her gün birtakım adamlar gelip eşyalarımızı topladılar, taşınma başlamıştı. Wada dayı da geldi. Satılacak ne varsa bir kenara koydu. Oda hizmetçisi Okimi ile birlikte giysileri ayırmak ve bahçede ıskartaya çıkmış şeyleri yakmak gibi işlerle çok meşguldüm; ama Anne'nin hiçbir yardımı dokunmuyordu. Günlerce odasına kapanıyor, saçma sapan işlerle meşgul oluyordu.

Bir gün ona sormak cesaretini buldum:

"Neyiniz var? İzu'ya gitmek istemiyor musunuz?"

"Hayır."

Söylediği bu kadardı.

Taşınma işlerini on günde tamamlayabildik. Bir akşam bahçede Okimi ile birlikte işe yaramaz kâğıtları yakarken Anne odasından çıktı, eşikte durarak ateşi seyre koyuldu. Soğuk, sıkıcı bir rüzgâr batıdan esiyor ve dumanı üfürüyordu.

Aniden Anne'ye baktım ve ne kadar soluk olduğunu gördüm. Onu hiç böyle görmemiştim.

"Anne, yüzünüz soluk!"

Anne bıkkın, gülümsedi:

"Bir şey yok."

Sessizce odasına döndü.

O gece, yataklarımız toplandığı için Okimi birinci kattaki kanepeye uzandı, Anne ile ben onun odasında, komşunun verdiği bir şiltede yattık. Anne çok yaşlı ve beni ürkütecek kadar hafif bir sesle:

"İzu'ya sen benimlesin diye gidiyorum; çünkü sana bakmam gerek," dedi.

Anne ağlamaya başladı.

"Ölmekten başka yapacak daha iyi bir şeyim yok. Baba'nın öldüğü bu evde ölmek istiyorum."

Kesik kesik konuşuyor, çok belirgin biçimde ağlıyordu. Anne benimle hiç bu kadar hafif bir sesle konuşmamış, hiç gözyaşlarını göstermemişti. Baba son nefesini verdiğinde de, ben evlendiğimde de, Anne'nin yanına karnımda çocukla döndüğümde de, ölü bir çocuk doğurduğumda da, daha sonra hastalanıp yatak döşek yattığımda da, Naoji işi serseriliğe vurduğunda da... Asla bu kadar zaaf göstermemişti. Baba'nın ölümünden sonraki on yıl içinde Anne, o sağmışcasına canlı ve sevimliydi. Onun sayesinde Naoji ile birlikte para sıkıntısı çekmeden büyümüştük. Şimdi ise Anne iflas etmişti. Her şeyini bizim, yani Naoji ve benim için sarf etmişti. Bizden tek bir yen esirgememişti ve şimdi yıllarını geçirdiği bu evi bırakıp hiçbir hizmetçisi olmadan küçük bir evde sefil bir yaşam sürdürecekti. Anne idareli ve cimri olmayı bilseydi, bizi sertlikle büyütseydi ya da servetini gizlice artırma yollarını arayan biri olsaydı, hayatında ne gibi değişiklikler olursa olsun, söylediği gibi ölmeyi asla arzulamazdı. Ömründe ilk kez, iflas etmenin

nasıl müthiş, korkunç ve umutsuz bir cehennem olduğunu algılıyordum. Kalbim çarpıyordu ama öylesine bir korku içindeydim ki gözlerimden yaş gelmiyordu. O an içinde duyduklarım, insanların "İnsan hayatının onuru" dedikleri şey miydi acaba? Sırt üstü yatmış, gözlerimi tavana dikmiş, hiç hareket etmiyordum.

Ertesi gün, tahmin ettiğim gibi, Anne gerçekten hasta oldu. Evde geçirdiği her saniyenin büyük değeri varmışcasına, şurada burada oyalanıyordu; ama Wada dayı o gün İzu'ya gitmemiz gerektiğini söylemeye geldi. Hemen hemen bütün eşyalar gönderilmişti. Anne, çok belirgin biçimde, istemeye istemeye paltosunu giydi ve Okimi ile diğer hizmetçilere, tek bir söz söylemeden, sadece selam vererek evden çıktı.

Tren boş sayılırdı, yer bulmuştuk. Dayım son derece neşeliydi ve ara sıra *no**'dan parçalar okuyordu. Anne, yüzü sararmış, gözleri yere inik, bir başka dünyadaymış gibiydi. Nagaoka'da otobüse binmek üzere indik, on beş dakika kadar gittikten sonra, otobüsten inip, tepelere doğru yürümeye başladık. Bir yüksekliğe geldiğimizde, tepeden küçük bir köy gördük. Tam tepede, şöyle böyle bir zevkle yapılmış, Çin mimarisinde bir ev gördük. Tırmanmaktan nefes nefese kalmış hâlde:

"Anne, sandığımdan da güzel," dedim. Anne evin girişinde durdu:

"Evet, güzel," dedi.

Dayım, yaptığı işten memnun:

"Bir kere havası güzel. Temiz hava," dedi.

Anne gülümseyerek:

"Doğru," diye yanıtladı. "Çok güzel. Hava nefis."

Üçümüz de gülmeye başladık.

İçeriye girdiğimizde, eşyaların Tokyo'dan gelmiş olduklarını gördük. Kasalar, evin önüne dizilmişti.

---

* No: Lirik piyesler.

"Ayrıca, salondan manzara çok güzel."

Saat yaklaşık üçtü ve kış güneşi bahçedeki çimlere vurmuştu. Çime inen merdiven ayağında, çevresinde erik ağaçları olan küçük bir göl vardı ve bahçenin ötesinde mandalina ağaçları, bir köy yolu, pirinç tarlaları, çam korusu ve daha da uzakta deniz görünüyordu. Salonda oturunca, denizin göğüslerimin hizasına geldiğini gördüm.

Anne üzüntülü bir sesle:

"Sakin bir görüntü," dedi.

"Havasından olmalı. Buradaki ışık Tokyo'dakinden çok farklı, öyle değil mi? Işınlar, ipeği deliyormuş gibi," dedim neşeyle.

Giriş katında iki oda vardı; biri on, diğer altı nat* idi. Çin tarzı bir kabul odası, bir hol, bir banyo, yemek odası ve mutfak vardı. Üst katta Avrupa stili bir oda ve içinde büyük bir yatak vardı. Bu kadar. Ama bu evin biz ikimiz için, hatta günün birinde Naoji dönecek olursa, üçümüz için pek dar gelmeyeceğini düşünüyordum.

Dayım, köyün tek hanına gidip yemek ısmarladı. Bize soğuk yemekler getirdiler, dayımın yanında getirdiği viskiyi yudumlayarak yemeklerimizi salonda yedik. Dayım, evin eski sahibi Vikont Kawata ile Çin'deki serüvenlerini çok neşeli biçimde anlatmaya başladı. Anne, iştahsız yiyordu ve yemekten hemen sonra, karanlık çökünce:

"Uzanmak istiyorum," dedi.

Denkleri açıp, birkaç şilte çıkarttım ve yerleştirilmesinde Anne'ye yardım ettim. Yüzüne baktığımda, öylesine meraklandım ki, ateşini ölçmek için dereceyi aradım. 38° ateşi vardı.

Dayım da çok üzülmüş göründü. Köye gidip doktor çağırdı. Anne ile konuşmaya çalışıyordum; ama o sadece başını

* Nat: 180 cm uzunluğuda 90 cm genişliğinde bir alan ölçü birimi. Odaların ölçümünde kullanılır.

sallıyordu. Bunun üzerine Anne'nin elini elime aldım ve hıçkırıklarımı tutamadım. Öyle acınacak hâldeydi ki, öyle acınacak hâlde... Ya da ikimiz de acınacak hâldeydik. Gözyaşlarım dinmiyordu. Ağlarken Anne gibi o an ölmek istediğimi, artık bir beklentimiz kalmadığını, Nişikata Sokağı'ndaki evimizden ayrıldığımızdan beri ölü gibi olduğumuzu düşündüm.

İki saat kadar sonra, dayım köyün doktoruyla geldi. Adam çok yaşlı görünüyordu, modası geçmiş törensel Japon giysileri içindeydi.

"Bu zatürreye dönüşebilir; ama dönüşse de merak edecek bir şey yok."

Bu belirsiz teşhisten sonra Anne'ye bir iğne yaptı ve izin istedi. Ertesi gün ateşi düşmedi. Dayım bana iki bin yen verdi ve Anne'yi hastaneye kaldırmak gerekirse kendisine telgraf çekmemi söyleyerek Tokyo'ya gitti.

Eşyalar arasından sadece gerekli mutfak gereçlerini çıkarttım. Yağsız bir pirinç çorbası yaptım. Anne üç kaşık içti, sonra başını salladı. Öğleden az önce, doktor yine geldi. Bu kez daha az resmi giyinmişti; ama beyaz eldivenleri elindeydi. Anne'yi hastaneye kaldırmanın belki daha iyi olacağını söyledim.

"Hayır," dedi. "Gerekli olduğunu sanmıyorum. Bugün daha kuvvetli bir iğne yapacağım. Ateşi her hâlde düşecektir."

Yanıtı, bir akşam öncesi gibi, inandırıcı değildi ve Anne'ye "kuvvetli bir iğne" yaptıktan sonra gitti.

Öğleden sonra Anne'nin yüzü kıpkırmızı kesildi ve ter dökmeye başladı. Belki iğne bir mucize yaratmıştı. Çamaşırını değiştirirken Anne:

"Kimbilir? Belki de büyük bir doktordur!" dedi.

Ateşi normale düşmüştü. O kadar mutluydum ki, köye gidip hancıdan bir düzine yumurta aldım. Birkaçını pişirip Anne'ye verdim. Üçünü yedi, yarım kâse çorba içti.

Ertesi günü büyük doktor yine geldi, bu kez resmi giysileri içindeydi. İğnesinin başarısı için kendisine teşekkür ettiğimde, ciddiyetle başını salladı: "Bunu biliyordum" der gibiydi. Anne'yi dikkatle muayene etti. Sonra bana döndü:

"Anneniz tamamıyla iyileşti. İstediğini yiyip içebilir," dedi. Konuşması o kadar değişikti ki, gülmemek için kendimi zor tuttum. Onu kapıya kadar geçirdim. Anne'nin odasına döndüğümde, onu yatağında oturmuş buldum. Dalgın biçimde, kendi kendine konuşurcasına:

"Gerçekten büyük doktor. Artık hasta değilim," dedi. Yüzünde mutlu bir ifade vardı.

"Anne, şôjileri* açayım mı? İster misiniz?"

Kar tanecikleri, yaprak gibi döne döne iniyordu... Şôjileri açtım, Anne'nin yanına oturdum ve kar taneciklerini izledim.

Anne:

"Artık hasta değilim," diye tekrarladı. Yine kendi kendine konuşur gibiydi.

"Şimdiki gibi, senin yanında olduğumda, başımıza gelenlerin kötü bir rüya olduğunu sanıyorum. Gerçekten de taşınmak söz konusu olduğunda, düşüncesi bile bana kötü geldi. Nişikata Sokağı'ndaki evimizde yarım ya da bir gün daha geçirmek için neler vermezdim. Trene bindiğimde yarı ölü gibiydim. Buraya gelip de ilk şaşkınlığım geçtiğinde, özellikle gece bastığında, yüreğimin Tokyo özlemiyle parçalanacağını sandım. Sonra gözlerim kararardı. Geçirdiğim basit bir hastalık değil. Tanrı beni öldürdü, sonra önceki hâlimden tamamıyla değişik bir insan yarattıktan sonra tekrar canlandırdı."

O günden bugüne, bu dağ evinde kimsesiz yaşamımızı iyi kötü sürdürdük. Köydekiler yakınlık gösterdiler. Yemeğimizi yapıyoruz, verandamızda örgü örüyoruz, Çin salonunda kitap okuyor, çay içiyoruz... Başka bir deyimle, dünyadan kopuk,

* Şôji: Odayı dışarıdan ayıran geçme perde.

tekdüze bir ömür sürdürüyoruz. Şubat ayında bütün köyde erik ağaçları açtı. Sakin, rüzgârsız günler Mart ayında da devam etti. Dallardaki çiçekler Mart sonuna kadar sürdü. Onlara günün hangi saatinde baksak, güzellikleri bizi şaşırtıyor, veranda kapılarını açtığımızda kokuları odayı kaplıyordu. Mart sonuna doğru, her akşam rüzgâr çıktı ve günbatımında, çay içtiğimiz salonunun penceresinden çiçekler uçuşarak girip fincanlarımıza kondu. Nisanda verandada örgü örerken, tarlaya ne ekeceğimizi konuşup duruyorduk. Anne elleriyle çalışmak istediğini söylüyordu. Bunları anlatırken onun söylediği gibi, öldüğümüzü ve sonra farklı birer insan olarak canlandığımızı düşünüyorum. Ancak insanların İsa gibi dirilebileceklerini sanmıyorum. Bana bu değişiklikten söz ederken Anne geçmişi unutmuş gibiydi; ama yine de bu sabah çorbasını içerken, Naoji'yi düşünüp o küçük çığlığı atmıştı. Benim için de geçmişin yaraları kapanmış değildi.

Her şeyi hiçbir çekingenlik duymadan, anlatmayı ne kadar isterdim! Bazen içimden, bu dağ evindeki huzurun yalan ve sahte olduğunu düşünüyorum. Tanrı'nın Anne'ye ve bana kısa bir dinlenme süresi verdiğini kabul etsem de, tepemizde kara bulutların dolaştığını düşünmekten kendimi alamıyorum. Anne mutluluk oyunu oynuyor; ama her gün biraz daha zayıflıyor. Benim göğsümdeki yılan büyüyor, şişmanlıyor, onu boğmak için ne yaparsam yapayım yine şişiyor. Bu his geçici ve anlamsız olabilse! Yılan yumurtası yakmak kadar sapık bir davranışta bulunuşum, ne hâlde olduğumu gösterir. Yaptığım her şey, Anne'yi sanki daha mutsuz ve güçsüz kılmakta...

Aşka gelince... Hayır, bu sözcüğü söyledikten sonra devam etmem olanaksız...

İki

Yılan yumurtaları olayından sonraki günlerde uğursuzluk sayılabilecek belirtiler Anne'nin mutsuzluğunu arttırdı, ömrünü kısalttı.

Ben, yangını başlatmış oldum. Ateşi yaktım. Çocukluğumdan bu yana bu kadar kötü bir şeyin başıma geleceğini rüyamda görsem inanmazdım. Ateşe değer vermeden ateş yakılır. Bu kadar basit bir gerçeğe bile dikkat etmemek için "prensesler" gibi yetiştirilmek gerekir.

O gece tuvalete kalktığımda, banyodan ışık geldiğini gördüm. Banyo odasının camlı kapısından sadece bir göz atmam ortalığın kıpkırmızı olduğunu görmeme yetti. Hemen ardından uğursuz bir çıtırdama duydum. Evin kapısına gidip yalın ayak koşarak dışarı çıktım. İşte o zaman, banyo kazanı için yığılmış odunların birer kor parçasına dönüştüklerini gördüm.

Bahçenin aşağı kısmındaki çiftliğe koşarak, tüm gücümle kapısına vurdum:

"Bay Nakai! Yangın var! Yangın var! Çabuk kalkın! Evimiz yanıyor."

Bay Nakai yatmış olmalıydı; ama içerden sesi duyuldu: "Hemen geliyorum."

Acele etmesini söyleyip dururken gece kıyafeti ile fırladı. Yangına koştuk. Gölden aldığımız suları kovalarla boca ettiğimiz sırada, Anne'nin sesini duydum. Kovayı bırakıp balkona koştum. Anne'yi kollarıma aldım:

"Anne lütfen korkmayın. Her şey yolunda. Hemen yatağınıza dönün."

Onu yatırdım, sakin olmasını söyledim ve koşarak kovaların başına döndüm. Bu kez banyodan su alıp Bay Nakai'ye uzattım. O da yanan odunlara boşalttı. Ama odunlar öyle yanıyordu ki bu biçimde söndürülmesi olanaksızdı. Bahçeden bağrışmalar duydum:

"Yangın! Villada yangın var!"

Köyden dört beş adam çitin üzerinden atlayıp bize doğru koşmaya başladı. Bir zincir oluşturup elden ele geçirdikleri kovalarla ateşi söndürmeleri için birkaç dakika yetti. Biraz daha sürmüş olsaydı, çatının, banyonun üzerine gelen kısmı alevler içinde kalmış olacaktı. "Şansımız varmış!" Aklıma ilk gelen şey bu oldu; ama hemen ardından yangını neyin çıkardığını düşününce dehşete kapıldım. O an, akşamüstü ocaktan çıkarttığım ve tamamen sönmüş olduğunu sandığım külleri odunların yanına koyduğumu anımsadım. Bunu fark edince ağlayacak gibi oldum. Mıhlanıp kalmıştım, karşı evin kızı yüksek sesle söyleniyordu:

"Ocağı boşaltırken çok ihmalcilik etmiş. Bu büyük zararlara yol açar."

Köyün belediye başkanı, polisi, itfaiye çavuşu gelenler arasındaydı. Sevimli ve güleç yüzü ile başkan sordu:

"Çok korkmuş olmalısınız. Bu nasıl oldu?"

"Benim kabahatim. Ocaktan çıkarttığım küllerin tamamen sönmüş olduklarını sanmıştım."

Gözyaşlarımı tutamadım. Yanaklarımdan ip gibi akıyorlardı. Yerimden kıpırdıyamıyordum. Polisin beni tutuklayacağını, bir cani gibi götüreceğini sanıyordum. Birden yalın ayak, gecelikle olduğumu fark edip yerin dibine geçtim.

Başkan sevecenlikle sordu:

"Anlıyorum. Anneniz iyi mi?"

"Odasında dinleniyor. Heyecan onu sarstı."

Genç polis beni yatıştırmaya çalışarak:

"Her hâlde evin yanmamış olması büyük şans!" dedi.

O sırada, komşumuz bay Nakai giysilerini değiştirip gelmişti:

"Bu kadar patırdıya ne gerek var? Birkaç odun yandı işte. Yangına benzer bir yanı yok."

Benim aptalca dalgınlığımı örtbas etmeye çalışıyordu. Başkan başıyla onaylayarak:

"Ben de sizin gibi düşünüyorum," dedi.

Bir süre polisle bir şeyler konuştu, sonra:

"Bize gitmek düşüyor," dedi. "Annenize saygılarımı sunun lütfen."

Komşular verdiğim yanıtı duymuş olacaklar ki teker teker çekilmeye başladılar. Bay Nakai de iyi geceler dileyip evine döndü. O zaman tek başıma, şaşkın, bir kül yığının karşısında kalakaldım. Gözyaşları içinde bakışlarımı gökyüzüne kaldırdım ve şafağın ilk ışıklarını gördüm.

Ellerimi, ayaklarımı, yüzümü yıkamak için içeriye girdim; Anne ile karşılaşmak korkusu yüzünden banyoda biraz oyalandım, sonra mutfağa geçtim, gün ağarıncaya kadar anlamsız, yararsız birtakım işler yaptım.

Anne'nin odasına parmaklarımın ucuna basarak girdim, tamamen giyimli olduğunu fark ettim. Bir koltuğa oturmuş, bitkin görünüyordu. Beni görünce gülümsedi; ama yüzü ölü gibiydi. Ona gülümseme gücünü bulamayıp karşısına dikiliverdim. Kısa bir sessizlikten sonra Anne:

"Önemli bir şey yok, değil mi?" diye sordu. "Zaten o odun yakılmayacak mıydı?"

İçimi bir mutluluk dalgası kapladı. Çocukluğumda pazar günleri verilen din dersini ve *İncil*'deki bir ayeti anımsadım:

"Yerinde söylenen bir söz, gümüş tepsi üzerinde sunulan altın elmalara benzer." Kalbimin derinlerinde Tanrı'ya, böyle sevecen bir anneye sahip olduğum için şükrettim.

Hafif bir kahvaltıdan sonra işe koyuldum ve kavrulmuş odunları dizdim. Köydeki hancı kadın Osaki, bahçe kapısından koşarak geldi:

"Ne oldu? Şimdi duydum... Dün gece ne oldu?" Gözlerinde yaş vardı.

"Çok üzgünüm," dedim utanarak.

"Özür dileyecek bir şey yok. Polis ne yaptı?"

"Üzerinde durmayacağını söyledi."

"Oh! Tanrı'ya şükür!" Gerçekten sevinmişti.

Osaki ile köy halkına nasıl teşekkür edebileceğimi ve nasıl özür dileyebileceğimi konuştuk. Biraz para vermemi ve kimlerden özür dileyerek yardımda bulunabileceğimi söyledi.

Sonra:

"Yalnız gitmek istemiyorsanız sizinle gelirim" dedi.

"Yalnız gitmem daha uygun olur, değil mi?"

"Yapabilir misiniz? Yapabilirseniz daha uygun olur."

"Yalnız giderim."

Daha sonra, Osaki yanan bazı şeyleri düzene sokmama yardım etti. Odunları yerleştirdikten sonra, Anne'den biraz para istedim. Yüz yenlik zarflar hazırladım, her zarfın üzerine "Özür dileyerek" diye yazdım.

Önce Belediye'ye gittim. Başkan yoktu, zarfı sekreterine vererek:

"Dün gece yaptığım iş affedilir gibi değil, bundan sonra daha dikkatli davranacağım. Lütfen affediniz ve Başkan'a özürlerimi iletiniz," dedim.

Sonra itfaiye çavuşuna gittim. Kapıyı kendisi açtı. Üzgün bir gülümsemeyle karşıladı, bir şey söylemedi.

"Dün gece için özür dilerim..."

Aceleyle izin istedim ve gözyaşları içinde sokakta koşmaya başladım. Öyle kötü görünüyordum ki kendime gelmek için eve dönmek zorunda kaldım. Tekrar gidecekken Anne geldi:

"Bitirmedin mi? Şimdi nereye gidiyorsun?"

"Daha yeni başladım."

"Çok yoruluyorsun."

Anne'nin sesi sıcak ve anlayış doluydu. İşimin geriye kalan kısmını bu kez ağlamadan yapmam için gerekli gücü sevgisi veriyordu.

Polis şefine gittiğimde, adam yerinde yoktu; gelini beni görünce yanıma geldi, ağlayan o oldu.

Polis memuru: "Her şey yolunda," dedi.

Herkes memnun görünüyordu. Sadece Bay Nişiyama'nın genç karısı (genç dediğime bakmayın, kırk yaşlarında) beni kötü karşıladı:

"İleride daha dikkatli olun. Soylu olabilirsiniz; ama sizleri izledim. İkinize baktıkça insan ürküyor. Evcilik oynayan iki çocuk gibisiniz. İhmalciliğinize gelince, gerçek bir yangın çıkartmamış oluşunuz bir mucize. Bundan sonra lütfen daha dikkatli olun. Dün gece rüzgâr olsaydı, bütün köy yanardı.

Bayan Nişiyama'nın azarını haklı buldum. Söyledikleri çok doğru ve beni azarladığı için ona kızmıyordum. Anne, odun nasıl olsa yanacaktı diyerek beri yatıştırmak istemişti; ama bir fırtına, bayan Nişiyama'nın dediği gibi, bütün köyü yakabilirdi. Öyle olsaydı, intihar bile etsem yeterli olmazdı ve benim ölümüm yalnızca Anne'nin ölümüne neden olmakla kalmaz, aynı zamanda Baba'nın anısını da kirletirdi. Soyluluğun eskisi gibi olmadığını biliyordum, eğer tamamen yok olacaksa şanına uygun biçimde yok olmasını diliyorum. Benim neden olduğum bir yangın yüzünden öleceksem mezarımda rahat yatmam.

Ertesi gün bütün gücümle tarlada çalışmaya başladım. Bay Nakai'nin kızı ara sıra yardıma geliyordu. Bir yangına neden olabilme onursuzluğuna sahip olduğumdan beri, kanımın renginin daha koyu olduğunu ve her geçen gün şişman bir köylü kadına dönüştüğümü hissediyorum. Örneğin, verandada Anne'yle örgü örmek için oturduğumda içim sıkılıyor ve büyük bir ferahlık duyarak tarlaya koşuyorum.

Sanırım, elleriyle çalışmak denilen şeyi seviyorum. Bunu ilk kez yapmıyorum. Savaşta askere alındım ve *coolie** olarak çalıştırıldım. Tarlaya giderken giydiğim çizmeleri ordu verdi. Bu biçim ayakkabılar benim alışık olmadığım bir şey ama son derece rahat ve onları giyip bahçede koştuğumda bir kuş hafifliği ya da toprağa yalınayak basan bir hayvanın rahatlığını duyuyorum. Savaştan artakalan en güzel anı bu çizmeler! Savaş ne uğursuz bir serüvendi!

Geçen yıl bir şey olmadı.
Bir önceki yıl bir şey olmadı.
Ondan da önceki yıl bir şey olmadı.

Savaşın yarattığı etkiyi anlatan bu eğlenceli şiir, savaştan sonra bir gazetede yayınlanmıştı. Gerçi savaş pek çok olaya yol açtı; ama şimdi, anımsamaya çalıştığımda, ben de aynı duyguyu paylaşıyorum: Bir şey olmadı.

Savaştan söz etmekten ya da başkalarının savaşla ilgili anılarını dinlemekten nefret ediyorum. Çok kurban verildi, biliyorum. Korkunç bir felaketti; ama bu düşünce bana kötü geliyor. Bakış açımın bencil olduğu söylenebilir. Benim askere alınmam ve coolie olarak çalıştırılmam, savaşa değişik açıdan trajik biçimde bakmama yol açtı. Sık sık coolie işine lanet yağdırıyordum; ama beni güçlü kılmıştı ve şimdi hayatımı kazanmam gerekse, ağır işçilik yapabileceğimi sanıyorum.

---

* Coolie: İngiliz sömürgelerinde Çinli ya da Hintli işçi.

Bir gün, savaşın en umutsuz dönemine girildiği sırada, askerî üniformalı biri Nişikata Sokağı'ndaki evimize geldi ve seferberlik gereği askere alındığımı tebliğ ederek elime çalışacağım günleri gösteren bir liste sıkıştırdı. Böylece, iki günde bir Taçikawa'nın ardındaki dağların eteklerinde bir kampa gitmem gerektiğini öğrendim. Elimde olmadan ağlamaya başladım.

"Sanırım, yerime birini bulabilirim."

Gözyaşlarımı tutamıyor, hatta hıçkırıyordum. Subay ciddiyetle:

"Ordu çalışmanızı bekliyor, sizin çalışmanız gerek, başkasının değil," dedi.

Ertesi gün, yağmur altında, dağın eteğinde sıraya dizildiğimizde subaylardan biri bir söylev çekti:

"Zafer mutlaktır. Zafer kesindir. Ama herkesin ordunun verdiği emre aynen uyması gerekir, yoksa bütün planlar suya düşer ve bir başka Okinawa'da* yaşarız. Size verilen görevi eksiksiz ve en ufak ayrıntısına kadar yerine getirmelisiniz. Öte yandan çok dikkatli olun, birbirinize güvenmeyin. Aranıza casus sızıp sızmadığını kimse bilemez. Sizler de, tıpkı askerler gibi askerî işlerde çalışacaksınız; sizlerden son derece ihtiyatlı olmanızı ve gördüklerinizi hiç kimseye söylememenizi istiyoruz."

Beş yüz kadar kadın erkek oluşturduğumuz grubun arkasındaki dağ, yağmurun altında eriyordu. Ancak sağanağa rağmen, bu söylevi gerekli saygıyı göstererek dinliyorduk. Birliğimizde, birinci sınıftan kızlar ve erkekler vardı, minik yüzleri ağlamaklıydı ve donmuştu. Yağmur paltomdan, hırkamdan, içeri girmiş, iç çamaşırıma kadar ıslatmıştı.

---

* 2. Dünya Savaşı'nda ABD, şiddetli çarpışmalar sonucu Okinawa'yı aldı. Japonya'ya ancak 1972 yılında geri verdi.

Bütün gün sırtımda toprak taşıyordum ve eve tramvayla dönerken gözyaşlarımı tutamıyordum. Ertesi gün, başkalarıyla birlikte, sabanı çekmek üzere iplere asılıyordum. Bu en yeğlediğim işti. Dağların eteklerinde çalışırken birkaç kez, okul çocuklarının bana kötü kötü baktıkları izlenimini edinmiştim. Bir gün, sırtımda toprak sepetlerini taşırken, iki çocuk önümden geçti. Birinin diğerine:

"Sence casus mu?" dediğini duydum.

Şaşırdım, yanımdaki arkadaşa çocuğun neden böyle bir şey söylediğini sordum. Ciddiyetle:

"Çünkü sen diğerlerine benzemiyorsun," dedi.

"Sahi mi? Sen de mi casus olduğuma inanıyorsun?" Bu kez gülümseyerek:

"Hayır," dedi.

Ben de gülmekten kendimi alamayarak

"Ben Japonum," dedim.

Bir sabah, subaylardan biri, gözlerini bana dikerek:

"Hey sen!" diye seslendi. "Buraya gel! Beni izle."

Çam koruluğuna doğru gitti, onu izledim. Maragozhaneden getirdikleri tahta yığınının önünde durdu, sonra:

"Bu kadar zor işleri yapmak size çok ağır gelmeli," dedi. "Bugün sadece bu tahtalara bekçilik edeceksiniz."

Beyaz dişlerini meydana çıkartan bir gülümsemeyle konuşuyordu.

"Burada durmamı mı emrediyorsunuz?"

"Hava soğuk, burada rahat eder, şu yığının üzerinde uzanıp dinlenebilirsiniz. Canınız sıkılırsa, belki şunu okumak istersiniz."

(Cebinden küçük bir kitap çıkardı ve usulca tahtaların üzerine koydu.) "Bu pek önemli bir kitap değil ama isterseniz okuyabilirsiniz."

Kitabın adı *Troyka* idi. Elime aldım.

"Çok teşekkür ederim. Ailemde, okumayı çok seven biri var, ama şu anda Güney Pasifik'te!"

Genç subay yanlış anladı:

"Ya... eşiniz demek! Güney Pasifik! Korkunç! (Acıyarak başını salladı.)

Neyse, bugünkü işiniz burada bekçilik etmek olacak. Öğle yemeğinizi ben getiririm. Hiç korkmadan dinlenin."

Bunları söyleyip hızlı adımlarla uzaklaştı. Tahta yığınının üzerine oturup okumaya koyuldum. Kitabı yarıladığım sırada ayak sesleri subayın döndüğünü haber verdi.

"İşte yemeğiniz. Burada böyle yapayalnız sıkılıyor olmalı-. siniz."

Kumanyayı çimenin üzerine bırakıp kaçtı. Yemeğimi yedikten sonra tahta yığınının üzerine çıktım, okumak üzere uzandım. Kitabı bitirip uykuya daldım. Uyandığımda saat üçü geçiyordu. Birden genç subayı bir başka yerde gördüğüm izlenimine kapıldım. Ama nerede? Anımsamam olanaksızdı. Tünediğim yerden inip, saçımı düzelttikten sonra, yeniden çizmelerinin sesini duydum.

"Bugün iyi çalıştığınız. Teşekkür ederim. Şimdi, isterseniz gidebilirsiniz."

Kitabını vermek için ona doğru yürüdüm. Teşekkür etmek istiyor ama ne diyeceğimi bilemiyordum. Dilim tutulmuş ona bakıyordum, gözlerimiz karşılaştı, gözlerim doldu. O zaman, gözkapaklarının arasından gözyaşlarının aktığını gördüm. Tek söz söylemeden ayrıldık, tek bir sözcük... Ama o genç subay bir daha çalıştığım yerde görünmedi. Onun sayesinde bir gün dinlenmiştim. Daha sonra yine ağır işler yaptım. Anne sağlığım için endişe ediyordu. Ancak bu çalışma biçimi bana, o güne kadar bilmediğim bir güç kazandırıyordu ve şimdi bile kadın hâlimle, ağır toprak işçiliğinin üstesinden gelebiliyorum. Savaştan söz etmekten ya da başkalarının söz

etmelerinden nefret ettiğimi söylemiştim. Ama savaşa olan katkımı uzun uzun anlattığımı fark ediyorum. Çünkü tek savaş anım bundan ibaret! Gerisini şu şiir anlatabilir:

Geçen yıl bir şey olmadı.
Bir önceki yıl bir şey olmadı.
Ondan da bir önceki yıl bir şey olmadı.

Bir hayli budalaca ama savaşa katılışım, bir çift çizmeyle simgelenebilir. Bu çizmeler konusu beni bir başka konuya sürükledi; ama hemen söyleyeyim ki, tek savaş anımı ayaklarıma geçirmiş olmam ve her gün tarlaya gitmem, içimdeki endişeyi ve huzursuzluğu hafifletse bile, Anne'nin gün geçtikçe güçsüzleştiği de bir gerçek.

Yılan yumurtaları. Yangın.

Anne'nin sağlığı gözle görülür biçimde bozulurken ben de gün geçtikçe daha güçlü bir kadın, daha halktan biri oluyordum. Anne'nin soluğunu soluyarak güçlendiğimi düşünmekten kendimi alamıyorum.

Anne, odun nasıl olsa yanacaktı diye takıldığı günden sonra yangına hiç değinmedi. Beni cezalandırmak bir yana, bana acır gibiydi; ama kuşkusuz benden on kat fazla heyecanlanmıştı. Bu yangın tehlikesinden sonra Anne uyurken bazen inliyor ve fırtınalı havalarda yatağından çıkıp tuvalete gider gibi yaparak bütün evi denetliyordu. Hiç sağlıklı değil. Bazı günler, en ufak adım atarken büyük çaba sarf ediyordu. Bana tarlada yardım etmek istemiş, onu vazgeçirmek istediğim hâlde, beş altı kova su taşımıştı. Ertesi gün öylesine ağrıları olmuştu ki zorlukla nefes alabilmişti. Bütün günü yatakta geçirmek zorunda kalmıştı. Bu olaydan sonra, beden işçiliği yapmaktan vazgeçti. Bazen tarlaya geliyor, ama sadece yaptıklarıma bakıyordu.

Bugün beni izlediği sırada aniden:

"Derler ki, yaz çiçeklerini sevmeyenler yazın ölürmüş," dedi. "Acaba doğru mu?"

Ona cevap vermeden, patlıcanları sulamaya devam ettim. Yazın ilk günleriydi. Anne usulca devam etti:

"Hibiskusları* çok seviyorum. Ama bahçemizde bir tane bile yok."

"Pek çok zakkumumuz var," dedim.

"Onları sevmiyorum. Yaz çiçeklerini seviyorum. Hepsini. Zakkumların renkleri çok koyu."

"Ben gülleri seviyorum, yılda dört kez açıyor. Gülleri sevenler dört kez üst üste mi ölürler?"

Gülüştük.

"Biraz dinlenmek istemez misin? Sana bir şey söyleyeceğim."

"Ne söyleyeceksiniz? Öleceğimizi haber verecekseniz istemem!"

Yine de Anne'yi, salkımların altındaki beyaz banka kadar izledim. Çiçekler tomurcuklanmıştı, yapraklar arasından süzülen öğleden sonra güneşi dizlerimizi yeşile bürüyordu.

"Bir süreden beri sana bir şey söylemek istiyordum; ama ikimizin de neşeli olduğu bir zamanı bekliyordum. Konuyu tartışmamız kolay olmayacak. Ama bugün o gücü kendimde buluyorum. Kendini tutar ve sonuna kadar beni dinlersen sevinirim. Gerçek şu ki Naoji yaşıyor."

Olabildiğince kasıldım.

"Beş altı gün önce Wada dayından bir mektup aldım. Eski işçilerinden biri Güney Pasifik'ten dönmüş. Dayını ziyaret etmiş, Naoji ile aynı birlikte olduğunu, Naoji'nin iyi olduğunu ve yakında döneceğini söylemiş. Adam aynı zamanda kötü bir haber de getirmiş. Ona bakılırsa Naoji ciddi biçimde esrarkeşmiş!"

"Yine mi?"

---

* Hibiskus: Ebegümeclerinden kenaf diye de bilinen, sarı, mor çiçek açan bir bitki.

Ağzımın içine acı bir su dolmuş gibiydi. Naoji üniversiteye girdiğinde, bir romancıyı kendine örnek almış, esrarkeş olmuş ve bir eczacıya o denli borçlanmıştı ki borcu kapatmak için Anne iki yıl uğraşmıştı.

"Evet, ama artık içmiyormuş. Adam Naoji'nin iyileşmiş olarak döneceğini aksi hâlde onu koyuvermeyeceklerini söylemiş. Dayın mektubunda, Naoji'nin iyileşmiş olsa bile, bu durumu yüzünden iş bulmasının olanaksız olduğunu yazıyor. Tamamıyla normal insanlar bile hâlen Tokyo'da çalışınca, bir tuhaf oluyorlar. Oradaki kargaşaya bakınca buna şaşmamak gerekir. Oysa yarı akıllı, esrarkeşlikten henüz kurtulmuş bir bağımlı, kafayı hemen üşütür diyor. Ne yapabileceğini şimdiden bilmek olanaksız. Naoji dönerse en iyisi onu buraya almak ve dışarıya gitmesini önlemek. Kazuko, dayın bir başka şey daha söylüyor. Bütün servetimizi kaybettiğimizi, bunun şaşılacak bir şey olmadığını, gelirlerin tıkanması, sermayeye el konulması yüzünden eskisi gibi para gönderemiyeceğini yazıyor. Bize geçim parası göndermesi son derece zormuş, özellikle Naoji dönüp de üç kişi olursak... Bizlere, hiç vakit kaybetmeden senin için bir koca ya da bir evde iş bulmamızı öneriyor...

"İş? Hizmetçi olarak mı?"

"Hayır... Dayın, Komaba'da bir aileden söz ediyor..." Bir prens ailesinin adını verdikten sonra:

"Eğer aile buysa," diye devam etti, "iyi olur; çünkü akrabayız. Küçük prenseslere mürrebbiye olman o kadar kötü kaçmaz sanırım."

"Bir başka meslek edinemez miyim diye düşünüyorum."

"Bir başka işin senin için olanaksız olduğunu söylüyor."

"Neden olanaksız?"

Anne hüzünle gülümsedi ama yanıt vermedi.

"Hayır! Bıktım artık! Hiç sözünü etmeyelim!"

Aniden patladım, biraz sonra pişman olacağımı bile bile... Ama kendimi tutamıyordum.

"Şu çizmeler içindeki hâlime bakın!"

Gözlerim doldu, elimde olmadan hıçkırmaya başladım. Başımı kaldırdım, elimin tersiyle gözyaşlarımı sildim, Anne'ye baktım. Bir yandan da "Yapmamalıyım! Yapmamalıyım!" diye düşünüyordum. Ama sözler ağzımdan, bana karşın çıkıyordu:

"İzu'ya benim yüzümden geldiğinizi söylememiş miydiniz? Ben olmasaydım ölmekten başka çareniz olmadığını söylememiş miydiniz? Bu yüzden burada kaldım, sizden ayrılmadım. Burada, bu çizmeler içinde yaşıyorum; çünkü tek düşüncem sevdiğiniz sebzeleri yetiştirmek. Ama şimdi kalkmış Naoji'nin döneceğini söylüyor ve aniden beni fazla görüyorsunuz. "Git hizmetçi ol!" diyorsunuz. İşte bu olacak şey değil! Olacak şey değil!"

Ben bile bu sözleri korkunç buluyordum; ama duramıyordum. Sanki ben değil başkası konuşuyordu:

"Yoksulsak ve her şeyi yitirmişsek, neden güzel giysilerimizi satmıyoruz? Neden bu evi satmıyoruz? Ben her işi yaparım. Köy belediyesinde çalışabilirim, beni işe almazlarsa *coolie* olurum."

"Yoksulluk önemli değil. Beni seviyorsanız, bütün ömrümü yanınızda geçirmeye hazırım. Ama Naoji'yi benden daha çok seviyorsunuz, öyle değil mi? Gideceğim. Gideceğim. Naoji ile hiç geçinemedik ve burada kalacak olursam, her üçümüz de mutsuz oluruz. Siz ve ben uzun süre beraber yaşadık, birlikteliğimizden hiç pişman değilim. Ama Naoji ile başbaşa kalabilirsiniz. Sizin için iyi bir evlat olmasını dilerim. Ben artık bıktım. Bu hayat canıma yetti. Gideceğim. Bugün, hemen, gideceğim. Nereye gideceğimi biliyorum."

Ayağa kalktım.

Anne sertçe:

"Kazuko!" dedi.

Yüzü, o güne değin görmediğim kadar vakurdu. Ayağa kalkıp bana bir bakış fırlattığında benden uzun duruyordu. Ondan af dilemek istedim; ama sözcükler ağzımdan çıkmadı. Sadece başka şeyler geveleyebildim:

"Beni aldattınız Anne. Beni aldattınız. Naoji dönene kadar beni kullandınız. Size hizmet ettim ve şimdi bana gereksinimiz kalmadığı için, 'git prenslere hizmetçilik et,' diyorsunuz."

Bir çığlık atıp ağlamaya başladım.

"Çok aptalsın."

Bunu söylerken Anne'nin sesi titriyordu. Başımı kaldırdım:

"Evet aptalım. Aptal olduğum için beni kullandınız. Aptal olduğum için beni başınızdan atıyorsunuz. En iyisi gitmem, değil mi? Yoksulluk, nedir ki? Para, nedir ki? Bu şeyleri anlamıyorum. Her zaman sevgiye inandım, en azından anne sevgisine."

Yeniden o aptalca, affedilmez tonda konuşmuştum. Anne aniden başını çevirdi. Ağlıyordu. Af dilemek, ona sarılmak istedim ama toprakla uğraşmam ellerimi kirletmişti ve bu engel beni bunu yapmaktan alıkoydu.

"Ben burada olmazsam her şey daha iyi olacak, öyle değil mi? Gideceğim. Nereye gideceğimi biliyorum."

Bunları söyler söylemez banyoya koşup ellerimi, yüzümü yıkadım. Hıçkırmaya devam ediyordum. Odama geçtim. Avrupai giysilerimi giydim, gözyaşlarım akmaya devam ediyordu. Ağlamak, ağlamak, gözyaşımın son damlasına kadar ağlamak istiyordum. Daha sonra birinci kata çıktım, Avrupa stili odaya girdim, kendimi yatağa attım, başımı örtünün altına sokarak bedenimdeki tüm suyu tüketircesine ağladım. Sonra rasgele düşünmeye başladım. Üzüntüden yavaş yavaş kurtuldum, içimde belirli bir kişinin özlemi yoğunluk kazandı ve bütün gücümle onun yüzünü görmek, sesini duymak istedim. Bu tuhaf duyguyu, doktor tabanlarıma ilaç sürdüğü ve acıya katlanmam gerektiği vakit de duydum.

Akşam olduğunda Anne usulca odaya girdi ve ışığı yaktı. Yatağa yanaştı ve sevgiyle adımı söyledi! Doğrulup yatağa oturdum. İki elimle saçlarımı topladım. Ona baktım ve gülümsedim. Anne gülümsemeye çalıştı, sonra pencerenin yanındaki koltuğa çöktü.

"Ömrümde ilk kez dayının sözünden çıkıyorum. Ondan, çocuklarım hakkında sadece benim karar vermem için izin istedim. Kazuko, giysilerimizi satıp parayı dilediğimizce harcayacağız. Elimizi geniş tutalım. Çalışmanı istemiyorum. Pahalı bile olsa, sebzelerimizi satın alalım. Günlerini bir çiftçi gibi çalışarak geçirmen saçma."

Doğrusu, her günkü ağır işlerin intikamı alınıyordu. Deminki gibi bağırıp çağırdıysam fiziki açıdan tükendiğim, uğursuzlukların peş peşe gelişi yüzünden hayattan nefret ettiğim içindi. Gözlerimi çevirdim, yatağın üzerinde oturmaya devam ettim. Anne:

"Kazuko!" diye devam etti.

"Evet?"

"Nereye gideceğimi biliyorum derken kimi düşünüyordun?"

Ense köküme kadar kızardığımı itiraf etmeliyim.

"Bay Hosoda'yı mı düşünüyordun?"

Cevap vermedim. Anne iç çekti.

"Çok eski bir anımı anlatabilir miyim?"

"Lütfen."

"Kocanı bırakıp bize, Nişikata Sokağı'ndaki evimize döndüğünde, sana en ufak bir serzenişte bulunmak istemedim; ama sana bana ihanet ettiğini söyledim. Anımsıyor musun? Sen ağlamaya başladın ve o zaman sana bu kadar ağır bir şey söylemekle haksızlık ettiğimi anladım."

Ama ben Anne'ye, benimle bu biçimde konuştuğu için minnet duyduğumu ve bana verdiği mutluluktan ötürü ağladığımı hatırlıyorum.

"Sana, bana ihanet ettin dediğimde, bunu kocanın evini terk ettiğin için söylemedim. Çünkü ondan, ressam Hosoda ile bir ilişkin olduğunu öğrenmiştim. Bu haber beni çok sarsmıştı. Bay Hosoda yıllardan beri evliydi, çocukları vardı, bu ilişkinin ona duyduğun aşk ne kadar büyük olursa olsun seni bir sonuca ulaştırmayacağını biliyordum."

"İlişki mi? Acele hüküm. Bu kocamın haksız bir kuşkusuydu."

"Belki. Daha hâlâ Bay Hosoda'yı düşündüğünü sanmıyorum. Nereye gideceğimi biliyorum derken kimi düşünüyordun?"

"Bay Hosoda'yı değil."

"Sahi mi? O hâlde kimi?"

"Anne, son zamanlarda insanları hayvanlardan ayıran tek özelliğin ne olduğunu keşfettim. Biliyorum, insan konuşuyor, insan akıllı, insan düşünüyor, insanın sosyal bir düzeni var; ama bütün hayvanlarda bunlardan az çok yok mu? Belki hayvanların da inancı vardır. İnsan tüm Yaradılışın efendisi olmakla övünüyor; ama esasta, diğer yaratıklardan pek farkı olmadığı anlaşılıyor. Oysa insanın yine de bir ayrı özelliği var. Belki beni anlamıyorsunuz. Hayvanlarda hiç olmayan bir şey, insanın kendisine ait bir şey: O da sır. Ne dersiniz?

Anne kızardı, sonra sevimli bir gülümseme yüzüne yayıldı.

"Sırların, yalnızca iyi meyve verecekse bir daha sormayacağım. Her sabah Baba'nın ruhundan seni mutlu kılmasını diliyorum."

Birden aklıma, Baba ile Nasuno'da arabayla yaptığımız gezinti ve yolda verdiğimiz mola geldi. Sonbahardaki tarlalar gözümün önünde uzandı. Mevsim çiçekleri, yıldızçiçekleri, karanfiller, kırmızı kantoronlar, kediotları açmıştı. Asmalar henüz yeşildi. Arabadan inmiş Baba ile Biwa gölünde bir deniz motoru kiralamıştık. Suya atlamıştım. Su yosunları arasında

yaşayan minik balıklar bacaklarıma sürtünmüş ve gölün dibine sinmişlerdi. Bacaklarımın gölgesi, benimle birlikte hareket ediyordu. Bu görüntülerin, şu an Anne ile konuştuğumuz şeylerle hiçbir ilgisi yoktu. Ama bir an için aklıma gelmiş ve kaybolmuşlardı.

Yataktan fırladım, kollarımı Anne'nin dizlerine doladım:

"Anne, beni lütfen affediniz," dedim.

Sonunda istediğimi söyleyebilmiştim.

Düşünüyorum da mutluluğumuzun son kırıntıları işte o günlerde son ışınlarını salıyorlardı.

Naoji, Güney Pasifik'ten döner dönmez cehennem hayatı başladı.

Üç

Yaşamı sürdürmek tamamen olanaksızmışcasına umutsuzluk veren bir duygu. Bir fırtına sonrasında gökyüzünde koşuşan beyaz bulutlar gibi acı veren dalgalar yüreğime çarpıyor. Müthiş bir heyecan -korku mu desem?- yüreğimi burkuyor ve soluğumu kesene kadar gitmiyor. Zaman zaman gözlerimin önündeki tüm görüntüler kararıyor, puslanıyor ve bedenimdeki tüm gücün, parmaklarımın ucundan çıkıp gittiğini hissediyorum.

Bir süredir, uğursuz bir yağmur hiç durmadan yağıyor. Ne yapsam içim kararıyor. Bugün verandaya bir hasır koltuk çıkarttım, ilkbaharda başladığım atkıyı örmeye niyetlendim. Yün, solmuş gibi görünen açık pembe renkteydi, arasına çivit mavisi kattım. Bu açık pembe yün, Anne'nin ben daha okula giderken yirmi yıl önce bana ördüğü bir eşarptan artmış. Eşarbın ucu kapüşon oluyordu, onu takıp aynaya baktığımda kendimi küçük bir cine benzetmiştim. Eşarbın rengi, arkadaşlarımınkinden çok değişikti, bu da -saçma da olsa- ondan nefret etmeme yol açmıştı. Onu takmaktan o kadar utanmıştım ki takmamakta direndim ve yıllarca bir sandığın dibinde kaldı, ilkbaharda, onu yeniden bulup söktüm. Kendime bir atkı yapmaya niyetliydim. Ölmüş bir giysiyi canlandırırken gösterilen özeni göstererek. Ama soluk rengi beni hiç heveslendirmediği için bir kenara attım. Bugün yapacak bir işim olmadığı için elime alıp düşünmeden örmeye başladım. İşte o

zaman uçuk pembe ile gökyüzünün açık kurşuni renginin birbirine karıştığını ve sözcüklerle tanımlanamayacak tatlılıkta bir renge büründüğünü fark ettim. Bir giysinin, gökyüzünün rengine uyum sağlamasındaki önemi hiç dikkate almamıştım. Büyük bir şaşkınlıkla, renk uyumu ne muhteşem bir güzellik diye düşünüyordum. Gökyüzünün gri rengiyle, yünün soluk pembesi yan yana geldiğinde, iki rengin canlandığını görmek olağanüstü bir şeydi.

Elimde tuttuğum yün titreşimler çıkartmaya başlarken gökyüzünün soğuk havası kadife yumuşaklığına bürünmüştü. Monet'nin sis içinde bir kiliseyi canlandıran tablosunu anımsadım ve ilk kez zevk sahibi olmanın ne demek olduğunu kavradım. Zevk sahibi olmak. Anne, uçuk pembeyi seçmişti çünkü kışın karlı havasına yakışacağını biliyordu; ama ben, bütün aptallığımla, bu rengi beğenmemiştim. Kafamın dikine gitmiştim; çünkü Anne bir şeyi asla zorla kabul ettirmezdi. Eşarbı söktüğüm sırada, Anne tek kelime etmedi, renginin güzelliğini kendiliğimden keşfetmem için bekledi. Benimkisi ne harikulade bir anne diye düşündüm. Aynı anda, sanki Naoji ile ikimizin bir olup, Anne'yi ölesiye üzecek, güçsüzleştirecekmişiz gibi bir duyguya kapıldım. İçimde korku ve dehşet bulutları oluştu. Düşündükçe geleceğin bize büyük acılar hazırladığına iyice inandım. Bu inanç beni tanımsız korkulara sürükledi, yaşamı sürdürmeye gücüm tükenmiş gibiydi.

Parmaklarım güçsüzleşti ve şişler dizlerimin üstüne düştü. Titreyerek iç çektim. Gözlerim kapalı, başımı kaldırdım ve ne yaptığımı bilmeden bağırdım:

"Anne!"

"Evet?"

Odanın bir köşesinde okumakta olan Anne, soru sorarcasına yanıt vermişti. Utandım. Sesimi gereksiz yere yükselterek:

"Güller sonunda açtı," dedim. "Bunu biliyor muydunuz Anne? Ben şimdi fark ettim. Sonunda açabildiler."

Kapının önüne dikilen gül ağaçları, uzun süre önce Wada dayı tarafından Fransa'dan -yoksa İngiltere mi? Her durumda uzak bir ülkeden- getirilmişti. Nişikata Sokağı'ndaki evimizden onları buraya taşıyıp yeniden dikmiştik. Bu sabah, birinin çiçek açtığını pekâlâ görmüştüm; ama sıkıldığımı gizlemek için yapay bir heyecan gösterdim. Koyu kırmızı güllerin koyu bir kibiri, koyu bir gücü vardı. Anne sevimli biçimde:

"Evet, biliyordum," dedi. "Sen buna çok önem verir gibisin."

"Belki. Benim için üzülüyor musunuz?"

"Hayır. Sadece bu merakının senin belirgin bir özelliğin olduğunu söylemek istiyorum. Mutfağın kibrit kutularına Renoir resimleri yapıştırırken ya da bebeklerin için mendil dikerken de aynı coşkuyu gösteriyorsun. Bahçedeki güllerden söz ettiğini duyan, canlı kişilerden söz ettiğini sanır."

"Çocuğum olmadığı için böyle."

Verdiğim yanıt beni de şaşırttı. Sinirli sinirli örgümü elime aldım. Bir erkek sesinin, boğuk bir sesin telefonda: "Ne yaparsınız? Yirmi dokuz yaşında!" dediğini duyar gibi oldum. Yanaklarım utançtan yanmaya başladı.

Anne karşılık vermeyerek okumasına devam etti. Birkaç günden beri ağzına maske takıyordu. Suskunluğunun nedeni bu olsa gerekti! Bu maskeyi Naoji söylediği için takıyordu.

Naoji, Güney Pasifik'ten bir hafta kadar önce döndü, solgun bir yüzle... Bir yaz akşamı, kimseye haber vermeden, bahçenin arka tarafındaki tahta perdeyi çarparak bahçeye girivermişti.

"Bu ne çirkin şey! Bu ne zevksiz ev! Bari kapıya da 'Çin Evi: Chow Mai' diye levha asın!"

Naoji'nin beni görünce söylediği ilk sözler bunlar oldu.

Anne, dili acıdığı için üç gündür yatıyordu. Ben dilinde anormal bir şey görmemiştim; ama her oynatışında acıdığını

söylüyordu. Yemekte çok hafif bir çorba içebildi. Doktora görünmesini önerdim; ama başını sallayıp "bana güler" dedi. Diline Lugol sürdüm; ama rahatlamadı. Anne'nin hastalığı sinirimi bozuyordu.

Naoji işte bu koşullarda çıkageldi. Bir süre Anne'nin başucunda oturdu, sonra eğilip selam verdi. İşte o kadar. Hemen ardından kalkıp evi gezdi. Arkasından gittim:

"Anne'yi nasıl buldun? Değişmiş mi?"

"Tabii ki değişmiş. Zayıflamış. Yakında ölse daha iyi. Annem gibiler böylesi bir dünyada yaşamak için yaratılmamışlar. O kadar etkileyici ki ona bakamıyorum bile."

"Ya ben? Benim için ne düşünüyorsun?"

"Sen bayağılaşmışsın. Suratın, iki üç dostu olan karılara dönmüş. Evde sake var mı? Bu akşam sarhoş olmak istiyorum."

Köydeki tek hana gittim ve hancı kadından, kardeşimin dönüşü onuruna biraz sake vermesini rica ettim; ama bana "ne yazık ki içki kalmadı," dedi. Bu yanıtı Naoji'ye söylediğimde, yüzünde o güne kadar görmediğim bir ifade belirdi ve yabancılaştı:

"Pis kadın! Onu kandıramamışsın!"

Hanın nerede olduğunu söylemek zorunda kaldım, sokağa fırladı. Saatlerce, dönüşünü boş yere bekledim. Naoji'nin en sevdiği yemek olan elma püresi, omlet pişirmiş, yemek odasına ek lambalar takarak daha sıcak bir ortam yaratmak istemiştim. Bekleyip dururken handaki hizmetçi OSaki, başını mutfak kapısından uzattı ve endişeyle fısıldadı:

"Özür dilerim. Acaba doğru bir iş mi? Cin içiyor."

Koca gözleri daha da fırlamış gibiydi.

"Cin mi? Yani metil alkol mü?"

"Hayır, metil değil, ona benzer bir şey..."

"Hastalanmaz, değil mi?"

"Hayır ama..."

"Öyleyse bırakın içsin..."

OSaki başını salladı, sonra uzaklaştı. Anne'ye gidip:

"OSaki'de içiyor," dedim. Anne, gülümser gibi ağzını büzdü:

"Esrardan vazgeçmiş olmalı. Yemeğini bitir. Bu gece üçümüz bu odada yatacağız. Naoji'nin yatağını aramıza koy."

Ağlayabilirdim.

Naoji geç döndü, gece yarısı, düşe kalka...

Yatağa girdiğinde sordum:

"Anne'ye güney denizlerini neden anlatmıyorsun?"

"Anlatacak bir şey yok. Hiçbir şey. Unuttum. Japonya'ya dönüp, trene bindiğimde, pencereden gördüğüm pirinç tarlaları bana harikulade güzel göründü. İşte bu kadar. Işığı kapat. Uyuyamıyorum."

Işığı kapattım. Ay ışığı cibinlikten içeri giriyordu. Ertesi sabah, Naoji yatağında sigara içerken, uzaktaki denizi seyrediyordu.

"Dilinizin acıdığını söylediler."

Onu duyan, Anne'nin hasta olduğunu yeni keşfetmiş sanırdı. Anne hafifçe gülümsemekle yetindi.

"Eminim ruhsaldır. Belki de ağzınız açık uyuyorsunuz. Çok büyük ihmalkârlık. Bir maske takmaksınız. Gaz bezini Rivarola daldırın ve bir maske yapın."

Patladım:

"Bu tedavinin adı ne?"

"Estetik tedavi."

"Anne maske takmaktan nefret eder, eminim."

Anne, yüzüne ne olursa olsun, bir şey takmayı rededer. Gözlük bile takmaz, gözlerinin üzerine pansuman bile yapmaz. Hele maske?

Sordum:

"Anne, maske takmak ister misiniz?"

"Evet, tabii."

Ciddiydi. Kalakaldım. Anne, Naoji ne söylerse inanmaya hazırdı. Kahvaltıdan sonra bir gaz bezini Rivarollu suya batırdım, bir kompres hâline getirdim ve Anne'ye verdim. Hiçbir şey söylemeden aldı, bağcıkları kulaklarının arkasına bağladı. Öylece yatarken acınacak hâldeydi, küçük bir kıza benziyordu.

Öğleden sonra Naoji Tokyo'ya, arkadaşlarını görmeye gideceğini söyledi. Sivil giyindi, Anne'den iki bin yen borç aldı ve gitti. Gideli on gün oldu, döneceğini gösterir hiçbir işaret yok. Anne her gün maskesini takıyor ve Naoji'yi bekliyor. İlacın çok iyi geldiğini, maskenin dilindeki acıyı hafiflettiğini söylüyor.

Yine de Anne'nin doğruyu söyleyip söylemediğini düşünmekten kendimi alamıyorum. Yataktan kalktı; ama iştahı yok ve hemen hemen hiç konuşmuyor. Durumu beni ürkütüyor ve Naoji'yi bu kadar süredir neyin alıkoyduğunu kendi kendime soruyorum. Belki de şu romancı Vehara ile eğleniyordur ya da Tokyo'nun deli havasına kendini kaptırmıştır. Bu konuları düşündükçe acı duyuyorum. Kendimi tutamadığım açık; çünkü hiç nedeni yokken çığlıklar atıyorum, güllerin açtığını ya da çocuğum olmadığını söyleyerek ağlıyorum.

Bir ümitsizlik çığlığı attığımda elimdeki örgü kucağıma düştü. Ne yapacağıma karar vermeye çalışıyordum. Bacaklarım titreyerek birinci kattaki odaya çıktım. Naoji'ye verdiğimiz odaydı. Anne ile dört beş gün önce, bu odanın ona verilmesini kararlaştırmıştık ve komşumuz Bay Nakai'den, Naoji'nin Avrupai giysileri için, dolabını, masasını, kitaplığını yani Nişikata Sokağı'ndaki evimizin odasında neleri varsa üst kata taşımamıza yardımcı olmasını rica etmiştim. Ancak, her

şeyi yerleştirmek için Tokyo'dan dönmesini bekliyorduk. Oda o kadar doluydu ki, kımıldayacak yer yoktu. Açık kasaların birinden rasgele bir defter çıkardım. Kapağında "Akşam Yüzleri Notları" yazılıydı. Notlar, Naoji'nin uyuşturucu kullandığı günlerden kalma olmalıydı...

Diri diri yanmış gibiyim. Ne denli acı verse de en basit "canım acıyor" sözlerini söyleyemeyecek durumdayım; insan yaşamında benzeri olmayan şu cehennem sezgisini atmamayı denememek...

Felsefe mi? Bir sürü yalan.

İlkeler mi? Bir sürü yalan.

Düzen mi? Bir sürü yalan.

İçtenlik mi? Gerçek mi? Saflık mı? Hepsi yalan. Uşujima'daki mor salkımların bin yaşında, Kumano'dakilerin birkaç yüz yıllık oldukları söyleniyor. Uşijima salkımlarının azami sekiz ayak, Kumano'dakilerin sekiz ayaktan bir hayli yüksek olduklarını duydum. Kalbim, çiçek açmış bu salkımlar arasında dans ediyor.

Bu da birilerinin çocuğu. Canlı.

Mantık, ister istemez mantık sevgisidir. Canlı insanlara duyulan sevgi değildir.

Para ve kadınlar. Mantık utanıp kaçıverir.

Dr. Faust'un cesur tanıklığı: Bir genç kız gülüşünün, tarihten, felsefeden, eğitimden, dinden, hukuktan, siyasetten, ekonomiden ve tüm bilim dallarından daha büyük değeri vardır.

Öğrenim, gururun bir başka adıdır. İnsanların, insan kalmamak için sarf ettikleri çabadır.

Goethe'nin karşısında bile çok yetenekli bir yazar olduğuma yemin edebilirim. Sağlam bir yapı, gerçek bir mizah anlayışı, okuyucunun gözlerini yaşartan heyecan ya da kibar

bir roman, kendi türünde mükemmel, yüksek sesle, gereken saygıyla okunacak türden, utanmasam yazabileceğimi iddia ederim. Kendi dehasının bilincine varmakta hoş olmayan bir şey var. Sadece bir deli bir romanı saygıyla okuyabilir. Böyle bir şey olursa, bunu törensel giysiler içinde, cenazeye katılır gibi yapmak gerekir. Bu romanın iyi bir yapıt olmadığı ümidiyle! Ben romanımı acemice yazacağım, bilerek yazacağım, sırf arkadaşımın yüzüne hoş bir gülücük kondurmak için, yere çöküp kafamı kaşımak için. Arkadaşımı mutlu görmek için!

Kötü bir şeyler yazdıracak ve: "İşte Japonya'nın en büyük ahmağı! Benimle kıyaslandığında, siz mükemmelsiniz... Sağlıcakla kalınız" dedirtecek bu sevgi nasıl bir sevgidir? Dostum! Siz ki cana yakın bir biçimde "Bu onun kötü huyu, ne fena!" derken, sevildiğinizi biliyordunuz. Baştan çıkmamış var mıdır? diye kendi kendime soruyorum.

Yorucu düşünce.

Paraya ihtiyacım var.

Bulamazsam...

Uyurken, doğal bir ölüm!

Bir eczacıdan bin yen borç aldım. Bugün bir rehinciyi eve götürüp odama çıkarttım. Ona "para edecek bir şey var mı? Varsa, lütfen götürün, bana mutlaka para gerek," dedim. Odaya şöylece baktıktan sonra: "Bu niyetinizden vazgeçin, eşya size ait değil," dedi. "Pekâlâ," dedim. "Sadece cep harçlığımla aldıklarımı götürün." Ama önüne yığdığım öteberiden hiçbirini rehin etmeye değer bulmadı. Örneğin alçıdan yapılmış bir el. Bu, Venüs'ün sağ eliydi. Yıldızçiçeği gibi bembeyaz bir el, bir kaideye oturtulmuş. Ama ona dikkatlice bakıldığında, bu bembeyaz elin, bu sinirsiz ince elin, bu kaygan elin, Venüs'ün nefesini kesen bir utancı belirttiği görülebilirdi; bu elin duruş biçimi, Venüs'ün çırılçıplak bir hâlde bir erkeğe

göründüğü, tüm bedeninin heyecandan kızarıp kasıldığı anı, utancını ve çıplaklığının tragedyasını anımsatıyordu. Ne yazık ki, bir eskici dükkânından alınma bir bibloydu. Adam, elli yen paha biçti.

Başka örnekler. Paris mahallelerini gösterir büyük bir harita. Otuz santim çapında, selüloit bir topaç. Son derece ince uçlu bir yazı kalemi. Büyük kârlar sağlamak ümidiyle satın aldığım bir sürü şey.

Rehinci gülerek: "Burada yapacak bir işim yok," dedi.

Kolundan tutarak: "Bekleyin," dedim. Sonunda önüne bir sürü kitap yığdım. Beş yen verdi. Raflardaki kitaplar ucuz, ikinci elden aldığım, yıpranmış kitaplardı. Bu kadar az para etmeleri şaşırtıcı değildi.

Bin yenlik bir borcu kapatmak için beş yen almak! İşte, elimdeki olanaklar bunlar. Gülecek bir yanı yok.

Adalet mi? Sınıf kavgası denilen şeyi orada bulacak değilsiniz. İnsanlık mı? Saçmalamayın. Biliyorum. Bu, kişisel mutluluğunu sağlamak için arkadaşlarını yere çalmak demek. Bu bir cinayet. "Geber!" demekten başka akla ne gelir? Hile yapmak yararsız!

Zaten sınıfımız içinde namuslu adam kalmadı. Budalalar, hayaletler, açgözlüler, kudurmuş köpekler, palavracılar, tumturaklı sözler, üst perdeden tafra satmalar. "Geber!" Bunu bana söyleseler, fazlasıyla hak ettiğimi belirtmiş olurlar. Savaş. Japonya'nın savaşı bir ümitsizlik eylemi.

Bir ümitsizlik eylemine sürüklendiğin için ölmek... Yok, sağ olun! Ben kendi elimle ölmeyi yeğlerim!

İnsanlar yalan söylerken ciddi bir yüz takınırlar. Bugünkü yöneticilerimizin ciddiyeti gibi! Pöh!

Ben vaktimi, sayılmak sevdasına düşmeyen insanlarla geçirmek istiyorum. Ama o insanlar da benimle vakit geçirmek istemiyorlar.

Ben erken gelişmiş olduğumu söylediğimde erken geliştiğim dedikodusu yayılıyor. Tembellik ettiğimde tembel olduğum söylentisi çıkıyor. Bir roman yazamayacağımı söylediğimde, insanlar yazamayacağımı söylüyor. Yalancı gibi davrandığımda bana yalancı diyorlar. Zengin adam gibi davrandığımda zengin olduğumu sanıyorlar. Umursamaz göründüğümde umursamaz muamelesi yapıyorlar. Ama gerçekten acı çektiğim için inlediğimde acı çeker numarası yapmakla suçluyorlar.

Her şey ters gidiyor.

Bu aslında, intihar etmekten başka çarem kalmadığını göstermez mi?

Acım bir yana, kendimi öldüreceğim düşüncesi bana çığlıklar attırıp gözyaşı dökmeme neden oldu.

Bir bahar sabahı, güneş bir erik dalına vurmuşken ve bu dalda iki çiçek açmışken, genç bir Heidelberg öğrencisinin kendini bu dala astığı anlatılır.

"Anne, azarla beni lütfen!"

"Neden?"

"Benim zayıf olduğumu söylüyorlar."

"Sahi mi? Zayıf. Sanırım sana artık bu yüzden çıkışmayacağım."

Anne'nin iyiliği ölçüsüz. Onu her düşündüğümde, ondan özür dilemek istediğim için ölmek istiyorum.

Lütfen beni affedin. Hiç olmazsa bu seferlik, lütfen beni affedin.

(Yeni Yıl Şiiri)

Yıllar!

Gözleri henüz açılmamış leylek yavruları büyüyor.

Ah, nasıl da şişmanlıyorlar!

Morfin, atromol, narkopon, filipan, pantopon, pabinal, panopin, atropin.

Özsaygı nedir? Öz saygısıdır.

Beşeri bir varlık için -hayır bir insan için- "Ben seçkinlerdenim", "Benim iyi yönlerim var" vs. diye düşünememesi hâlinde yaşaması olanaksızdır.

İnsanlardan nefret ediyorum. Onlar benden nefret ediyor. Zihinsel tanıklıklar.

Tören: Aptallık duygusu.

Her hâlde, bir şeyden emin olunabilir: İnsan, yaşamak için rol yapmak zorunda.

Borç isteme mektubu:
Senin yanıtın.
Lütfen yanıtla.

Öyle bir biçimde ki dalgalanabileyim. Her türlü hakaret beklentisi içinde kendime acıyorum.

Rol yapmıyorum. Kesinlikle yapmıyorum. Senden bu sadakayı istiyorum. Utançtan ölebileceğimi hissediyorum. Abartmıyorum.

Her gün, her gün yanıtını bekliyorum: Gece gündüz tir tir titriyorum. Bana kül yutturma.

Duvarlardan boğuk bir gülme sesi geliyor. Gecenin geç saatlerine kadar yatağımda dönüp duruyorum. Beni aşağılama. Ablacığım!

Buraya kadar okuduktan sonra *Akşam Yüzleri Notları*'nı kapattım. Tahta sandığa yerleştirdim. Pencereye doğru gittim, camı açtım ve yağmurun sis indirdiği bahçeye bakarken o günlerin olaylarını anımsadım.

Altı yıl önceydi. Naoji'nin uyuşturucu kullanması, boşanmama yol açmıştı. Yok, böyle söylememeliyim. Boşanmamın

doğduğum gün alnıma yazıldığına inanıyorum, Naoji uyuşturucu kullanmasa bile er geç bir başka nedenle boşanırdım. Naoji'nin eczacıya borcunu ödemekte zorlukları vardı, sık sık benden para istiyordu. Daha yeni evliydim ve henüz dilediğim gibi para sarf edemiyordum. Ayrıca, kocamdan aldığım parayı gizlice kardeşime vermeyi doğru bulmuyordum. Benimle birlikte annemin evinden ayrılıp gelen hizmetçim Osaki ile ne yapacağımızı konuştuktan sonra giysilerimi satmaya karar verdim. Naoji mektubunu şöyle bitirmişti: "O kadar sıkılıp utanıyorum ki seni ne görebilir ne telefon edebilirim. Lütfen parayı Osaki ile Uehara Jirô'nun evine gönder (Adresini de yazmıştı). Onu en azından ismen tanırsın. Bay Uehara'nın kötü bir ünü var; ama bunu gerçekten hak etmiş değil ve bu adrese para göndermekten çekinme. Uehara parayı alır almaz bana telefon edecek. Senden istediğim bu şeyi lütfen yap. En azından Anne, uyuşturucu kullandığımı bilmesin. Bazen, o hiçbir şey öğrenmesin diye tedavi olmaya karar veriyorum. İstediğim parayı gönderirsen eczacıya bütün borcumu öderim. Sonra, iyileşmek için dağ evimize giderim. Sahi söylüyorum. Borcumu ödediğim gün, uyuşturucudan vazgeçeceğim. Tanrı huzurunda yemin ediyorum. Lütfen inan bana. Lütfen Anne'ye bir şey söyleme ve parayı Osaki ile Bay Uehara'ya gönder."

Mektup, buna benzer bir şeydi. Kardeşimin dediklerini yaptım ve Osaki ile parayı Bay Uehara'ya gönderdim. Ama Naoji'nin mektubunda verdiği sözler, her zamanki gibi yalandı. Gidip tedavi olmadı. Aksine, o kadar çok uyuşturucu aldı ki zehirlendi. Para istemek için bana gönderdiği mektupların üslubu, yırtıcı bir çığlıktan başka bir şey değildi: "Artık uyuşturucu kullanmamaya söz veriyorum," cümlesini her okuduğumda, yine yalan söylediğini biliyor; ama Osaki'yi bir şeyler satmaya yollayarak parayı Bay Uehara'ya gönderiyordum.

"Bay Uehara nasıl bir adam?"

"Tıknaz, esmer, sevimsiz biri," diye yanıtladı Osaki. Ama oraya gittiğimde evde pek bulunmuyor. Karısı ve altı yaşlarındaki kızı ile karşılaşıyorum. Karısı pek güzel değil ama sevimli ve tatlı bir kadına benziyor. Onun gibi bir hanıma paranızı korkmadan teslim edebilirsiniz.

O zamanki hâlimle bugünkü hâlim kıyaslanacak olursa... O kadar farklıydım ki kıyaslama bile yapılamaz... Bulutlarda dolaşıyor, tasasız yaşıyordum. Yine de benden peş peşe para sızdırılması üzerine, kaygılanmaya başlamıştım. O denli ki, durum çekilmez bir hâl aldı. Bir gün, Nö Tiyatrosu'ndan dönerken, Ginza'ya geldiğimizde otomobilimi gönderdim ve yürüyerek Bay Uehara'nın apartmanına gittim.

Bay Uehara, odasında yalnızdı. Gazete okuyordu. Onu hem yaşlı hem genç gösteren Japon giysisi içindeydi. O güne kadar hiç görmediğim garip ve nadir bir hayvanın karşısındaymışım gibi bir duyguya kapıldım.

"Karın, küçükle birlikte alışverişe çıktı."

Genizden konuşuyor, sözcükleri yutuyordu. Beni, karısının bir arkadaşı sanmıştı. Naoji'nin kardeşi olduğumu söylediğimde, Bay Uehara sırıttı. Neden bilmiyorum, ürperdim.

"Çıksak mı?"

Bu sözleri söyler söylemez sırtına paltosunu geçirdi, ayağındaki nalınları değiştirdi ve önümden dışarı fırladı.

Bir kış akşamıydı. Rüzgâr buz gibi esiyordu. Kokusuna bakılırsa, Sümida nehrinden esiyordu. Bay Uehara konuşmadan yürüyordu; sağ omuzu, rüzgârdan korunmak istercesine, hafifçe kalkıktı. Onu neredeyse koşarak izliyordum.

Küçük bir birahaneye girdik. Tokyo Tiyatrosu'nun bodrumundaydı. Dört beş müşteri masaların çevresinde oturmuş, içkisini yudumluyordu.

Bay Uehara, sakeyi küçük fincanda içeceği yerde, kadehte içmeyi tercih etmişti. Bana da bir kadeh getirtmiş ve kendi içkisinden dökmüştü. İki kadeh içtim, hiçbir şey hissetmedim.

Bay Uehara, hiç konuşmadan hem içkisini hem sigarasını içiyordu. Böyle bir yere ilk kez geliyordum; ama çok rahat ve neşeliydim.

"Alkol daha iyi olurdu..."

"Efendim?"

"Kardeşinizi düşünüyorum. Alkolik olsa daha iyi olurdu. Uzun yıllar önce ben de esrarkeştim ve insanların buna ne kadar kötü gözle baktıklarını biliyorum. Belki alkol de aynı şey ama nedense bu konuda şaşırtıcı bir hoşgörüleri var. Kardeşinizi alkole yönelteceğim. Ne dersiniz?"

"Ben bir kere bir alkolikle karşılaştım. Yeni yıl ziyaretleri için sokağa çıkmıştım, şoförümüzün bir arkadaşı, şoför yardımcısının koltuğunda uyuyakalmış ve korkunç horluyordu. O kadar şaşırmıştım ki bir çığlık attım. Şoför, iflah olmaz bir sarhoş olduğunu söyledi. Arabadan çıkartıp adamı sırtladı. Adamın vücudu hiç kemiği yokmuşçasına sallanıyordu. Bir yandan da durmadan bir şeyler geveliyordu. İlk kez bir alkolik görüyordum. Çok etkilenmiştim."

"Ben de alkoliğim, biliyor muydunuz? Siz de alkoliksiniz."

"Hayır, doğru değil bu. Ben gerçek bir alkolik gördüm. Hiç aynı şey değil."

Bay Uehara, ilk kez içtenlikle gülümsedi:

"O zaman belki kardeşiniz de alkolik olamaz her hâlde içmeye başlasa daha iyi olurdu. Şimdi gitmemiz gerek. Geç kalmak istemezdiniz, değil mi?"

"Hiç önemi yok."

"Doğrusunu isterseniz burası çok kalabalık oldu. Garson! Hesap!"

"Çok pahalı mı? Değilse, yanımda biraz para var..."

"Öyleyse, hesabı ödeyin."

"Belki yeterince yoktur."

Çantama baktım ve Bay Uehara'ya ne kadar param olduğunu söyledim.

"Bu para ile daha iki üç yerde içmeye gidebilirsiniz. Aptal olmayın." Beni azarlar gibi konuşuyordu. Sonra gülmeye başladı:

"Başka bir yerde içmek ister misiniz?"

Ciddi ciddi kafasını sallıyordu.

"Hayır, bu kadarı yeter: Size bir taksi çağıracağım. Eve dönmeniz gerek."

Bodrumun karanlık merdiveninden çıktık. Önümden gitmekte olan Bay Uehara aniden döndü ve beni hızla öptü. Dudaklarımı sımsıkı kapatmıştım. Bu adamı hiç çekici bulmuyordum; ama o andan itibaren benim de bir sırrım oldu. Bay Uehara, merdivenlerden çıkarken nalınlarını şakırdatıyordu. Usulca arkasından gidiyordum, zihnim açılmıştı. Dışarı çıktığımda, nehirden gelen rüzgâr, yanaklarımda hoş bir izlenim yarattı.

Bay Uehara benim için bir taksi çağırdı, tek söz etmeden birbirimizden ayrıldık. Eski model araçta sarsılıp dururken dünyanın aniden engin bir deniz gibi açıldığı izlenimine kapıldım. Bir gün, kocam beni azarlayınca bunalarak, "Bir sevgilim var" deyiverdim.

"Biliyorum. Hosoda, değil mi? Ondan vazgeçmen olanaksız mı?"

Yanıt vermedim.

Sonraları her kavga edişimizde bu konu ortaya atılıyordu. "Artık tam anlamıyla bitti" diye düşünüyordum. Bir giysi yapmak üzere kumaşı keserken yanlış ölçü alınmışsa, parçaları birleştirmek olanaksızdır, hepsini atıp yeni bir kumaşla işe başlamak gerekir.

Bir gece, kocam karnımdaki çocuğun Hosoda'dan mı olduğunu sordu. O kadar korktum ki, bütün vücudum titremeye başladı. Şimdi, her ikimizin, kocamın ve benim, çok genç olduğumuzu anlıyorum. Aşk nedir bilmiyordum. Basit

bir arkadaşlığı bile bilmiyordum. Bay Hosoda'nın resimlerine o kadar âşıktım ki, her gün görüştüğüm kimselere, böyle bir adamın karısı olunca insanın her gününün mutlulukla dolacağını, yetenekli bir adama bağlı olmadıkça evliliğin anlamı olmadığını söylüyordum. Tabii herkes yanlış anlıyordu ve ben, ne aşkı ne de arkadaşlığı birbirinden ayırt etmesini bilmeyen ben, hiç sıkılmadan, açık açık Bay Hosoda'yı sevdiğimi söylüyordum. Sözlerimin ne anlama geldiğini hiç açıklamaya kalkışmıyordum, oysa söylediklerim işleri korkunç biçimde karıştırıyordu. Bu yüzden de içimdeki bebek, kocamın kuşkularına yol açmıştı. Ne o ne de ben açıkça boşanmaktan söz etmediğimiz hâlde aramızda buz gibi bir hava esiyordu. Annemin evine döndüm. Çocuk doğumda öldü. Hastalandım. Evlilik hayatım sona erdi.

Boşanmamdan biraz daha kendini sorumlu tutan Naoji, ölmek istediğini söylüyor, yüzü gözyaşlarına boğuluyordu. Eczacıya ne kadar borcu kaldığını sorduğumda, bana dehşet verici bir rakam söyledi. Daha sonra yalan söylediğini, gerçek rakamı söyleyemediğini, gerçek borcun söylediğinin üç katı olduğunu öğrendim.

"Senin Bay Uehara'nla tanıştım," dedim. Hoş bir adam. Bazen beraber gidip içersek eğlenceli olmaz mı? Sakenin ucuzluğu beni şaşırttı. Sen sake içtiğin sürece, parasını ödeyebilirim. Eczacının borcunu merak etme. Yoluna sokarız."

Naoji, Bay Uehara'yı tanıyıp sevdiğimi öğrenince çok sevindi. Aynı akşam benden para alır almaz Bay Uehara'ya koştu. Esrarkeştik, belki zihinsel bir hastalıkta.

Bay Uehara'yı övüyordum ve kardeşimden yazdığı romanları vermesini istiyordum. Onları okuyunca Naoji'ye, Bay Uehara'nın harikulade bir yazar olduğunu söyledim. Naoji onu anlamış olduğuma şaştı; ama çok sevinerek başka yapıtlarını okuttu. Farkına varmadan onu ciddi ciddi okumaya

başladım ve sonunda Naoji ile onu çok konuşur olduk. Hemen her akşam Naoji Bay Uehara'da içki içmek üzere kaçıyordu. Yavaş yavaş Bay Uehara'nın tasarladığı gibi, Naoji alkole alıştı. Kardeşimin haberi olmadan, Anne'ye eczacının borcunu nasıl ödeyeceğimizi sordum. Bir eliyle yüzünü kapattı ve biri süre kımıldamadan durdu. Sonra gözlerini kaldırıp gülümsedi:

"Hiçbir çözüm göremiyorum," dedi. Kaç yılda öderiz, bilemiyorum. Ama her ay bir parça öderiz.

O günden bu yana altı yıl geçti. Akşam Yüzleri. Naoji de acı çekmiş olmalı. Üstelik bütün yollar ona kapalı. içinden nasıl çıkacak? Her gün içki içerse sadece ölmeyi istediği içindir!

Gerçek bir bozulma gösterecek olursam acaba ne olur? Belki bu, Naoji için işleri kolaylaştırmış olur.

Naoji not defterine "Bozulmamış bir insan var mıdır?" diye yazmış. Bu sözler bana bozulduğum izlenimini verdi ve dayım ile Anne de bana bozulmuş göründü. Belki de bozulmaktan kastettiği sevgidir.

Dört

Karar veremiyordum: Ona yazsam mı? Yoksa ne yapsam? Sonra bu sabah, İsa'nın "yılanlar gibi ihtiyatlı ve güvercinler gibi saf" demesi aklıma geldi ve ani bir cesaretle ona yazmaya karar verdim.

Naoji'nin ablasıyım. Beni unuttunuzsa lütfen anımsamaya çalışın.

Naoji'nin başınıza yeni baştan dert olmasından dolayı üzgünüm. (Aslında Naoji'nin yaptıkları için özür dilemek kendisine düşer ve ben onun adına üzüntü beyan etmekle gülünç oluyorum). Bugün size, sizden bir ricada bulunmak için yazıyorum. Naoji için değil, kendim için Naoji'den, eski evinizin savaşta yıkıldığını ve bugünkü yerinize taşınmak zorunda kaldığınızı duydum. Sizi yeni evinizde ziyaret etmeyi düşündüm (Sanırım Tokyo varoşlarında, uzak bir yerdesiniz). Ancak son günlerde annemin sağlığı çok bozuldu bu yüzden onu bırakıp Tokyo'ya gidemedim. Bu nedenle, size yazmaya karar verdim.

Görüşünüzü almak istediğim bir konu var. Bugüne kadar yürürlükte olan Kadın Yasası nedeniyle, bu son derece tartışmaya açık bir konu. Uygunsuz kaçabilir, hatta suç sayılabilir ama hayır, artık bugüne kadar yaptığımız gibi yaşamayı sürdüremeyeceğim. Bu nedenle sizden, kardeşim Naoji'nin yeryüzünde en çok saygı duyduğu kişiden, duygularımı anlatmama izin vermenizi ve bana yol göstermenizi isteyeceğim.

Bugünkü hayatım çekilir gibi değil. Bu bir hoşlanma ya da hoşlanmama işi değil: Biz, (Annem, Naoji ve ben) artık bu biçimde daha fazla yaşayamayız.

Dün hastaydım ve ateşim vardı. Zor nefes alabiliyor, ne yapacağımı bilmiyordum. Öğle yemeğinden hemen sonra, yol üstündeki çiftliğin kızı, sırtında bir pirinç torbasıyla geldi. Ona söz verdiğim giysileri verdim. Kız, yemek odasında karşıma oturdu ve bir yandan çayını içerken, bir yandan da beni süzerek: "Böyle giysilerinizi satarak daha ne kadar dayanabilirsiniz?" diye sordu. "Altı ay, belki de bir yıl," diye yanıt verdim. Sonra yüzümü sağ elimle yarı yarıya örterek mırıldandım: "Uykum var. Müthiş uykum var." "Yorgunsunuz da ondan. Bu tam bir sinir yıpranması," dedi. "Haklı olabilirsiniz," diye yanıtladım. İşte o sırada, tam ağlayacakken, realizm ve romanesk sözcükleri aklımdan geçti. Realizm ile hiç ilgim yok. Belki de beni yaşatan bu. Anne yarı yarıya yatalak, ayakta durduğu kadar yatakta! Naoji, bildiğiniz gibi; ruhen çok hasta. Burada olduğu zaman bütün vaktim, otel ve lokanta gibi kullandığı evde geçiriyor ve iki günde bir, giysilerimizin satışından elimize geçen bütün parayı alıp Tokyo'ya gidiyor. Ama beni korkutan bu değil. Yaşamımın çürüdüğünü görüyorum ve bu yüzden korkuyorum. Yere düşmeden çürüyen bir muz yaprağı gibi... İşte dayanamadığım bu ve işte bu yüzden bugünkü yaşamımdan kaçmak istiyorum, Kadın Yasası'na aykırı olsa da... Ve şimdi, sizin düşüncenizi soruyorum.

Artık annem ve Naoji ile açık açık konuşmak istiyorum. Çok açık biçimde, birinin metresi olduğumu ve onunla yaşamak istediğimi söylemek istiyorum. Kimden söz ettiğimi biliyorsunuzdur. Baş harfleri M.C. Kötü bir şey oldu mu, hemen ona koşmak ve yanında ölmek istiyorum.*

---

* Yazar, İngilizce harflerden yola çıkarak, kelime oyunları yapmış. M.C.: My Chekov (Benim Çehov'um), My Child (Benim Çocukluğum) ve My Comedian (Benim Komedyenim).

M.C.'nin, sizin gibi, bir karısı ve bir çocuğu var. Benden daha güzel ve genç kız arkadaşları olduğu da belli. Ama onsuz yaşayamayacağımı hissediyorum. M.C.'nin karısını hiç görmedim. Çok tatlı ve iyi bir insanmış. Onu her düşünüşümde kendimi korkunç buluyorum. Ama bugünkü hayatımı da korkunç buluyorum. M.C.'ye başvurmaktan kimse beni alıkoyamaz. "Bir yılanın ihtiyatı ve bir güvercinin saflığına sahip" bir aşk yaşamak istiyorum. Annemin ve Naoji'nin beni onaylamayacaklarını biliyorum. Onun için de size sığınıyorum.

Kısacası, tek başıma düşünmekten başka çarem yok. Bu düşünce, gözyaşlarımı dindiriyor. İlk kez başıma böyle bir şey geliyor ve onu yakınlarıma kabul ettirmenin bir yolu var mı diye düşünüyorum. Son derece zor bir cebir problemi çözmeye çalışırcasına tüm akli gücümü tükettim; ta ki tek bir çözüm olduğunu bulana kadar. İşte o an cesaret buldum.

Ama acaba bu konuda asıl M.C. ne düşünüyor? İşte bu soru beni umutsuz kılıyor. Başka deyimle, kendini kabul ettirmeye çalışan bir kadınım... Kimin yanına kabul ettirmek? Ne sıfatla? Eş olarak mı? Doğru değil. Belki metres olarak, ama şayet M.C. beni çekilmez bulursa, o zaman diyecek bir şeyim kalmaz. Onun için sizden bir ricam var: "Lütfen, ona sorar mısınız? Bir gün, bundan altı yıl önce, içime soluk bir gökkuşağı doğmuştu. Aşk ya da tutku değildi, ama gökkuşağının renkleri, zamanla derinleşti ve yoğunlaştı. Onu hiç gözden kaçırmadım. Bir sağanak sonrası ortaya çıkan gökkuşağı hemen yok oluyor; ama insan kalbini ısıtan gökkuşağı öyle birden yok olmuyor. Lütfen, sorun ona. Benim hakkımda ne düşünüyor, bilmek istiyorum. Beni, bir sağanak sonrası oluşan bir gökkuşağı gibi düşünmüş mü? O gökkuşağı yok olmuş mu? Olmuşsa benimkini yok etmem gerek. Ama ömrümü yok etmedikçe kalbimdeki gökkuşağı asla yok olmaz.

Yanıtlanması ricası ile...

Bay Vehora Jîrö'ya (Benim Çehov'um - M.C.)

Hamiş: Bir süreden beri biraz şişmanladım. Sanırım bunun nedeni, daha az hayvancıl ve daha çok insancıl olmamdır. Bu yaz bir roman okudum. Bir tek. D.H.Lawrence'ın romanı."

Sizden yanıt alamadığım için yeniden yazıyorum. Size geçen gün yolladığım mektup, imalar ve tuzaklarla doluydu. Sanırım hepsini gün ışığına çıkartmışsınızdır. Evet, doğru, o mektubun bütün satırları arasına, olabildiğince ima sokuşturmaya çalıştım. Her hâlde hayatımı kurtarmak için sizden para sızdırmak istediğimi düşündünüz. Yadsımıyorum. Ancak şunu bilmenizi isterim ki bütün istediğim bir koruyucuya sahip olmaktan ibaret olsaydı, özellikle sizi seçmezdim. Sanırım pek çok zengin ve yaşlı erkek, bakımımı memnunlukla üstlenirdi. Nitekim, bir süre önce buna benzer bir öneriyle karşılaştım. Adamı belki de tanıyorsunuzdur. Altmışını geçmiş bir dul ve sanırım Güzel Sanatlar Akademisi üyesi, o büyük sanatkâr, buralara kadar elimi istemeye geldi. Nişikata Sokağı'nda otururken komşumuzdu ve ona komşu toplantılarında rastlardık. Bir gün, bir sonbahar akşamı, Anne ile bu sanatkârın evi önünden otomobilimizle geçerken kapısının önünde ayakta, hayale dalmış duruyordu. Anne, pencereden selam verdi, onu görünce, adamın yüzü birden aydınlandı sonra kıpkırmızı kesildi.

Şakayla "Bu aşk mı, diye düşünüyorum" dedim. "Adam size âşık Anne."

Anne sakin sakin, "Hayır," dedi. Kendi kendine konuşur gibiydi: "Büyük bir adam". Ailemizde sanatkârları onurlandırmak demek ki âdetmiş.

Sanatkâr, Wada dayının arkadaşı bir prensin aracılığı ile elimi istedi. Eşini birkaç yıl önce yitirmiş. Anne, sanatkâra

doğrudan benim cevap vermemin uygun olacağını söyledi, ne cevap vereceksem... Uzun boylu düşünmeden, kısa bir mektup yazdım ve o sıralar evlenmeyi düşünmediğimi söyledim.

Anne'ye:

"Reddedersem, üzülmezsiniz değil mi?" diye sordum.

"Bu evliliği ben de mantıksız buluyordum," dedi. Sanatkâra ret mektubumu, dağlık sayfiye yeri olan Karvizawa'daki villasına gönderdim. İki gün sonra isteğini yineledi: İzu kaplıcalarına gittiği için mektubumu almamıştı. Kaplıcalara giderken köyümüzden geçtiği için bize kısa bir ziyarette bulunmak istiyordu. Sanırım sanatkârlar, her yaşta çocukluk edebiliyorlar.

Anne iyi değildi, onu Çin salonunda kabul ettim. Ona çay verirken:

"Sanırım ret mektubum şu sıralar Marvizawa'ya varmış olmalı. İyice düşündüm, ama..." diyebildim. Sabırsızlıkla:

"Sahi mi? dedi (Yüzünü sildi). Tekrar düşüneceğinizi umarım. Belki de size, nasıl desem, manevi mutluluk denen şeyi veririm, öte yandan sizi maddi açıdan da çok mutlu edebilirim. En azından bundan emin olabilirsiniz. Çok çiğce anlatmadığımı umarım."

"Sözünü ettiğiniz mutluluğu anlıyorum. Bu belki çok küstahça görünebilir, ama size sadece şu cevabı verebilirim: Hayır. Teşekkürler. Ben, Nietzsche'nin şu sözlerle tanımladığı kişiyim: Dünyaya bir çocuk vermek isteyen kadın. Ben bir çocuk istiyorum. Mutluluk beni ilgilendirmiyor. Parayı da istiyorum ama, çocuğuma bakacak kadar..."

Sanatkâr garip biçimde gülümsedi:

"Siz çok üzgün bir kadınsınız dedi. Herkesin düşündüğü şeyi dönüştürmeyi biliyorsunuz. Sizinle yaşamak, yapıtlarıma esin verebilir."

Bu heyecan verici düşünceyi, belirli yaştaki bir adamda alışılagelmedik biçimde dile getirdi. Böylesi büyük bir sanatkârın yapıtını gençleştirecek güçteysem, o hâlde bu güç yaşama nedenim olabilir diye düşündüm. Ama ne kadar zorlasam kendimi bu adamın kollarında hayal edemiyordum.

Hafifçe gülümseyerek sordum:

"Sizi sevmememe önem vermiyor musunuz?" Ciddiyetle cevap verdi:

"Bu bir kadın için geçerli değil. Bir kadının duyguları belirsizdir."

"Ama benim gibi bir kadın, sevmeden evlenmeyi düşünemez. Ben olgun bir kadınım. Gelecek yıl otuz yaşında olacağım." Düşünmeden elimle ağzımı kapattım. "Otuz yaş! Genç kızlık kokusu kadında, yirmi dokuz yaşına kadar sürer." Çok önceleri, bir Fransız romanında okuduğum bu satırları anımsayınca, içimden söküp atamadığım bir hüzün duydum. Dışarıya baktım. Deniz, ayışığı altında, parçalanmış cam kırıklarının kör edici ışığı ile parlıyordu. Romanın bu kısmını okurken gerçek olduğunu düşünmüştüm. Bir kadın ömrünün otuzuncu yaşında biteceğini umursamadığım o günleri özledim. Bedenimin, bir bileziği, bir gerdanlığı, bir giysiyi sattığım her sefer, genç kızlık kokusunu yitirip yitirmediğini düşünüyordum. Yıpranmış bir kadın, orta yaşlı bir kadın. Yine de orta yaşlı bir kadın, ne de olsa bir kadın yaşamını yaşar, öyle değil mi? Son zamanlarda bunu keşfettim. İngiliz dadımın ben on dokuz yaşıma geldiğimde, ülkesine gitmek üzereyken söylediklerini anımsadım: "Asla âşık olmamalısınız. Aşk size mutsuzluk verecektir. Sevecekseniz yaşlandığınızda, otuz yaşı geçtiğinizde sevin."

Sanatkâr birden küçümseyen bir ses tonuyla:

"Evinizi sattığınızı duydum, acaba doğru mu?" diye sordu. Kahkahayı bastım.

'Özür dilerim ama bu bana Vişne Bahçesi'ni anımsattı. Onu satın almak isterdiniz, değil mi?'

Dudaklarında acı bir gülümseme belirdi, yanıt vermedi. Sanatkâr olduğu için ne söylemek istediğimi anlardı.

Evi bir prense satmak söz konusu olmuş ama sonuç vermemişti ve bu haberin sanatkârın kulağına nasıl gittiğine şaştım. Ama onu, Vişne Bahçesi'ndeki Lopakkin rolüne indirgemem o kadar tatsızdı ki tüm neşesini kaybetti ve birkaç anlamsız sözden sonra gitti.

Benim sizden istediğim, bir Lopakkin olmanız değil. Doğru söylüyorum. Ama lütfen, olgun bir kadının isteklerine kulak verin.

Tanışalı altı yıl oluyor. O tarihte, hakkınızda hiçbir şey bilmiyordum, sadece kardeşimin hocası olduğunuzu, üstelik bir hayli kötü bir öğretmen olduğunuzu biliyordum. Birlikte kadehle sake içmiştik ve siz biraz atılgandınız. Bu ataklığınız canımı sıkmış değildi. Sadece bende garip bir bedensel hafiflik duygusu uyandırmıştı. Sizi ne seviyor ne nefret ediyordum. Size karşı hiçbir şey duymuyordum. Daha sonraları, kardeşimi hoşnut etmek için, romanlarınızdan birkaçını alıp okudum. Onları bazen ilginç, bazen vasat buluyordum. Ama son altı yıldan beri, ne zaman olduğunu tam olarak söyleyemiyeceğim anınız içime işleyen bir sis gibi yayılıyor. O gece, merdivende yaptığınızı yeniden yaşıyormuşum gibi, bir saplantı! O anının, yazgım konusundaki kararımı etkileyecek önemde olacağını tahmin etmezdim.

Sizi özlüyorum. Belki de aşk budur ve bu yolumu öylesine şaşırttırıyor ki gözyaşı krizine tutuluyorum. Siz, diğer erkeklerden farklısınız. Ben, Martı'daki Nina gibi bir yazara aşık değilim. Romancılar beni büyülemiyor. Eğer benim bir "kadın yazar" ya da ona benzer bir şeyler olduğumu sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Sizden bir çocuk istiyorum.

Eğer çok çok önceleri, ikimiz de bekâr olduğumuzda, tanışmış olsaydık, belki de evlenirdik ve bugünkü acıları çekmez olurdum; ama sizinle asla evlenmemeye karar verdim. Karınızı saf dışı etmek bence barbarlık olur ve o zaman kendimden nefret ederim. Metresiniz olmayı kabul ediyorum (Bu sözcükten nefret ediyorum ama tam "arkadaşınız" diyecekken bunun genelde metres sözcüğü ile aynı anlama geldiğini anladım ve onu açıkça söylemeyi yeğledim). Metresliğin, nankör bir iş olduğunu biliyorum. Beğenilmekten vazgeçildiği anda terk edildiğini ve hangisi olursa olsun erkeğin, eninde sonunda, altmışına yaklaşırken, karısına döndüğünü biliyorum.

Dadımla, Nişikata Sokağı'nda yaşlı bir adamla bu konuyu konuştuklarını ve metresin, bir kadının asla olmaması gereken bir şey olduğu sonucuna vardıklarını anımsıyorum. Ama onlar, alelade bir metresten söz ediyorlardı ve bizim durumumuzun farklı olacağını hissediyorum.

Sanırım sizin için hayatta en önemli şey yaptığınız iş. Beni sevecek olursanız benimle birlikteliğiniz işinizi kolay yapmanızı sağlar. Böyle olunca, karınız da ilişkimizi kabul eder. Olaylara bu gözle bakmak safsata gibi gelebilir; ama mantığımın hatalı bir yönü olmadığından eminim.

Tek sorun, sizin yanıtınız. Hoşunuza gidiyor muyum? Ya da bana karşı hiçbir şey duymuyor musunuz? Bana vereceğiniz yanıttan ödüm kopuyor; ama yine de sormam gerek. Son mektubumda kendimi kabul ettirmeye çalışan bir sevgili olduğumu yazmıştım; bu mektubumda orta yaşta bir kadının kendini beğenmişliğinden söz etmekteyim. Şayet bana yanıt vermezseniz ümitlerim sönecek ve ömrümün geri kalan kısmını tek başıma yaşamağa katlanacağım. Beni habersiz bırakırsanız mahvolurum. Romanlarınızda, çokça aşk hikâyelerinden söz ediyorsunuz ve sizden, gerçek

bir canavarmışsınız gibi söz ediliyor. Oysa birdenbire fark ettim, siz her hâlde, sağduyunun avukatı olmalısınız. Oysa ben, sağduyudan pek bir şey anlamıyorum. İyi bir hayatın, istediğini yapmak olduğuna inanıyorum. Sizin çocuğunuzu doğurmak istiyorum. Ne olursa olsun, başkasının çocuğunu taşımak istemiyorum. Sizin bu konudaki görüşünüzü almak istiyorum. Yanıtını biliyorsanız lütfen bana da bildiriniz. Lütfen ne düşündüğünüzü açıkça söyleyin.

Yağmur dindi, rüzgâr durdu. Saat öğleden sonranın üçü. Birazdan alışverişe gideceğim, en iyi cins sake alacağım. Çantama iki boş rom şişesi, cebime de bu mektubu koyacağım ve on dakika içinde dağın eteğindeki yola çıkmış olacağım. Kardeşimin sakeyi almasına izin vermeyeceğim. Kendim içmek niyetindeyim. Her akşam, bir kadehe birazcık koyup içeceğim. Biliyorsunuz, sakeyi kadehte içmek gerek

Buraya gelmek istemez miydiniz?

A.M.M.C.

Bugün yağmur yağdı. Ortalığı yağmur-sis karışımı berbat bir şey kaplayıverdi. Her gün, evden ayrılmadan yanıtınızı bekledim. Ama hiçbir şey gelmedi. Ne düşünüyorsunuz? Son mektubumda size o sanatkârdan söz etmekle, acaba hata mı ettim? Belki de, onun evlenme önerisinden söz etmekle hata ettim. Belki de, sizi kıskandırmak için ondan söz ettiğimi sandınız. Ama sonunda bir şey olmadı ki... Demin, Anne ve ben, birdenbire ona gülmeye başladık.

Anne, son zamanlarda, dilinin acısından yakınıyor. Naoji'nin önerdiği "estetik tedavi" sayesinde acısı hafifledi ve bir süredir çok daha iyi görünüyor.

Birkaç dakika önce verandadaydım. Yağmurun uçuşup dönendiğini seyrederken duygularımızın ne olabileceğini anlamaya çalıştım. O sırada yemek odasından Anne'nin sesi geldi:

"Sütü kaynattım, gelsene. Bugün o kadar soğuk ki sütü iyice ısıttım," dedi.

Kaynar sütü içerken, Sanatkârdan söz ettik.

"O ve ben, birbirimize hiç uygun değiliz. Öyle değil mi?" Anne usulca cevap verdi:

"Hayır, hiç değilsiniz."

"Garip huylarıma, sanatkârlara olan düşkünlüğüme ve özellikle büyük gelirleri olduğuna bakılırsa bu evlilik iyi görünüyordu. Oysa tamamıyla olanaksız."

Anne gülümsedi:

"Kazuko. Sen kötü bir kızsın. Bu evliliğin olanaksız olduğundan bu denli emin idiysen neden onu saatlerce tutup hoşlanarak sohbet ettin? Buna neyin sebep olduğunu anlayamıyorum."

"Ah! Çünkü konuşma ilginçti. Çok başka şeylerden konuşmak istedim. Bilirsiniz, pek çekingen değilimdir."

"Hayır, sözünü esirgemezsin Kazuko!"

Anne o gün çok neşeliydi. Sonra, ilk kez dün saçımı topuz yaptığımı fark ederek:

"Bu saç biçimi, az saçı olan kadınlara yakışır dedi. Senin topuzun çok kabarık olmuş. Bir tek, altın taç takman eksik kalmış. Bence iyi olmamış."

"Üzüldüm. Boynumun güzel olduğunu, onu hep açık tutmam gerektiğini söyleyen siz değil miydiniz?"

"Evet, öyle bir şeyler anımsıyorum."

"Bana yapılan iltifatları hiç unutmam. Bunu anımsamış olduğunuza sevindim."

"Geçen gün gelen o bey sana kompliman yapmış olmalı."

"Evet, öyle. Bu yüzden onu pençemin altında tutmak istedim. Bana, benim varlığımın, ilhamını... yok devam etmek istemiyorum. Sanatkârlar sevimsiz değil ama ben, güçlü kişiliği olan bir erkek havasına bürünenleri çekemem."

"Naoji'nin hocası ne biçim adam?" Ürperdiğimi hissettim.

"Kesin bir şey bilmiyorum. Ama Naoji'nin hocasından ne beklenir? Sefih birine benziyor... Taşıdığı yafta öyle..."

"Taşıdığı yafta mı? Eğlenceli bir deyiş. Yafta taşıyorsa daha az tehlikeli değil mi? Boynunda çıngırak taşıyan bir kedi yavrusu gibi tatlı görünüyor. Yaftasız sefahat, daha ürkütücü."

"Acaba neden?"

Çok sevinmiştim, çok. Bedenim buharlaşıp gökyüzüne çıkmıştı. Anlıyor musunuz? Neden bu kadar mutlu olduğumu anlıyor musunuz? Anlamıyorsanız, dayaklıksınız!

Buraya gelmek istemiyor musunuz? Naoji'den sizi getirmesini isteyebilirim. Ama bu ricam tuhaf kaçar, belki de doğal görünmez. Fantezilerinden birini yaparmışcasına aniden gelseniz daha iyi olur. Naoji ile birlikte gelmenizde sakınca yok ama, kendiliğinizden, Naoji'nin Tokyo'da olduğu bir gün çıkagelirseniz daha iyi olur. Naoji burada olursa sizi alıp sake içmeye götürür ve iş o kadarla kalır.

Ailem, kuşaklar boyu sanatkârları iyi karşılamıştır. Ressam Korin, Kyoto'daki eski evimizde yıllarca kaldı ve orada çok güzel tablolar yaptı. Gelirseniz, eminim Anne de çok memnun olacaktır. Her hâlde birinci kattaki Çin odasında kalırsınız. Lütfen lambayı söndürmeyi unutmayın. Karanlıkta merdivenlerden çıkarım, elime küçük bir mum alırım. Hayır. Sanırım bu, biraz hızlı gitmek olur!

Ben sefih insanları severim, özellikle bu yaftayı taşıyanları. Ben de sefahata dalmak istiyorum. Benim için başka yaşam biçimleri olabileceğini hissediyorum. Siz Japonya'da, yaftalı bir serserinin en belirgin örneğisiniz. Naoji, pek çok kişinin sizin hakkınızda böyle düşündüğünü, sizden nefret edildiğini ve çoğu kez size saldırıldığını söyledi. Tüm bu

hikâyeler, sizi daha çok sevmeme neden oluyor. Ne olduğunuzu düşünürken pek çok kız arkadaşınız olduğu sonucuna varıyorum. Ama bundan sonra, yavaş yavaş, sadece beni sever olacaksınız. Böyle düşünmekten kendimi alamıyorum. Benimle yaşamağa başlayınca, mutluluk içinde çalışacaksınız. Çocukken benimle birlikte yaşamanın mutluluk verdiği tekrarlanıp durulurdu. Beğenilmemenin anlamını bilmem. Beni her zaman çok hoş bulmuşlardır. Bu yüzden sizin de hoşunuza gideceğimden eminim.

Görüşsek ne güzel olurdu! Artık sizden bir yanıt ya da buna benzer şeyler beklemiyorum. Sizi görmek istiyorum. Bence en basiti, benim sizi görmeye Tokyo'ya gelmem olur. Ama Anne'nin hastabakıcısı ve hizmetçisi oldum. Onu gerçekten bırakamam. Lütfen buraya gelin. Sizi görmek istiyorum. Bir kerecik de olsa. O zaman her şeyi anlardınız. Ağzımın iki kenarında oluşan çizgileri görürdünüz. Yüzyılın mutsuzluk çizgilerini. Yüzüm, duygularımı sözcüklerden daha iyi anlatacaktır. Bundan eminim.

İlk mektubumda, göğsümde varolan bir gökkuşağından söz etmiştim. Bu gökkuşağı, yıldızların ince parlaklığına sahip değil. Öylesine hafif, öylesine uzak olsaydı, böyle acı çekmezdim ve zamanla sizi unutabilirdim. Göğsümdeki gökkuşağı bir alev köprüsü. Öylesine güçlü ki içim yanıyor. Uyuşturucudan yoksun kalmış bir bağımlı bu kadar acı duyamaz. Yanılmadığımdan eminim, sapıklık göstermiyorum; tamamıyla bilinçli olduğum hâlde, arasıra delilik yaptığım düşüncesiyle ürperiyorum. Deliriyor muyum, diye düşündüğüm oluyor. Oysa kendi başıma, kendime hakim olarak plan yapma gücüm var. Lütfen, bir kez olsun gelin. Hangi gün olursa olsun. Dışarıya hiç çıkmayıp sadece sizi bekleyeceğim. Lütfen bana inanın.

Gelin ve beni beğenmezseniz açıkça söyleyin. İçimdeki ateşi siz yaktınız, onu söndürmek size düşüyor. Kendi başıma, yardım görmeden kurtulamayacağım. Buluşabilirsek, görüşebilirsek kurtulacağımı biliyorum. Şayet Manyôshû ya da Genji öyküsü döneminde yaşıyor olsaydık söylediklerimin hiç de olağandışı bir yönü olmazdı. Ama günümüzde? Oh, tutkum sizin metresiniz ve çocuğunuzun annesi olmak.*

Bunun gibi bir mektuba gülebilen bir erkek, bir kadının yaşamak için sarf ettiği çabalara da güler, bir kadının hayatını alaya alır. Oysa limanın boğucu havasından sıkıldım, yelkenleri fora edip denize açılmak istiyorum. Sarkık yelkenler hep pis olur. Benimle alay edenler, kapalı birer yelkenden başka bir şey değillerdir. Ellerinden bir şey gelmez.

Bir kadın, ağırlık verir. Oysa bu durumda, en çok çeken kişi benim. Çektiklerimin zerresini çekmemiş bir yabancı için, sarkık yelkenlerini kirletirken beni yargılaması saçmadır. Kimsenin, düşüncelerimi yargılama hakkına sahip olmasını istemiyorum. Hiçbir zaman, asla, bir öğretiye ya da bir felsefeye uyarak hareket etmedim.

Dünyanın iyi ve saygın bulduğu tüm o insanların yalancı ve yapmacıklı olduklarından eminim. Dünyaya güvenmiyorum. Tek müttefikim yaftalı serseridir. Yaftalı serseri. Üzerinde gerilmek istediğim tek çarmıh bu! On bin kişi beni mahkûm etse de bu hükümlerini kendilerine iade ediyor ve "Sizler yaftalı olmadığınız için daha tehlikeli değil misiniz?" diyorum. Anlıyor musunuz?

Aşkın mantığı yoktur ve size akılcı gibi görünen bu görüşleri açıklamakla çok ileri gitmiş oldum. Düpedüz kardeşimi taklit ediyorum. Söylemek istediğim tek şey, sizi beklediğimdir. O kadar.

---

* Manyôshû: 8. yüzyıldan bir şiir derlemesi. Genji Öyküsü, Murasaki Shikibu adlı bir kadın tarafından 1000 yılında yazılmış bir öykü.

Beklemek. Hayatta sevinç, öfke, hüzün ve yüz çeşit duygu içindeyiz; ama bu duyguların tümü vaktimizin ancak yüzde birini oluşturur. Yüzde doksan dokuzu ise beklemekle geçer. Ben de bekliyorum, koridorda bir ayak sesi duyma sevincinin yürek çarpıntısı ile... Oysa sessizlik. Ah, hayat çok acı, doğmamış olmak yeğdir inancı meğer ne kadar doğruymuş!

Böylece her gün, sabah akşam; acınacak hâlde, bir şey bekliyorum. Bu çok acımasız bir şey. Ben doğduğum, yaşadığım için mutlu olmak, bir dünyanın ve insanların var olduklarını düşünmek istiyorum.

Sizi durduran ahlakı silkeleyip atmak istemez misiniz?

M.C'ye.

[Bunlar, Benim Çehov'umun baş harfleri, (My Chehov) değil. Ben bir yazara âşık değilim. Bunlar Benim Çocuğum'un baş harfleri (My Child).]

Beş

O yaz ona üç mektup gönderdim. Hiçbir yanıt gelmedi. O günler başka hiçbir şey yapamayacağım duygusuna kapılmıştım ve o üç mektuba kalbimde ne varsa koymuştum. Onları yüksek bir yerden azgın denize atlıyormuş gibi postalıyordum ve çok uzun beklememe karşın hiçbir yanıt gelmedi.

Kardeşim Naoji'ye, üzerinde durmadan, ondan haber soruyordum. Naoji, her zamanki gibi her gece içki içtiğini, yapıtlarının giderek ahlaksızlaştığını ve doğru dürüst insanların ondan her geçen gün daha fazla nefret ettiklerini söylüyordu. Ayrıca Naoji'yi bir matbaa kurması için sıkıştırıyor, Naoji de bu öneriyi gerçekleştirmek istiyordu.

Acele iş, erken heves! Naoji, birkaç romancının telif hakları ajansı olmak istedi. Ama bu işi finanse edecek adam bulabilecek miydi? Naoji'yi dinledikçe, sevdiğim adama, benim kokumun bir katresinin bile gitmediğini anladım. Artık daha az utanıyordum ve gerçek dünyanın benim hayalimdeki dünyadan çok farklı, bilinmez bir organizma olduğunu daha iyi anlıyordum. Evvelkilerinden daha yoğun bir ümitsizlikle baş başaydım. Kışın, gecenin ortasında, yakarmalarıma yanıt vermeyen bir çölde terk edilmiş gibiydim. Acaba bu, aşkın düş kırıklığı denilen şey miydi? Gecenin neminde üşümüş, güneşin görünmez hâle geldiği çölün ortasında yapayalnız, ölüme mahkûm edilmiş miydim? Omuzlarım ve göğsüm sarsılıyor, kuru bir hıçkırık boğazımda düğümleniyordu.

Artık Tokyo'ya gidip Bay Uehara'yı görmekten başka çarem kalmamıştı. Yelkenlerim şişmiş, gemim limandan çıkmıştı. Daha fazla bekleyemezdim. Gideceğim yere gitmeliydim. Gizlice Tokyo yolculuğuma hazırlanırken düşündüklerim bunlardı. İşte o sırada Anne'nin sağlığı beklenmedik biçimde bozuldu.

Bir gece korkunç bir öksürükle uyandı. Ateşine baktığımda 39°'ydi.

Anne titreyerek:

"Bugünkü soğuk yüzünden olmalı," dedi. "Yarına bir şeyim kalmaz."

Ama bu basit bir üşütmeye benzemiyordu. Ertesi gün doktor çağırdım, Anne'nin ateşi 37°'ye inmiş, öksürüğü azalmıştı. Yine de doktordan onu muayene etmesini istedim. Son zamanlarda nasıl zayıfladığını, bir gece önceki ateşini anlattım ve öksürüğünün basit bir üşütme öksürüğü olduğunu sanmadığımı söyledim.

Doktor:

"Gider bakarım," dedi. "Bu arada, bunlar da sizin için."

Köşedeki etajerin üzerinden üç armut alıp bana verdi. Öğleden hemen sonra tören giysileri ile geldi. Her zamanki gibi Anne'yi uzun uzun muayene etti, dinledi, sonunda:

"Merak etmeyin," dedi. "Anneniz bu ilacı içince iyileşecek."

Onu çok komik buluyordum; ama gülmemi tutup sordum:

"İğne yok mu?"

Ciddiyetle yanıtladı:

"Gerekmez. Basit bir soğuk algınlığı ve anneniz dinlenirse kolayca atlatır."

Aradan bir hafta geçtiği hâlde Anne'nin ateşi düşmedi. Daha az öksürüyordu; ama ateşi sabahları 37.7°'den, akşamları 39°'ye çıkıyordu. Bu kritik dönemde, doktor da bir bağırsak hastalığı yüzünden yatmak zorunda kaldı. Evine ilaç

almaya gittiğimde, hemşireye Anne'nin durumunu anlattım. Hemşire anlattıklarımı doktora iletti. O da:

"Basit bir nezle, merak edilecek bir şey yok," diye haber gönderdi. Bana bir şişe ilaç, bir de toz verdiler.

Naoji her zamanki gibi Tokyo'da idi. Gideli on gün olmuştu. Yalnız ve çaresiz kaldığımdan, Wada dayıya bir kart gönderip Anne'nin sağlığının bozulduğunu yazdım. Birkaç gün sonra, köyün doktoru iyileşerek geldi. Anne'yi büyük bir dikkatle dinledi. Birden bir çığlık attı:

"Anladım! Ne olduğunu biliyorum!"

Bana dönerek konuşmasını sürdürdü:

"Ateşin nedenini buldum. Sol ciğer gölgeli. Ama merak edecek bir şey yok. Ateş her hâlde sürecek; ama anneniz dinlenecek olursa merak edilecek bir şey kalmaz."

"Kuşkuluyum," diye düşündüm ama denize düşenin yılana sarılması gibi bu teşhisin içimi rahatlatacak yönlerine inandım. Doktor gittiğinde:

"İçimiz rahat etti Anne!" dedim. "Hafif bir sızıntı, ama çoğu insanda var. Moralinizi yüksek tutarsanız çabuk iyileşirsiniz! Bu yaz havalar normal gitmedi. Sıkıntınızın asıl nedeni bu. Yazdan nefret ediyorum. Yaz çiçeklerinden de..."

Anne gözleri kapalı, gülümsedi:

"Yaz çiçeklerini sevenler, yazın ölür derler. Bu yaz öleceğimi sanıyordum; ama Naoji döndüğüne göre, sonbahara kadar dayanırım."

Anne'nin bütün yaşam ilgisini Naoji'ye bağlaması beni üzdü.

"Eh, madem ki yaz bitti, hastalığınızın kritik noktasını aştık demektir. Öyle değil mi? Anne, bahçedeki yoncalar çiçek açmış... Kedi otu, aptesbozan otu, çayır otu da öyle... Tüm bahçe sonbahar kokuyor. Ekim ayı gelince, ateşinizin düşeceğinden eminim."

Bunun gerçek olması için dua ettim. Eylülün inatçı ve yapışkan sıcağı geçince, ne rahatlama! Kasımpatılar açtığında ve pastırma yazı geldiğinde, Anne'nin ateşi mutlaka düşecektir. Güçlenecektir ve ben de gidip onu görebileceğim. Belki bu tasarım harikulade bir sonuç verir, dev bir kasımpatının açması gibi! Tanrım, ekim bir gelse ve Anne'nin ateşi bir düşse!

Dayım posta kartını gönderdiğimden bir hafta sonra, Anne'yi muayene etmesi için, eskiden Saray'da çalışmış Miyake adında Tokyo'dan bir doktor yolladı. Doktor Miyake babamı tanımıştı, bu yüzden Anne onu görünce çok memnun oldu. Öteden beri doktorun ününün bir parçası olan sert hareketleri ve tok sözlülüğü de Anne'nin hoşuna gitmişti. Alışılagelmiş bir doktor ziyareti olmadı. Aksine, ikisi şen şakrak bir konuşmaya daldılar. Mutfağa giderek bir pasta yapmaya koyuldum, ikrama hazır duruma geldiğinde, muayene de bitmişti. Boynuna asılı dinleme aletiyle hasır bir koltuğa gömülmüştü doktor:

"Benim gibi insanlar, yol kenarındaki lokantalarda ayakta bir tabak makarna yerler. Oralarda yemekler iyi değildir ve bu yüzden kötü yemek de yoktur."

Odaya girdiğim sırada konuştukları buydu ve sanırım konuşma içeriği de bu çizgideydi.

Anne, rahatlamış bir hâlde onu dinliyordu; ben hoşnut biçimde "bir şey değilmiş" diye düşündüm ve doktora:

"Nasıl?" diye sordum. "Köy doktoru bir ciğerinde sızıntı olduğunu söyledi. Sizce de öyle mi?" Doktor baştan savma:

"Ne diyorsunuz?" dedi. "Son derece iyi."

"Tanrım. Beni rahatlattınız. Değil mi Anne?"

"Doktor sizi çok iyi buldu."

(Ona kalbimin derinliklerinden gelen bir gülümsemeyle bakıyordum.)

O sırada Doktor Miyake kalktı ve Çin salonuna geçti. Bana söyleyeceği bir şey olmalıydı. Ayaklarımın ucuna basarak

dışarı çıktım, arkasından gittim. Açılır kapanır bölmenin önüne geldiğinde durdu ve:

"Onu dinlerken kulağıma tuhaf bir ses geldi," dedi.

"Gölgeli ciğer yüzünden olmasın?"

"O değil."

"Bronşit mi?" (Ağlamaya başlamıştım bile.)

"Başka bir şey."

Verem! Düşünmek bile istemiyordum. Bir zatürreye, bir bronşite, bir gölgeli ciğere bakacak gücü kendimde buluyordum da, veremi? Belki de çok geç kalınmıştı. Bacaklarım çökecekmiş gibi bir duyguya kapıldım.

"Duyduğunuz tuhaf ses çok mu kötü?"

Kendimi tutamayıp hıçkırıyordum.

"Hem sağda hem solda duyuyorum. İki ciğer de hasta."

"Ama Anne iyi görünüyor. İştahı var."

"Yapacak bir şey yok."

"Doğru değil bu. Doğru olamaz. Bol tereyağ, yumurta yer, süt içerse iyileşir, değil mi? Direnirse ateşi düşer, değil mi?"

"Neyi seviyorsa istediği kadar yesin."

"Ama, o da bunu yapıyor: Her gün, tek başına beş tane domates yiyor."

"Domates ona çok iyi gelir."

"Öyleyse her şey yolunda mı? İyileşecek mi?"

"Bu hastalık ölümcül olabilir. Bilmeniz daha iyi olur." Ömrümde ilk kez, dünyanın bin çeşit bahtsızlığının ördüğü umutsuzluk duvarı karşısında insan gücünün çaresizliğini keşfediyordum.

"İki yıl? Üç yıl?" diye mırıldandım.

"Söyleyemem. Ama iyileşmesi olanaksız."

Doktor Miyake, Nagaoka kaplıcalarındaki otelde yer ayırttığını söyleyerek gitti. Onu bahçe kapısına kadar geçirdim. Şaşkın bir hâlde Anne'nin yanına döndüm.

"Doktor ne dedi?"

"Ateşiniz düşerse, her şeyin yoluna gireceğini söyledi."

"Ya ciğerler?"

"Görünürde ciddi bir şey yok. Durumunuz kötüleşmiş değil. Bundan eminim. Hava serinler serinlemez kendinize gelirsiniz."

Yalanlarıma kendim de inanmak istiyordum. Ölümcül sözcüğünü unutmaya çalışıyordum. Doğru olabileceğine inanmıyordum. Anne ölürse benim de etimin onunkisiyle birlikte eriyeceği gibi bir duyguya kapılmıştım. Artık bundan böyle her şeyi bir yana bırakıp Anne'ye güzel yemekler yapmaya bakacağım diye düşünüyordum. Balık, çorba, konserveler, ciğer, et suyu, domates, yumurta, süt, salata, Anne'yi beslemek için ne varsa satacağım.

Çin salonuna gidip şezlongu verandaya çıkarttım. Anne'nin yüzünü incelemek için oturdum. Dinleniyordu: Yüzü, bir hastanın yüzü değildi. Her sabah aynı saatte kalkar, tuvalete gider, banyodaki hasıra oturur, saçını tarar, titizlikle temizlenir, sonra yatağına döner, yatakta oturarak kahvaltısını eder, sonra yatakta dinlenir ya da kalkar, gündüz gazete ya da kitap okur. Ateşi öğleden sonra çıkar. Anne iyi görünüyor, diye düşündüm. İyileşeceğinden eminim.

Doktor Miyake'nin teşhisini içimden söküp atmıştım. Ekimde Anne'nin iyileşeceğini düşünüp uykuya dalmış ve kendimi, düşlerime giren bir manzaranın ortalık yerinde buluvermiştim. Bir göl kenarında, uzun zamandan beri bildiğim bir ormandaymışım, manzarayı gördüğümde, onu ürpererek tanımışım. Japon giysileri içinde bir oğlanın yanında yürüyormuşum, sessizce, hiç gürültü çıkartmadan. Bütün doğa yeşil bir sise bürünmüş. Gölün ucunda beyaz, hafif bir köprü suda yüzüyormuş.

Oğlan bağırıyor: "Köprü batmış. Bugün daha uzağa gidemeyiz. Bu otelde duralım, boş bir oda bulacağımızdan eminim."

Gölün kenarında bir otel varmış. Taş duvarları, yeşil sisin arasında kaybolmuş. Kapının üzerinde altın harflerle *Hotel de Suiss* yazılı. *SUİ* harflerini görünce Anne aklıma geliyor. Korkarak nasıl olduğunu ve bu otelde mi olacağını düşünüyormuşum. Yanımdaki delikanlıyla kapıdan girip avluya varıyormuşum. Ortancaya benzeyen kocaman kırmızı çiçekler sisli bahçeye parıltılı bir ışık veriyormuş. Çocukken yorganımda kırmızı ortanca resimleri vardı, beni huzursuz ederdi. Şimdiyse diye düşünüyorum, kırmızı ortancalar gerçek.

"Üşümüyorsun ya?"

"Hayır. Azıcık. Kulaklarım sisten ıslanmış, içleri soğuk." (Gülüyorum. Sonra da soruyorum: *Acaba Anne nerelerde?*)

Delikanlı yaslı ve acıyan bir gülümseme ile yanıtlıyormuş: "Mezarında."

Bir çığlık atıyorum. İşte, Anne bizimle değil artık. Cenaze töreni yapıldı mı peki? Anne'nin ölümünü duyuşum yüreğimi burkuyor, gözlerimi açıyorum.

Verandaya karanlık basmıştı. Yağmur yağıyordu. Düşümdeki gibi yeşil bir hüzün her yanı sarmıştı.

"Anne!" diye seslendim. Sakin bir sesle cevap verdi:

"Orada ne yapıyorsun?" Sevinçle kalkıp ona koştum:

"Uyuyordum."

"Ben de 'buna ne oldu?' diyordum. Uzun süre dinlendin, öyle değil mi?"

Benimle eğlenir gibiydi.

Anne'nin çekiciliği ve onu sağ görüşüm beni o kadar sevindirdi ki gözlerim minnet yaşlarıyla doldu.

"Hanımefendinin akşam yemeği için emirleri nedir?" dedim muzipçe.

"Hiç merak etme. Bir şey istemiyorum. Bugün ateşim 39 buçuğa yükseldi."

Sevincim bir anda söndü. Şaşkın, gözlerim odanın gölgelerinde bir şeyler arar oldu. Ölebilirdim.

"Neden acaba? Merak ettim. 39 buçuk ha?"

"Bir şey değil. Beni asıl sıkan, ateşin yükseldiği anlar. O zaman biraz başım ağrıyor, üşüyorum, sonra da ateşim çıkıyor."

Dışarısı karanlıktı. Yağmur durmuş, ama rüzgâr esiyordu. Işığı yakıp yemek odasına geçeceğim sırada Anne seslendi:

"Işık gözlerimi yakıyor. Lütfen söndür."

"Ama böyle karanlıkta mı oturacaksınız?"

"Aldırdığım yok. Uyuduğuma göre gözlerim kapalı. Karanlıkta yalnızlık duymuyorum. Işık bana dokunuyor. Bundan böyle bu odada ışık yakma."

Sözleri içimi kararttı. Bir şey söylemeden Anne'nin odasındaki ışığı söndürdüm. Yan odada bir lamba yaktım ve anlatılması olanaksız bir üzüntüyle yan odaya geçtim. Oturup soğuk pirinçle balık yerken gözyaşlarımı tutamadım.

Gece olduğunda rüzgâr daha bir esmeye başladı ve akşam dokuza doğru yağmurla birlikte fırtına geldi. Bir gece önce yukarı çektiğim panjurlar vurup duruyordu. Anne'nin yanındaki odada oturup garip bir tutkuyla Rosa Luxembourg'un *Ekonomi Politikasına Giriş*'ini okumaya başladım. Kitabı, Naoji'nin odasından almıştım (tabii izinsiz olarak), ayrıca Lenin'in *Seçilmiş Eserleri*'ni ve Kautsky'nin *Sosyal Devrim*'ini de. Onları masanın üzerine koymuştum. Bir sabah Anne, banyoya giderken üç cilt kitabı gördü. Her birine ayrı ayrı baktı, sonra iç çekerek yerlerine koydu. Böyle yaparken, bana da hüzün dolu bir bakış fırlattı. Bakışında derin bir acı vardı; ama hiçbir küçümseme ya da kızma belirtisi yoktu. Anne'nin en sevdiği yazarlar, Hugo, baba ve oğul Dumaslar, Musset ve Daudet'dir; ama bu tatlı romantik yapıtlarda da devrimci bir koku olduğunu biliyorum.

Anne gibi kendiliğinden yetişmiş olanlar, devrimi şaşırtıcı bir olgunlukla, çok doğal bir şeymiş gibi kabul edebiliyorlar. Bense, Rosa Luxembourg'un kitabında bir hayli tartışılacak

düşünceler buldum; ancak ne biçim bir kadın olduğuma bakılınca bunları keşfetmiş olmam ilginç. Kitabının ana konusu ekonomi siyasetine ait; öyle ele alınırsa, inanılmaz derecede sıkıcı. Son derece yalın düşüncelerden başka bir şey içermiyor. Benim ekonomi siyasetinden bir şey anlamamam çok doğal, yine de konu beni hiç sarmadı. İnsanların açgözlü oldukları ve sonsuza dek de açgözlü kalacakları savına dayalı bir bilim, malların dağılımı ya da konunun daha başka yönleri ele alınsa bile açgözlü olmayan bir kişi için hiçbir değer taşımaz. Yine de bu kitabı okurken tamamıyla başka bir nedenden ötürü, yazarın tüm geleneksel düşünceleri yıkmakta gösterdiği olağanüstü cesaretten ötürü müthiş bir ilgi duydum. Ahlaka tümüyle karşı olmama rağmen sevdiğim adamın eşinin görüntüsünü gözlerimin önünden silmek gücüne sahip olamıyorum. İşte o zaman düşüncelerim yıkıcı oluyor. Yıkıcılık hem trajik hem acıklı hem de harikulade bir şey. Yıkmak, yeniden yapmak, mükemmelleştirmek düşü! Belki de bir kez yıktıktan sonra mükemmelleştirmeye asla sıra gelmez; ama aşka olan tutkum yüzünden yıkmam gerekir. Bir devrim başlatmalıyım. Rosa, tüm aşkını trajik biçimde Marksizme verdi.

On iki yıl önce, bir kış günüydü.

"*Sarashina Günlüğü*'ndeki kıza benziyorsun. Hani hiç ağzını açmayan. Seninle konuşmak olanaksız."

Arkadaşım böyle diyerek uzaklaştı. Hiç okumadan Lenin'in kitabını ona geri vermiştim.

"Okudun mu?"

"Ne yazık ki okumadım."

Bu konuşma, Tokyo'daki Rus Ortodoks Kilisesine bakan köprünün üzerinde geçiyordu.

"Neden? Seni alıkoyan ne?"

Arkadaşım benden bir parmak daha uzundu, yabancı dillere yeteneği vardı. Kırmızı beresi ona yakışıyordu. Güzel kızdı ve yüzünü La Joconde'a benzetirlerdi.

"Kapağının rengini sevmedim."

"Gerçekten tuhafsın. Gerçek neden bu olamaz. Daha çok seni korkuttuğum için değil mi?"

"Senden korkmuyorum. Kapağının rengi sinirime dokundu."

"Anlıyorum."

Ses tonu hüzünlüydü. İşte o zaman beni, *Sarashina Günlüğü*'nün kahramanına benzetti ve benimle konuşulamayacağını söyledi. Bir an konuşmadan durduk, donmuş nehre bakıyorduk.

"Elveda. Kesin ayrılıyorsak, sonsuza kadar elveda." Byron. Böyle fısıldadıktan sonra, Byron'un dizesini İngilizce okudu, sonra beni kucakladı. Kendimden utandım. Kısık bir sesle: "Senden özür dilerim," dedim. Daha sonra, istasyona doğru yürümeye devam ettim. Aniden arkama baktığımda, arkadaşımın köprü üzerinde hiç hareket etmeden durup bana baktığını gördüm.

Bu onu son kez görüşüm oldu. Aynı yabancı dil öğretmenine gidiyor ama aynı dersi almıyorduk.

Aradan on iki yıl geçti. *Sarashina Günlüğü*'nden beri gideceğim daha çok yol var. Bütün bu zaman içinde ne yaptım? Devrim beni hiç çekmedi. Aşkı da hiç tatmadım. Yeryüzünün en akıllı ve en yaşlı beyinleri bize devrimi ve aşkı en budalaca ve en iğrenç işleri olarak tanıttılar. Savaştan önce ve hatta savaş sırasında bundan emindik. Oysa bozgundan sonra yaşlı ve akıllı beyinlere artık inanmıyoruz ve yaşam hakkında söylediklerinin tam tersi gerçeğin ta kendisidir, diye inanıyoruz. Devrim ve Aşk, aslında yeryüzünün en iyi ve en hoş nimetidir ve değerli oldukları için yaşlı ve akıllı beyinlerin yalanın keskin üzümlerini üzerimizde çiğnediklerini düşünüyoruz. Ben tüm varlığımla şuna inanmak istiyorum: *İnsan, Aşk ve Devrim için yaratılmıştır.*

Kapı birden açıldı ve Anne güler yüzünü uzattı:

"Hâlâ ayakta mısın? Uykun gelmedi mi?" Odamdaki saate baktım. Gece yarısı olmuştu.

"Hayır, hiç uykum yok. Sosyalizm hakkında bir kitap okudum, beni çok etkiledi."

"Ah, burada sakemiz kalmış mı? Bu durumda en iyisi yatmadan önce sake içmektir. O zaman iyi uyunabilir."

Şaka ediyormuş gibi bir hâli vardı; ama davranışını tanımlamak olanaksızdı. Süsüne düşkün olduğu için neredeyse yeni moda havalara girecekti.

Sonunda ekim ayı geldi, sonbaharın ışıltılı günlerinde hiçbir değişiklik olmadı. Aksine, sıcak ve nemli hava sürdü, tıpkı yağmur mevsiminde olduğu gibi... Her akşam, Anne'nin ateşi 38 ile 39 derece arasında seyrediyordu.

Bir sabah, endişe verici bir şey gördüm: Anne'nin eli şişmişti. Kahvaltıyı çok sevdiği hâlde, bir parça çorba içmek için yatağından doğrulamamıştı. Baharatlı hiçbir şey yiyemiyordu. O gün yaptığım mantar çorbasının kokusunu da beğenmemişti. Çanağı dudaklarına götürmüş, sonra da dokunmadan yerine koymuştu. İşte tam o sırada Anne'nin sağ elinin şişmiş olduğunu fark ettim.

"Anne! Elinize ne oldu?" Yüzü sararmış ve şiş gibiydi.

"Bir şey değil, hafif bir şiş."

"Ne zamandan beri?"

Anne cevap yermedi, dalgındı. Hıçkırmak, bağırmak istiyordum. Bu biçimsiz el Anne'nin eli olamazdı. Bir başkasının eli olmalıydı. Anne'nin elleri daha küçük, daha ince, iyi bildiğim eller. İncecik eller. Sevimli eller. O eller, sonsuza kadar yok mu oldu? Sol eli o kadar şiş değildi; ama Anne'ye daha fazla bakmak acı veriyordu. Gözlerimi çevirip tokonamaya* konulmuş çiçek sepetine baktım.

---

* Tokonama: Üzerlerine süs eşyası konulan, duvar köşelikleri.

Gözyaşlarımın aktığını hissediyordum. Daha fazla dayanamayarak aniden kalkıp yemek odasına kaçtım. Naoji'yi rafadan yumurta yerken buldum. Eve geldiği ender vakitler, bütün vaktini Osaki'de içmekle geçiriyordu. Ertesi sabah da onu mutfakta, yiyebildiği tek şey olan dört beş rafadan yumurta yerken buluyordum. Sonra birinci kata çıkıyor, odasına kapanıyordu. Gözlerimi kaldırmadan:

"Anne'nin elleri şiş," diyebildim.

Devam edemedim. Sarsılarak ağlıyordum. Naoji yanıt vermedi. Başımı kaldırdım:

"Sonu geldi. Fark etmedin mi? Böyle şiş olunca umut kalmadı demektir."

Ellerimi masanın üzerine koydum. Naoji'nin yüzü asıldı.

"Uzun sürmeyecek! Felaket! Başımıza ne hazin şeyler gelecek!"

"Onu iyileştirmek istiyorum. Onu mutlaka iyileştirmek istiyorum."

Naoji aniden ağlamaya başladı.

"Elimizden bir şey gelmeyeceğini görmüyor musun? Yapacak bir şey yok."

Yumruklarıyla gözlerini siliyordu durmadan. Aynı gün Naoji, Wada dayıya Anne'nin durumunu bildirmek ve gelecek hakkında görüşlerini almak için Tokyo'ya gitti. Hemen bütün gün, Anne'nin yanında olmadığım zamanlar ağlıyordum. Sabahın erken saatlerinde süt almaya giderken, aynanın karşısında saçlarımı tararken, dudaklarımı boyarken ağlamam dinmiyordu. Anne'yle geçirdiğim mutlu günler, bir olay, bir diğeri gözlerimin önüne geliyordu. Gözyaşlarım hiç dinmiyordu. Akşam, karanlık bastığında Çin odasında verandaya çıkıyor ve uzun uzun hıçkırıyordum. Sonbahar gecesinde yıldızlar parlıyor ve ayaklarımın dibinde nereden geldiğini bilmediğim bir kedi hareketsiz duruyordu.

Ertesi gün Anne'nin eli daha da şişti. Hiçbir şey yemedi. Bir bardak portakal suyu bile içmedi, boğazı o denli acıyordu.

"Anne, Naoji'nin önerdiği maskeyi takmaya ne dersiniz?" Konuşurken gülümsemeye, sözlerimi yumuşatmaya çalışıyordum; ama bu basit sözcükler bile endişeli bir yakınma gibiydi.

"Günlük işler seni çok yoruyor olmalı. Lütfen, bir hemşire tut."

Kendi sağlığından çok benimkini merak ettiğini anladım ve bu da beni daha mutsuz kıldı. Öğleden hemen sonra Naoji, Dr. Miyake ve bir hemşire ile geldi. Yaşlı doktor, her zamanki şakacı hâlini bir yana bırakmış, kızgınmış gibi hastanın odasına dalarak muayeneye girişmişti. İşini bitirdikten sonra kendi kendine:

"Hâlsizleşti," dedi.

Anne'ye bir iğne yaptı. Anne, hırıltılı bir sesle:

"Nerede kalacaksınız doktor?" diye sordu.

"Yine Nagaoka'da. Bir oda ayırttım. Endişe etmeyin. Başkaları için kaygılanmak yerine kendinizi düşünün. Sevdiğiniz şeylerden çokça yemeye bakın. Ne isterseniz yiyin. Yarın gene geleceğim. Size hemşiremi bırakıyorum. Kendinizi ona iyice baktırın."

Doktor, Anne'ye yüksek sesle konuşuyordu, sonra Naoji'ye göz kırptı. Naoji ona eşlik etmek üzere kapıya çıktı. Birkaç dakika sonra döndüğünde ağlamamak için kendini tutuyordu. Usulca odadan çıkıp yemek odasına geçtik.

"Ümit yok, değil mi?"

Naoji, sanki gülümser gibi dudaklarını kıvırdı:

"İyi değil. Daha da güçsüzleşmiş. Doktor, sonun bir iki gün içinde olabileceğini söylüyor."

Gözleri yaşla doldu.

"Telgraf çekmemiz gerekmez mi? Bütün..."

"Wada dayı ile bunu da konuştum. İçinde bulunduğumuz durumda çok kişiyi çağıramayacağımızı söyledi. İnsanların

geleceğini varsaysak bile ev o kadar küçük ki, onları konuk edemeyiz. Çevrede de doğru dürüst otel yok. Nagaoka kaplıcalarında iki ya da üç oda bile ayırtamayız. Başka bir deyimle, yoksullaştık ve ailemizin bütün büyük senyörlerini davet edecek hâlimiz yok. Wada dayı her hâlde hemen gelir. Ama her zaman o kadar pinti olmuştur ki ondan hiçbir yardım bekleyemeyiz. Geçen akşam bile bu koşullarda Anne'nin durumunu unutup bana sıkı bir fırça çekti. Böylesi pinti bir adamdan fırça yedikten sonra kimse, ama hiç kimse gün yüzü göremez. Aramızdaki en belirgin fark bu, özellikle de Anne ile onun arasındaki fark! Beni hasta ediyor."

"Ama biz, her hâlde sen, ona bağımlı olacaksın."

"Hiç de değil. Dilenerek yaşamayı yeğlerim. Sen, sen sevgili ablam, onun cömertliği sayesinde yaşayacak olan sensin..."

"Ben... (gözlerim yeniden nemlendi) Ben nereye gideceğimi biliyorum."

"Evlilik mi? Kararlaştırıldı mı?"

"Hayır."

"Hayatını nasıl kazanacaksın? Çalışacak mısın? Hadi oradan?"

"Hayatımı kazanmak... Hayır... Devrimci olacağım."

"Ne?"

Naoji dehşet içinde bana bakıyordu. Tam o sırada hemşire seslendi:

"Anneniz sanki sizi istiyor."

Hastanın odasına koştum ve başucuna oturdum,

"Ne oldu?" diye sordum.

Anne konuşmuyordu; ama eminim konuşmak istiyordu.

"Su mu?"

Başını hafifçe salladı. Bir süre sonra, fısıltı hâlinde:

"Düş gördüm," dedi.

"Nasıl bir düş?"

"Yılan ile ilgili."

Sıçradım.

"Sanırım verandanın eşiğinde kırmızı çizgili bir yılan bulacaksın. Gidip bakar mısın?"

Beni buz gibi donduran bir soğuğu sırtımda hissederek verandaya çıktım. Eşikte, sonbahar güneşinin altında, boydan boya serilmiş bir yılan vardı. Başım döndü.

"Seni tanıdım. Seni son gördüğümden bu yana biraz büyümüş ve yaşlanmışsın. Sen, yumurtalarını yaktığım yılansın. İntikamın bana ulaştı. Onun için şimdi defol."

Orada öyle donup kalmışken içimden böyle söyleniyordum. Yılan nefes almıyor gibiydi. Neden bilmiyorum; ama hemşirenin yılanı görmemesini istiyordum. Bunun üzerine ayağımla yere vurdum. Gereğinden yüksek bir sesle:

"Hayır, diye bağırdım. Burada yılan filan yok Anne. Düşünüzün bir anlamı yok."

Tekrar eşiğe baktığımda yılanın hareket edip usulca uzaklaştığını gördüm.

Demek ki, artık hiç umutlanmamalıydım. Yılanı görür görmez teslim oldum. Baba'nın ölümünde, küçük kara bir yılanın yatağının yanıma geldiğini duymuştum, ben de her bir ağaca sarılı yılanlar görmüştüm.

Anne yatağında oturacak gücü yitirmiş gibiydi ve sürekli yarı uyur hâldeydi. Onu hemşirenin ellerine bırakmıştım. Yemeğe gelince, Anne'nin boğazından hiçbir şey geçmiyordu. Yılanı gördüğüm zaman, yüreğimdeki sıkıntı adeta bir rahatlığa, bir huzura, endişenin sonu geldi ferahlamasına dönüştü.

Bütün günü başucunda yün örmekle geçiriyordum. Birçok kadından daha hızlı örerim; ama daha iyi sonuç alamam. Anne her zaman yanlışlarımı gösterir. O gün canım hiç örmek istemiyordu; ama yine de yün torbasını çıkardım ve Anne beni her gün başucunda görmeyi yadırgamasın diye dikkatle, sanki

dünyada başka tasam yokmuşçasına örmeye başladım. Anne dikkatle ellerime bakıyordu:

"Kendine çorap örüyorsun değil mi? Unutma, sekiz ilmek arttırman gerek, yoksa dar olur."

Çocukken, Anne'nin yardımlarına karşın yine de iyi öremezdim, şimdi de eskisi gibi acemilik gösteriyordum. Bunun nedeni, Anne'nin bana bu işte son kez yardım ettiği düşüncesine kapılmamdı. Gözyaşlarım, yaptığım işi görmemi engelliyordu.

Anne, yattığı hâliyle, acı çekmiyor gibiydi. Sabahtan beri bir şey yememişti ve çaya batırdığım gaz beziyle dudaklarını ıslatabilmişim sadece. Ama bilinci yerindeydi ve ara sıra benimle konuşuyordu.

"Gazetede İmparator'un resmini gördüm. Tekrar görmek isterdim."

Gazete sayfasını Anne'nin yüzüne doğru açtım.

"Yaşlanmış."

"Hayır, bu kötü bir resim de ondan. Geçen gün çıkan resimlerinde genç ve mutlu görünüyordu. Bugünlerde çok mutlu olmalı."

"Neden?"

"İmparator da serbest bırakıldı."

Anne hüzünle gülümsedi:

"Ağlamak istesem bile gözyaşlarım akmıyor," dedi.

Aniden, Anne'nin şu an mutluluk duymasının olanaksız olup olmadığını düşündüm. Mutluluk duygusunun hüzün nehrinin dibindeki hafif pırıltılarla kıyaslanıp kıyaslanamayacağını... Mutsuzluk sınırları bir kez aşıldıktan sonra bu hafif pırıltıyı görme izlenimi edinmek, bir mutluluk izlenimi edinmekse eğer öyleyse, İmparator da, annem de, ben de mutluyuz demektir.

Sakin bir sonbahar sabahıydı. Tatlı sonbahar bahçesi, güneşli bahçe. Örgümü bırakıp uzaklara dalmış Anne'ye baktım.

"Anne," dedim, "bugüne kadar dünyayı hiç tanımamışım."

Daha çoğunu söylemek istiyordum; ama odanın bir köşesinde, damara yapacağı iğneyi hazırlayan hemşirenin duymasından korktum ve aniden sustum.

"Bugüne kadar diyorsun... (Anne soluk bir gülümseme ile beni yakalamıştı) yani artık tanıyorum mu demek istiyorsun?"

Hiçbir nedeni olmadığı hâlde kızardım.

"Dünyayı tanımıyorum."

Anne başını çevirdi. Alçak sesle, kendine konuşur gibi:

"Ben de," dedi. Onu bilip; anlayan var mı diye düşünüyorum. Hepimiz, ne denli yaşlanırsak yaşlanalım, çocuk kalıyoruz. Hiçbir şey anlamıyoruz."

Yaşamaya devam etmem gerek. Çocukça da olsa artık sadece boyun eğerek yaşayamam. Bundan sonra dünya ile savaşmalıyım. Belki de Anne; kimseyle savaşmadan, kimseden nefret etmeden, kimseye ihanet etmeden, güzel ve hüzünlü tarzda yaşamını sona erdirenlerin sonuncusudur. Gelecekteki dünyada bunun gibi insanlara yer yok. Ölenler güzel; yaşamak, yaşamayı sürdürmek bence çirkin ve kanlı bir iş.

Onu anımsadığım biçimiyle, çukur kazan gebe bir yılan gibi yerde çörekleneceğim. Ancak kabullenemediğim bir şey var: Buna istenirse akılsızlık denilsin, benim yaşamaya devam edip isteklerimi tatmin etmek için dünya ile savaşmam gerek. Anne'nin yakında öleceği kesinleştikten beri romantizmin ve duygusallığın yavaş yavaş yok olduğunu görüyor ve içten pazarlıklı, ilkesiz bir insan olduğum izlenimine kapılıyorum.

Öğleden hemen sonra Anne'nin yanında oturmuş, dudaklarını ıslatırken kapının önünde bir otomobil durdu. Wada dayım ve yengem, Tokyo'dan gelmişlerdi. Dayım doğrudan hastanın odasına gitti ve hiçbir şey söylemeden Anne'nin

başucunda oturdu. Anne, yüzünün alt kısmını bir mendille kapatıyordu ve gözlerini dayımın gözlerinden ayırmadan ağlayacak gibi bakıyordu. Ama tek bir damla gözyaşı akıtmadı. Bir taş bebeği andırıyordu.

Bir süre sonra bana bakıp:

"Naoji nerede?" diye sordu.

Üst kata çıktım. Naoji yatağa uzanmış bir dergi okuyordu.

"Anne seni istiyor."

"Ne! Dramatik sahneler mi yaşayacağız? Sizler güçlüsünüz, sinirleriniz sağlam; olan biten sizi az etkiliyor. Biz, biz gerçekten acı çekiyoruz. Aslında, ruh güçlü ama beden zayıf. Anne'nin yanında kalacak gücümüz yok."

Böyle söylenirken bir yandan da ceketini giyip benimle birlikte indi. Anne'nin başucunda yan yana oturduğumuzda örtünün altındaki elini aniden çıkardı, parmağıyla önce Naoji'yi sonra beni gösterdi. Daha sonra dayıma bakıp iki elini yalvarır gibi kavuşturdu. Dayım birkaç kez başını salladı.

"Evet anladım, anladım."

Anne hafifçe gözlerini yumdu, bu sözler onu rahatlatmış gibiydi. Ellerini yeniden örtünün altına soktu.

Ağlıyordum. Naoji, gözleri yerde hıçkırıyordu. O sırada doktor Miyake geldi ve bir iğne yaptı. Anne dayımı görünce, artık vakti kalmadığını düşünmüş olmalıydı.

"Doktor," dedi "lütfen beni çabuk rahata kavuşturun."

Yaşlı doktor ve dayım sessizce birbirlerine baktılar. Konuşmadılar; ama gözlerinde yaşlar pırıldıyordu.

Ben yemek odasına geçtim. Dayımın sevdiği hamur işini yapmaya koyuldum. Sonra Çin odasına dört kişilik yemek götürdüm. Dayım, doktor, Naoji ve yengem için. Dayımın Tokyo'dan getirdiği *Marunouehi Oteli* sandviçlerini Anne'ye göstermek için onları yastığının kenarına koydum.

"İş yapmaktan bıkmıyorsun," diye mırıldandı Anne.

Bir süre Çin odasında çene çaldık. Dayım ile yengemin akşam Tokyo'da yapılacak işleri olduğundan gitmek zorunda kaldılar. Dayım bana içinde para olan bir zarf verdi. Doktor Miyake ile geri döneceğini söyledi, doktor da hemşireye talimat verdi. Anne'nin iğneler sayesinde daha dört beş gün yaşayacağını sanıyorlardı. Anne'nin bilinci yerindeydi ve kalbi dayanıyordu. Tokyo'ya gitmek üzere otomobile bindiler.

Her birini kapıya kadar geçirdikten sonra Anne'nin odasına döndüm. Bana her zaman yaptığı gibi sevecenlikle gülümsedi.

"Canın çıkmış olmalı," dedi.

Sesi bir soluktan farksızdı. Yüzü o kadar canlıydı ki sanki ışıldıyordu. Dayıyı görünce sevindi diye düşündüm.

Anne'nin son söylediği sözler bunlar oldu.

Üç saat sonra ruhunu teslim etti. Bir sakin sonbahar akşamı, hemşire nabzını saydığı ve biz çocukları, Naoji ile ben başucunda beklediğimiz sırada... Benim güzel annem, Japonya'nın sonuncu büyük hanımefendisi.

Ölüm yüzünü hiç bozmadı. Babam öldüğünde yüzünün ifadesi hemen değişmişti; ama Anne'ninki aynı kaldı. Sadece artık soluk almıyordu. Geceki şişler inmiş, yanakları balmumu gibi kaygan olmuştu. Bembeyaz dudakları gülümsercesine kıvrıktı. Anne ölü hâliyle, canlı olduğundan da sevimliydi. Bana Pieta Meryemi'ni* anımsattı.

* Kucağında bebek İsa ile betimlenen Meryem Ana.

Altı

Savaş başlıyor.

Sonsuza dek acı çekemem. Mutlaka savaşmam gereken bir şey olmalı. Yeni bir töre. Hayır. Bu sözcüğü kullanmak bile iki yüzlülük. Aşk. Yalnız bu, başka bir şey değil. Nasıl Rosa Luxembourg yaşamak için ekonomi politikasının yeni ilkelerine dayanmak zorunda kalmışsa ben de olanca gücümle aşka bağlanmazsam yaşayamam. İsa'nın on iki havarisini uzaklara göndererek vaaz verenlerin, Farisilerin, otoriteyi ellerinde bulunduranların ikiyüzlülüklerini gün ışığına çıkartmak ve tüm insanlığa gerçek Tanrı aşkını öğretmek üzere verdiği öğütler benim durumuma da uyuyor.

Kemerlerinizin içinde ne altın ne gümüş, ne para götürünüz. Torbalarınıza iki kat çamaşır, yedek ayakkabı, yedek sopa da koymayınız: Dikkat! Sizleri kurt sürüsünden kuzular gibi uzak tutmak istiyorum. Yılan kadar akıllı, güvercin kadar saf olunuz. Bedenleri öldüren ama ruhları öldürme yeteneğine sahip olmayanlardan korkmayınız. Hem ruhu hem bedeni cehennemde yok edebilenlerden korkunuz. Yeryüzüne barışı getirmek üzere değil, savaş için geldim. Çünkü erkeği babasına, kızı anasına, gelini kaynanasına karşı çıkartmak için geldim, insanların düşmanı, kendi evinin bireyleri arasından çıkacaktır. Benden çok anne ve babayı seven, bana layık değildir; oğul ya da kızı benden çok sevenler, bana

layık değildir. Beni takip etmek için haçını almayan bana layık değildir. Yaşamını bulan onu kaybedecektir, benim için yaşamını yitiren onu bulacaktır.

Savaş başlıyor.

Aşk uğruna, İsa'nın bu öğrettiklerine harfi harfine uyacak olursam acaba beni mahkûm eder mi? Neden cinsel aşk kötüdür de manevi aşk iyidir? Anlamıyorum. Aynı şey olduğunu düşünmekten kendimi alamıyorum. Anlayamayacağı bir aşk, bir tutku uğruna ya da bunların içerdiği hüzün uğruna cehennemde vücudunu ve ruhunu yok edebilen bir kadın olmak isterdim.

Dayım yakılma törenini İzu'da, cenaze törenini Tokyo'da yaptırdı. Naoji ile dağ evinde birlikte yaşıyor, birbirimizle hiç konuşmuyoruz. Naoji, Anne'nin bütün mücevherlerini sattı yayınevi için sermaye olacağını söyledi. Tokyo'da, içmekten bitik hâle gelip sendeleyerek eve dönüyor. Yüzü, bir hastanın son dakikalarındaki yüzü gibi: Sapsarı.

Bir öğleden sonra eve bir kız getirdi, dansöz olduğunu söyledi. Bu, hayatımızı daha da zorlaştıracaktı. Bunun üzerine:

"Bugün Tokyo'ya gitsem olur mu? Yıllardır görmediğim bir arkadaşıma gitmek istiyorum. İki üç gece kalırım. Eve bakmak zor gelmez, değil mi? Yemeğini bu kız pişirebilir," dedim.

Naoji'nin zaafından yararlanmaktan hiç çekinmedim, bir yılanın akıllılığı ile gerekli olabilecek şeyleri çantama koyduğum gibi Tokyo'ya, sevgilimi görmeye gittim.

Sıradan bir soruymuş gibi sorduğumda Naoji, Bay Uehara'nın Tokyo varoşlarında, Ogikubo Garı'nın kuzey kapısından yirmi dakikalık yürüyüş mesafesinde oturduğunu söylemişti. O gün, sert bir sonbahar rüzgârı esiyordu ve Ogikubo Garı'ndan çıktığımda akşam olmuştu. Yoldan geçen birine, Bay Uehara'nın nerede oturduğunu sordum. Cevap aldığım

hâlde, bir saat boyunca karanlık sokaklarda evini aradım. Kendimi öylesine kaybolmuş hissettim ki gözlerim doldu. Birden ayağım bir taşa takıldı ve pabucumun bağı koptu. Ne yapacağımı düşünüp dururken sağımdaki evlerden birinin kapısı üzerinde bir yazı gözüme çarptı. Karanlıkta seçilen beyaz bir çizgiydi. İçgüdüsel bir duygu ile "Bu Bay Uehara'nın adı olmalı," dedim. Bir ayağım pabuçsuz, avluya girdim. Yazıya yakından baktım. Uehara Jiro yazdığından emindim, ancak evin içi karanlıktı.

Bir süre, ne yapacağımı bilmez hâlde, öyle durdum. Son bir çaba ile hasır kapıya dayandım, neredeyse üzerine kapaklanacaktım. Kapıyı parmaklarımın ucuyla iterek "Affedersiniz, Bay Uehara?" diye fısıldadım. Bir ses cevap verdi, bir kadın sesi. Kapı içerden açıldı ve ince yüzlü, benden üç dört yaş büyük, modası geçmiş bir koku sürünmüş olan bir kadın avluya çıktı. Pırıl pırıl bir gülümsemeyle sordu:

"Orada kim var efendim?"

Soruşunda ne alaylı bir ifade ne bir öz savunma tonu vardı.

"Ah, özür dilerim, ben..." Ama adımı söyleyemedim. Çekingen bir biçimde:

"Bay Uehara evde mi?" diye sordum.

"Yok (Eğlenir gibi bir eliyle ağzını kapattı). Ogikubo'da. Shirashi lokantasına giderseniz, garın tam karşısında, nerede olduğunu bilenleri bulabilirsiniz..."

Sevinçten zıplayabilirdim.

"Ah, sandaletinize ne olmuş öyle?"

Beni hole aldı. Girip bir basamağa oturdum. Bayan Uehara bana deri bir bağcık verdi, kopan bağcığımın yerine onu taktım. Ayakkabımı onarırken bir mum yaktı ve hole getirdi:

"Özür dilerim, iki ampulümüz da yandı. Ne korkunç değil mi? Ampuller ne kadar pahalı oldu. Ne de çabuk yanıyorlar. Kocam burada olsaydı, onu bir ampul almaya gönderebilirdim;

ama iki gecedir gelmiyor, onun için de kızımla erkenden yattık. Hiç paramız olmadığı için..."

Son derece doğal biçimde anlatıyordu. Arkasında on iki, on üç yaşlarında sıska bir kız duruyordu. Kocaman gözleri vardı ve davranışlarından kimseyi görmeye alışık olmadığı anlaşılıyordu. Onlara rakiplerim gözüyle bakamıyordum; ama bu kadınla bu çocuğun günün birinde beni düşmanca anacaklarına ve benden nefret edeceklerine yemin edebilirdim. Bu düşünceyle birdenbire sevgimin buz kestiği duygusuna kapıldım. Ayakkabımı bağlayınca ayağa kalktım, ellerimi, tozları yok etmek için birbirine çırptım. O an içimde dayanılmaz bir acıma duygusu oluştu. Kendimi, aniden içeriye girip Bayan Uehara ile birlikte ağlar gördüm. Bu düşünceyle sarsıldım; ama biraz sonra bürüneceğim ikiyüzlülüğü düşünerek bu duygudan kurtulmaya çalıştım.

"Çok teşekkür ederim," dedim sonra da aşırı biçimde eğilerek selam verip dışarıya çıktım.

Dışarıda buz gibi bir rüzgâr esiyordu.

Savaş başlıyor!

Onu seviyorum, onu yeniden görmek için çıldırıyorum. Onu gerçekten seviyorum, evet, ona gerçekten ihtiyacım var. Onu o kadar seviyorum ki elimden bir şey gelmiyor. Evet, karısının son derece iyi, kızının da sevimli olduklarının farkındayım; ama Tanrı'nın huzuruna yargılanmak için çıksam bile kendimi suçlu hissetmeyeceğim. İnsanoğlu aşk ve devrim için yaratılmıştır. Tanrı'nın beni cezalandırması için bir neden yok. Hiç de yoldan çıkmış değilim. Onu gerçekten seviyorum ve ona kavuşmak için her şeyi yapmaya hazırım. Gerekirse iki üç gece tarlalarda yatabilirim. Evet, bunu yaparım.

Shirashi Lokantası'nı kolaylıkla buldum. Orada yoktu.

"Eminim Asagaya'dadır. Asagaya Garı'nın kuzey kapısından çıkın, elli metre kadar yürüyün. Orada bir sütçü dükkânı

göreceksiniz, dosdoğru gidin, elli metre daha, Söğüt adında bir lokanta bulacaksınız. Bay Uehara'nın oradaki garson kızlardan biriyle ilişkisi var. Bütün gününü orada geçiriyor. Ne kadar anlamsız, öyle değil mi?"

Gara gidip bir bilet aldım, Tokyo trenine bindim. Asagaya'da trenden indim, kuzey kapısına yöneldim. Söğüt'e kadar yürüdüm. Bomboştu.

"Bir sürü adamla az önce gitti: Geceyi Nishiogi'de, Chidori'de içmekle geçireceklerini söylediler.

Garson kız benden daha genç, kendinden emin, kibar, dostça bir kızdı.

"Chidori'mi? Nishiogi'nin hangi mahallesinde oluyor?" Cesaretimi yitirmiştim. Ağlamak üzereydim. O an, acaba delirdim mi diye kuşkulandım.

"Tam olarak bilmiyorum, sanırım garın yakınlarında, solda. Ama karakola sorarsanız bulacağınızdan eminim. Tek bir meyhane ile yetinecek adam değil o... Chidori yolunda da bir yerlere uğrayabilir."

"Chidori'ye gider bakarım. Hoşça kalın."

Yeni baştan trene bindim. Nishiogi'de indim. Dışarıdaki rüzgâr, fırtınaya dönüşmüştü. Karakolu buldum. Orada Chidori'yi tarif ettiler, loş sokaklarda yürümeye başladım. Chidori'nin mavi fenerini görünce hiç duraksamadan kapıyı ittim. Küçük, dumanlı bir salonda, on kişi kadar uzun bir masanın çevresinde oturmuş, bağıra çağıra içki içiyorlardı. Aralarından üçü kızdı, benden gençtiler ve erkekler gibi sigara ve içki içiyorlardı.

İlerleyip gözlerimle salonu taradım ve onu gördüm. Düş görüyorum sandım. Bir başkasıydı. Altı yıl! Saçları, eskisi gibi dikti ama seyrekleşmişti. Yüzü şiş ve solgun, gözlerinin çevresi kıpkırmızıydı. Ön dişlerinin çoğu yoktu ve dudakları, devamlı mırıldanırcasına kıpırdıyordu. Bana odanın bir köşesine büzülmüş, yaşlı bir maymunmuş izlenimini verdi.

Yanındaki kızlardan biri beni gördü ve anında Bay Uehara'ya söyledi. Oturduğu yerden uzun boynunu bana doğru uzattı ve çenesiyle yaklaşmamı işaret etti. Diğerleri beni fark etmemiş görünerek bağırmalarını sürdürüyorlardı; ama bir yandan da Bay Uehara'nın yanında bana yer açmak için saflarını sıkıştırıyorlardı.

Hiçbir şey demeden yanına oturdum. Bay Uehara sake kadehini ağzına kadar doldurdu. Sonra kendininkini de doldurup boğuk bir sesle:

"Sağlığınıza!" dedi.

Kadehlerimiz hazin bir sesle tokuşmuştu. "Giyotin, giyotin, şuruşuruşu," diye bir şeyler söylüyordu birisi ve ardından herkes koro hâlinde tekrarlıyordu. Gürültü çıkartarak kadeh tokuşturuyor ve bir yudum sake içiyorlardı. Bu anlamsız sözcükleri her grup ayrı söylüyor, ardından kadeh kaldırıyordu. Bu şarkılı budalalık, onlara içki içecek enerjiyi verir gibiydi. Aralarından biri:

"Bana müsaade," deyip sendeleyerek giderken bir yenisi geliyor, Bay Uehara'ya hafif bir selam veriyor ve sofradaki içkicilere katılıyordu.

"Bay Uehara ... biliyor muydunuz... eee... yakınımızda Ahahah diye bir meyhane var, nasıl demek gerekiyor? Ah-ah-ah mı, yoksa Aah-ah mı?"

Soruyu soran oyuncu Fukita'ydı, onu tiyatrodan anımsıyordum.

"Ahah-ah demeli. Şöyle demeli: Ahah-ah, Chidori'de içki ucuz değil."

Bunu yumurtlayan Bay Uehara idi. Kızlardan biri:

"Paradan başka bir şey konuşmuyorsunuz," dedi. Bir delikanlı:

"Bir yene iki yudum pahalı mı, ucuz mu?" diye sordu. Bir başkası:

"İncil'de son kuruşuna kadar öde diye yazılı. Biri beş, diğeri iki, bir başkası bir kazanır... Bu ne bitmez tükenmez meseldir! İsa'nın muhasebesi çok ayrıntılıymış," dedi.

Bir adam da:

"Dahası, bir de içkiciymiş," diye ekledi. "İncil'de alkolle ilgili mesellerin sayısını bir bilseniz! İncil şarabı sevenleri eleştiriyor; ama dikkat ettiyseniz içki içen hakkında tek söz etmiyor, sadece delirenden söz ediyor. Bu, İsa'nın gerçekten içkici olduğunu gösterir. İddia ederim, bir oturuşta iki litre devirirdi."

"Yeter, yeter. Siz ki ahlaklı olmak istersiniz, mazeret diye İsa'yı öne sürüyorsunuz... İçelim! Giyotin, giyotin, şuruşuruşu."

Bay Uehara kadehini sertçe, kızlardan en genç ve en güzelinin kadehiyle tokuşturdu, sonra büyük bir yudum içti. Sake dudaklarının kenarından, çenesinin altından akıyordu. Görgüsüzce elinin tersiyle ağzını sildi. Sonra beş altı kez hapşırdı.

Usulca kalkıp yan odaya geçtim. Zayıf ve solgun bir kadın olan patrona tuvaletin yerini sordum. Dönüşte odadan geçerken Chie'yi gördüm, beni beklediği belliydi.

"Acıkmadınız mı?" diye sordu dostça.

"Acıktım, ama yanımda bir parça ekmek var." Patron:

"Size ikram edecek pek bir şeyimiz yok ama yine de bir lokma yiyin," dedi. "Bu sarhoşlarla kalacaksanız bütün gece bir şey yiyemezsiniz. Şuraya, Chie'nin yanına oturun."

Yan odadan biri bağırdı:

"Hey, Kimi! Sakemiz kalmadı!"

Adı Kimi olan kız, tepsisinde on adet sake şişesiyle mutfaktan çıkarken:

"Geliyorum," diye seslendi. Patron onu durdurdu:

"Bir dakika. Buraya iki şişe bırak (Sonra gülümseyerek devam etti). Kinu, canını sıkıyorsam kusura bakma; ama Süzuya'ya gidip çabucak iki porsiyon makarna alır mısın?"

Chie'nin yanına oturdum. Ellerimi kalorifere uzattım.

"Rahat etmeye bakın. Alın size bir yastık. Hava ne kadar da soğuk! Bir şey içmek istemez misiniz?"

Patron, şişeden kendine bir fincan sake doldurdu, sonra da ikimizin fincanlarına koydu. Üçümüz, sessizce içmeye başladık.

"İkiniz de sakeyi kaldırıyorsunuz gördüğüm kadarıyla," dedi patron.

O sırada kapı açıldı, içerden genç bir adamın sesi geldi:

"İşte para Bay Uehara," dedi. "Adam o kadar pinti ki zor bela on bin yen alabildim, oysa yirmi bin yen istemiştim."

Bay Uehara boğuk sesiyle:

"Çek mi?" diye sordu.

"Hayır, nakit. Üzgünüm."

"Ne yapalım! Ben de makbuz veririm."

Oradakiler bağrış çağrış devam ediyorlardı: "Giyotin, giyotin, şuruşuruşu."

Patron Chie'ye:

"Naoji nerelerde?" diye sordu. Şaşırmıştım. Chie:

"Nereden bileyim?" dedi. "Dadısı değilim ki..."

Patron devam etti:

"Bay Uehara ile arasının açık olup olmadığını merak ediyorum. Oysa hep birlikte olurlardı."

"Şimdi de dansa merak sarmış. Son sevgilisi dansöz olmalı."

"Naoji'de hiç para kavramı yok... Kadınlar, bir de üstüne alkol!"

"Alkolü Bay Uehara istemiş!"

"Naoji kötü huylu olmalı. Zaten böyle şımarık çocukların sonu hep kötü olur."

Susmamın doğru olmayacağını düşündüm. Hafifçe gülümseyerek:

"Özür dilerim," dedim. "Ben Naoji'nin ablasıyım."

Açıkça şaşırdığı görülen patron yeniden yüzüme baktı. Chie:

"Ona çok benziyorsunuz," dedi. "İçeri girdiğinizde şaşırıp kalmıştım. Bir an için gelenin Naoji olduğunu sandım."

Patron, sesinde hafif bir saygı ile:

"Öyle mi?" dedi. "Ve böyle bir yere geliyorsunuz? Ama Bay Uehara'yı tanıyordunuz, değil mi?"

Başım eğik, gözlerim dolu:

"Evet," dedim. Onunla altı yıl önce tanışmıştık. Garson kız makarnaları getirdi:

"Sizi beklettiğim için özür dilerim." Patron hizmet etti:

"Sıcakken yiyin."

"Teşekkür ederim."

Makarnadan yükselen buhara yüzümü tuttum ve yemeğimi çabucak yedim. Yaşamak denilen büyük sefaletin ne demek olduğunu iyice anlamıştım. Bay Uehara şarkı söyleyerek odaya girdi: "Giyotin, giyotin, şuruşuruşu." Hiçbir şey söylemeden yanıma oturdu ve patrona koca bir zarf uzattı. Patron zarfın içine bile bakmadan bir çekmeceye attı. Sonra gülerek:

"Bununla kurtulduğunuzu sanmayın," dedi. "Gerisini bağışlayacak değilim."

"Getireceğim. Gelecek yılın parasını bile ödeyeceğim."

"İnanabilir miyim?"

On bin yen. Bu para ile kaç ampul satın alınabilir? Bir yıl yaşamama bol bol yeter.

O insanlar kusurluydular. Ama belki de benim aşkım için yaşadığım gibi onlar da bu biçimde yaşayarak ayakta durabiliyorlardı. Şayet insan, hayata geldiğinde şu ya da bu biçimde yaşamaya devam edecekse sona varmak için büründüğü görünüm çirkin bile olsa küçümsenmemelidir. Hayatını yaşamak. Yaşamak. Muazzam bir girişim, insanı endişeye boğacak kadar.

Yan odadan bir erkek sesi duyuldu:

"Her hâlde Tokyo'da yaşayan bizim gibi insanlar, birbirlerine hafif bir selam bile vermeyecekse bu iş bitmiştir! Böyle bir zamanda bizden saygı, içtenlik beklemek, ipe gerilenin ayaklarına asılmak demektir. Saygı... İçtenlik... Laf-ı güzaf! Bunlarla yaşamaya devam edilebilir mi? Eğer bir sözcükle, teşrifatsız, birbirimizi selamlayamayacaksak, üç seçeneğimiz kalır: Toprağa dönmek, intihar etmek ya da jigolo olmak.

"Bu seçeneklerden hiçbirini elde edemeyen garip, son bir çareye başvurabilir. Uehara'dan borç isteyip ölesiye sarhoş olmak."

"Giyotin, giyotin, suruşuruşu!" "Giyotin, giyotin, şuruşuruşu!"

Uehara bir solukta:

"Her hâlde geceyi nerede geçireceğinizi bilmiyorsunuz" dedi.

"Ben mi?"

Yılan kafasını kaldırıyordu. Düşmanlık. Nefrete yakın bir duygu ile kasıldım. Bay Uehara, açıkça belli olan öfkeme kayıtsız, mırıldandı:

"Hepimizle aynı odada yatabilir misiniz? Hava soğuk." Patron:

"Olacak şey değil! İnsafsızsınız!" diye araya girdi. Bay Uehara dilini şakırdatıp:

"Öyleyse buraya davetsiz gelmemeliydi," diye yanıtladı.

Ses çıkartmıyordum. Konuşma biçiminden mektuplarımı okumuş olduğunu anladım ve o an beni herkesten çok sevdiği duygusuna kapıldım.

Konuşmaya devam etti:

"Yapacak bir şey yok. Belki de Fukui'den bir yatak istemek iyi olur. Chie, onu oraya götürür müsün? Yok, düşündüm de,

iki kadının gece vakti sokaklarda yalnız gitmeleri tehlikeli olur. Ne baş belası! Onu benim götürmem gerekecek."

Dışarıya çıkınca, gecenin karanlığına daldık. Rüzgâr hafiflemişti ve gökyüzünde yıldızlar parlıyordu. Yan yana yürüdük. Bay Uehara'nın uykusu gelmişti, söyleniyordu. Hafifçe gülerek:

"Baş başa kalalım istediniz, öyle değil mi?" diye sordum. Dudaklarında acı bir gülümseme belirdi:

"Canımı sıkan da bu!"

İşte o an, bana karşı duyduğunun aşk olduğundan iyice emin oldum.

"Çok içiyorsunuz. Her gece böyle içiyor musunuz?"

"Her gün. Sabahtan başlayarak."

"Sake o kadar iyi mi?"

"Berbat."

Konuşmasındaki bir ayrıntı beni ürpertti.

"İşiniz nasıl gidiyor?"

"İyi değil. Şu an yazdıklarım aptalca şeyler. Ömrümün sonbaharı. Sanatın sonbaharı. İnsanlığın sonbaharı. Ne yeknesaklık!"

İstemeden:

"Utrillo," diye mırıldandım.

"Evet, Utrillo. Daha yaşıyormuş. Bir alkol kurbanı. Bir kadavra. Son on yılda yaptığı tablolar çok adi şeyler, hiçbir değeri yok."

"Ama bu yalnız Utrillo için geçerli değil, öyle değil mi? Bütün ustalar bu noktaya gelmiş."

"Evet, canlılıklarını yitirdiler. Ama yeni gelenler de canlılıklarını yitirdiler. Daha gonca iken soldular. Dondular. Sanırım bütün dünyanın üzerine vakitsiz kar yağdı."

Kolunu usulca omzuma dolamıştı. Vücudum, paltosunun içinde kaybolmuş gibiydi. Onu itmiyor, tersine gittikçe yanaşıyordum.

Yol boyunca ağaç dalları; tek bir yaprağı bile kalmamış dallar, ince, sivri, geceyi bölen...

"Dallar ne güzel, değil mi?" diye fısıldadım, kendi kendime konuşur gibi...

Biraz şaşırarak:

"Ağaçlardaki çiçeklerle, kara dallar arasında bir uyum mu görüyorsunuz?" diye sordu.

"Hayır, ne çiçekleri ne yaprakları ne de goncaları düşündüm. Dalları severim. Tamamen çıplak da olsalar yine de canlıdırlar. Hiç de ölü değillerdir."

"Siz yalnızca doğanın mı canlılığını koruduğuna inanıyorsunuz?"

Tam o sırada yeniden hapşırmaya başladı.

"Üşüttünüz mü?"

"Hayır. Tuhaf bir huyum var: Sarhoşluğun doyum noktasına eriştiğimde hapşırmaya başlıyorum. Yani, zehirlenmemin barometresidir."

"Peki, ya aşk?"

"Nasıl?"

"Sizi doyum noktasına ulaştıran biri yok mu?"

"Benimle alay etmeyin! Bütün kadınlar aynı. Karmaşık! Giyotin, giyotin, şuruşuruşu. Aslında biri var, yok, tam değil!"

"Mektuplarımı okudunuz mu?"

"Evet."

"Onlara ne diyorsunuz?"

"Soyluları sevmem. Soylular her zaman, başlarında küstahlık hâlesi taşırlar. Kardeşiniz Naoji, bir soylu için büyük başarı sayılır. Ama ara sıra o bile, dayanamadığım bir yapmacıklığa bürünüyor. Ben bir köylü çocuğuyum ve olta ya da kepçe ile balık tuttuğum günleri anımsamadan şimdiki gibi dere boyu yürüyemem.

Yürüdüğümüz yolun yanı başında bir dere akıyordu ve gecenin yansında hafif şapırtılar çıkarıyordu.

"Siz soylular, bizim duygularımızı anlamak bir yana, onları küçümsersiniz..."

"Turgenyev hakkında ne düşünüyorsunuz?"

"O bir soylu. Onun için beğenmiyorum."

"*Bir Avcının Not Defterleri*'ni de mi beğenmiyorsunuz?"

"O, kitapları arasında fena olmayan tek kitap."

"Ama köy hayatının özünü yansıtmış."

"O kutsal bir soyluydu. Bu konuda aynı düşüncede olacak mıyız?"

"Ben artık köylü bir kızım. Tarla sürüyorum. Zavallı bir köylü kızı."

"Beni hâlâ seviyor musunuz? Benden bir çocuk istiyor musunuz?"

Yanıtlamadım. Vahşi bir gülüşle yüzünü yaklaştırdı, ciddi biçimde rahatsız oldum. Öpüşleri istekliydi. Onları kabul ederken ağlıyordum. Gözyaşlarım acıydı, utanç gözyaşları gibi. Yanaklarımdan süzülüyordu. Yeniden yan yana yürümeye başladığımızda:

"Ben bitmişim," dedi. "Size âşık oldum." Güldü.

Gülmediğim için kaşlarımı çattım, dudaklarımı sildim. Eğer duygularımı sözcüklerle belirtmek gerekseydi, şöyle derdim: "Elden bir şey gelmez." Umutsuz bir yola sürüklenir gibiydim.

"Ben bitmişim," diye tekrarladı. "Bunun içinden çıkabilecek miyiz?"

"Tavır koymaya çalışmayın," dedim.

"Küçük şeytan!"

Bay Uehara omzuma dokundu, sonra yeniden hapşırdı. Bay Fukui'nin evinde herkes uyuyor olmalıydı. Bay Uehara, kapıyı vurarak:

"Telgraf! Telgraf! Bay Fukui, telgraf!" diye bağırdı. Bir erkek sesi:

"Siz misiniz Uehara?" diye sordu.

"Üstüne bastınız. Prens ile Prenses gece konaklamaya geldi. O kadar soğuk ki sadece hapşırıyorum ve bunca zorluktan sonra aşk yolculuğumuz komediye dönüşüyor."

Kapı açıldı. Elli yaşlarında, kısa boylu, pek şık bir pijama giymiş dazlak bir adam bizi çekingen bir gülümsemeyle karşıladı.

"Lütfen."

Bay Uehara içeri girerken başka bir şey söylemedi. Paltosunu bile çıkarmadı.

"Burası amma da soğuk. Birinci kattaki odayı alacağım. Haydi gidelim."

Beni elimden tuttu, dipteki merdivene doğru sürükledi. Yukarı çıkıp karanlık bir odaya girdik. Bay Uehara ışığı yaktı:

"Bir lokantanın özel bölmesi gibi, öyle değil mi?" dedim.

"Yeni zengin zevksizliği! Yine de Fukui gibi yoz bir sanatkâr için çok bile. Adamda şeytan şansı olursa felaketler zincirine bağışıklık kazandırır. Haydi, yatağa, yatağa."

Evindeymiş gibi yüklükten şilteyi çıkartıp serdi.

"Siz burada yatacaksınız. Ben gidiyorum. Sabah gelir, sizi görürüm. Tuvalet aşağıda, merdivenin dibinde, sağda."

İnerken basamaklara öylesine ağır basıyordu ki düşmüş gibi gürültü çıkarttı. Sonra ev tam bir sessizliğe büründü. Tekrar ışığı yaktım. Baba'nın bir vakitler yurtdışından getirdiği kadife mantomu çıkarttım ve kimonolu yatağa girdim. İçtiğim sakeden olacak, üzerime bir ağırlık çökmüştü; üstelik yorgundum, hemen uyudum.

Ne oldu bilmiyorum; ama gözlerimi açtığımda yanımda yatıyordu. Bir saate yakın sessiz ve müthiş bir direnç gösterdim. Sonra birden ona acıdım, kendimi bıraktım.

"Şu sürdüğünüz hayat, tek teselliniz mi?"

"Hemen hemen."

"Sağlığa zararlı değil mi? Kan kustuğunuzdan eminim."

"Nereden bildiniz? Aslında, geçen gün ciddi bir kriz geçirdim; ama kimseye söylemedim."

"Anne ölmeden önce aynı kokuya sahipti."

"Umutsuzluktan içiyorum. Yaşam çok zor. Sefalet, yalnızlık, ayak bağları çekilir gibi değil. Çevremizdeki dört duvarın çıkarttığı uğursuz sesleri her duyuşta, mutluluk şansı olmadığını anlıyorsunuz. Ömrü ne kadar uzun olursa olsun, asla mutluluğu ve başarıyı tadamayacağını bilen bir erkek ne hisseder sanıyorsunuz? Angarya! Bundan da aç kurtları doyuracak kadar bir sonuç çıkar. Fazlasıyla acınacak insan var... Bu da bir davranış biçimi değil mi?"

"Hayır."

"Hayır, bu aşk. Mektuplarınızda yazdığınız gibi."

"Evet."

Aşkım sönmüştü.

Oda hafifçe aydınlandığında yanımda uyuyan adamın yüzünü inceledim. Ölmek üzere olan bir adamın yüzü idi, tükenmiş bir adamın yüzü, bir kurbanın yüzü. Erkeğim. Gökkuşağım. Çocuğum. Nefret edilecek erkek. İlkesiz adam. O zaman bu yüz bana, dünyada eşsiz bir güzellikte göründü. Kalbim yeniden doğan bir aşkın çarpıntısı ile atıyordu. Saçlarını okşayarak onu öpüyordum.

Aşkın hazin hazin noktalanışı... Bay Uehara, gözleri kapalı, beni kollarına aldı. Tamamıyla yanılmışım. Bir köylü çocuğundan başka ne beklenir?

Onu bırakamam.

"Şimdi mutluyum. Dört duvarımdan korku sesleri gelse de mutluluğum doyum noktasına ulaştı. O kadar mutluyum ki hapşırabilirim."

Bay Uehara gülmeye başladı.

"Ama çok geç. İşte şafak söküyor."

"İşte sabah."

O sabah, kardeşim Naoji intihar etti.

Yedi

Naoji'nin vasiyeti:

Sevgili ablam;

Yapacak bir şey yok. Gidiyorum. Yaşamaya neden devam edeyim? Bir neden göremiyorum. Yaşamak isteyenler yaşayabilir ancak. İnsanın yaşama hakkı olduğu kadar ölme hakkı da olmalı. Düşüncemde yeni bir şey yok. Sadece, insanlar bu basit düşünceye -ilkel düşünce demiyorum- karşı müthiş bir nefret duyuyorlar ve bunu kabul etmek istemiyorlar.

Yaşamayı sürdürmek isteyenler, engeller ne olursa olsun yaşayabilirler. Bu onlar için harika bir şey ve insanlığın zaferi denilen şeyin bu olduğunu söyleyebilirim. Ama kendini öldürmenin günah olmadığına da eminim. Benim gibi bir bitkinin, bu dünyanın havasında ve ışığında yeşermesi çok zor. Devam etmek için bir şey eksik işte! Başka bir şey gerek bana. Şimdiye kadar, hayatta kalmak için elimden geleni yaptım.

Üniversiteye girip basit ve güçlü bir çevrenin insanları ile karşılaştığımda, benimkinden çok farklı bir sosyal sınıfa ait delikanlılarla bir araya geldiğimde canlılıkları karşısında kendimi savunmak gereğini duydum ve çareyi uyuşturucularda buldum. Onlara karşı kendimden yarı yarıya geçmiş olarak direnebildim. Daha sonra askere gittiğimde hayatta

kalmanın son çaresi afyon yutmak oldu. Neler hissettiğimi anlayamazsınız, öyle değil mi? Güçlü kuvvetli olmak istiyordum, kaba saba değil. Kendi kendime "halk dostu" diyebilmenin tek yöntemi bu diye düşünüyordum. Sake yeterli değildi. Sürekli bulutlarda gezinmem gerekiyordu. Bunun için de uyuşturucu almalıydım. Ailemi unutmalıydım. Baba kanını reddetmeliydim. Anne şefkatini istememeliydim. Ablama karşı soğuk davranmalıydım. Başka türlü, halkın içine giremem, halkın arasına karışamam diye düşünüyordum.

Katılaştım. Kaba konuşmayı öğrendim. Ama bu yarı yarıya -hayır, yüzde altmış- sahtekârlıktı. Halktan insanlar için ben yapmacıklı biriydim ve onları hor görüyordum. Asla önümde eğilmekten vazgeçmeyecekler, asla benimle birlikte olduklarında kendilerini rahat hissetmeyecekler. Öte yandan, terk ettiğim salonlara geri dönmek benim için kolay olmayacak. Kabalığımın yüzde altmışı yapay bile olsa geriye yine de yüzde kırk kalır. Üst sınıf salonlarındaki dayanılmaz nezaket midemi bulandırıyor, bir saniye bile dayanamam. O kibar beyefendiler, seçkin vatandaşlar, benim kabalığım karşısında isyan ederler ve beni pek çabuk defterden silerler. Terk ettiğim çevreye dönemem ve halkın bana utanç verici bir saygı ile sunduğu her şey, ziyaretçi bekleme odasında bir sandalyeden ibaret olacak.

Her toplumda benim gibi yoz, uyuşuk insanlar düşündüklerinden ötürü değil ama doğuşlarından ötürü yok olmaya mahkûmdur. Ama yine de mazeretim var. Yaşamımı zorlaştıran koşulların baskısı altında eziliyorum.

Bütün insanlar aynıdır. Bu bir felsefe olabilir mi? Bunu ilk düşünen insanın bir rahip, bir feylesof ya da bir sanatkâr olduğunu sanmıyorum. Bu düşünce, hiç kuşkusuz, bir

meyhaneden çıkmıştır. Bütün dünyayı altüst eden ve onu iğrenç kılan bu düşünce!

Bunun demokrasiyle, Marksizmle hiç ilgisi yok. Hiç kuşkusuz, bir meyhanede çirkin bir adamın yakışıklı bir adama söylediği bir düşüncedir bu. Bu basit bir sataşma ya da kıskançlıktır ve ideolojiyle filan ilgisi yoktur.

Ancak, başlangıçta bir meyhanede bir kıskançlık çığlığı olarak söylenen bu düşünce bir doktrin değeri kazandı ve demokrasiyle ya da Marksizmle ilgisi olmayan bu fikir, kendiliğinden ekonomik ve politik doktrinin parçası oldu ve korkunç bir kargaşaya yol açtı.

Saçma bir teoriyi bir doktrine dönüştüren bu sahtekârlığı, Mefisto bile kendine hakaret sayardı.

Bütün insanlar aynıdır.

Ne aşağılayıcı bir düşünce! İnsanları aşağılarken kendini de aşağılayan bir düşünce, öylesine gurursuz ve her türlü çabayı öylesine yok edici ki... Marksizm, işçilerin üstünlüğünü savunur; hepsinin aynı olduğunu söylemez. Demokrasi, bireyin onurunu savunur: Hepsinin aynı olduğunu söylemez. Sadece bir maraba: "He ya! Hava bile atsa, diğerleriyle aynı" der ancak. Neden "aynı" diyor? "Üstün" diyemez mi? Köle zihniyetinin intikamı!

Sanırım ahlaksızlık da duyarsızlık da insanların birbirlerine verdikleri korku da tüm ilkelerin bozulması da bu inanılmaz düşünceden kaynaklanıyor; çaba ile alay edilircesine, mutluluğun yadsınmasına, güzelliğin kirletilmesine, onurun yerlere atılmasına neden olan o düşünce! Yüzyılın "kaygısı" da ondan doğdu.

Bu düşünceyi kötü bulmakla birlikte, beni yine de etkiliyordu. Beni korkudan titretiyordu; ne yapsam sıkılıyordum, sürekli endişe içindeydim; kalbim çarpıyor, huzuru nerede bulacağımı bilmiyordum. Sakenin ve uyuşturucunun verdiği

baş dönmesiyle bir süre soluklanıyor, o zaman da tam anlamıyla dağıtıyordum.

Zayıf olmalıyım. Ciddi bir yetersizliğim olmalı. Belki de çiftlikteki maraba gülerek: "Tüm bu görüşler neyin nesi? Hep eğlenceyi seven, yoz, kokuşmuş, keyfinden başka bir şey düşünmeyen biridir," diyecektir. Şimdiye kadar insanlar benden böyle söz ettiklerinde utançtan iki büklüm oluyordum; ama şimdi, öleceğim sırada, karşı koymak istiyorum.

Sevgili Ablam;

Lütfen bana inan.

Eğlenceden en ufak zevk almadım. Belki de eğlenme yeteneksizliğimdir. Ben sadece, gölgesinden kaçan bir soylu olduğum için delilikler yaptım. Acaba gerçekten ayıplanmayı hak ettik mi? Soylu doğduysak kabahat bizde mi? Sırf bu ailede doğduk diye, bütün ömrümüzü, tıpkı Yahudiler gibi, hakaret görmek, özür dilemek, alçalmakla mı geçireceğiz?

Daha önce ölmeliydim. Ama bir engel vardı: Annemi seviyordum. Onu düşündükçe kendimi öldüremiyordum. Dediğim gibi insanın yaşamak kadar ölmek de hakkı ama annemin sağlığında ölme hakkını askıya almıştım; çünkü bu hakkı kullanmak, onu öldürmek olurdu. Şimdi ise, ölsem bile, kimse üzülmeyecek. Hayır Kazuko, ölümümün sana vereceği üzüntü türünü biliyorum. Hiç kuşkusuz haberi alınca ağlayacak, üstelik ele güne karşı ağlaman gerekir; ama yaşamanın verdiği acıdan ve bu kahrolası ömrü sürüklemekten tamamen kurtulduğumu düşünecek olursan sanırım acın geçmeye başlayacaktır.

Beni malum havalara girip yargılayacak ve intihar edişimi eleştirecek olanlar, ömrüme son vermeden onu sürdürmem gerektiğini söyleyip bana hayatta her türlü yardımı esirgemiş olanlar, majestelerini manav dükkânı açmaya zorlayan o üstün insanlardan farksızdır.

Kazuko,

Ölmem daha iyi. Yaşamayı beceremiyorum. Para konularında başkalarıyla kavga etme gücüm yok. İnsanları, bana yardım etmeleri için etkilemekten acizim. Bay Uehara ile içmeye gittiğimde bile payıma düşeni ödedim. Bundan dolayı benden nefret etti; ama ben payımı gururum yüzünden ödemiyordum. Onun alınteri ile kazandığı parayla bir içki içmek ya da bir kadını kollarıma almaktı beni korkutan. Bay Uehara'nın yazdıklarına saygı duyduğum için böyle yaptığımı söylüyordum ama yalandı. Bunu yaparken ben de kendi kendimi anlayamıyordum. Ama bir başkasından geçinmek işkence olurdu. Hele bir başkasının kişisel emeği ile geçinmek iğrenç bir şey.

Kendi evimden para ve eşya alarak, annem ile sana acı vermiş olmam da hoş bir şey değildi. Yayıncılık işi, para sıkıntımı saklamak için uydurulmuş bir işti. Tüm budalalığıma karşın, kendisine bir kadeh içki ikram edilmesine dayanamayan birinin para kazanmaktan aciz olduğunu ve hiçbir işe yaramadığını anlayabiliyordum.

Kazuko,

Yoksullaştık. Sağlığımda, olanağım varken hep başkalarının yerine ödemek istedim; ama şimdi başkasının sırtından geçineceğiz.

Kazuko,

Olan bitenlerden sonra yaşamaya niçin devam edeyim? Boşuna. Öleceğim. Acı vermeden öldüren bir zehirle. Askerde elde etmiş, bugüne kadar saklamıştım.

Kazuko,

Sen güzel (Annemin ve ablamın güzellikleri ile hep gurur duydum) ve akıllı bir kızsın. Senin için hiç endişe etmiyorum. Endişe etmeme sebep yok. Evleneceğinden eminim, çocukların olacak, kocan sayesinde yaşamı sürdüreceksin.

Kazuko,

Bir sırrım var.

Uzun, çok uzun süre gizledim. Savaşta bile onu düşünüyor, onu hayal ediyordum. Kaç kez uyurken ağladığım için uyandığımı bilemem.

Onun adını kimseye açıklayamam; ama hiç değilse sana, kız kardeşime, ölürken ondan söz edebilirim diye düşünüyorum. Bu itirafım beni o denli korkutuyor ki, yine de adını açıklayamayacağım. Ama kalbimin derinliklerindeki bu sırrı kimseye açmayacak olursam, öldükten sonra beni yaktıklarında, kalbimin yanmayacağını hissediyorum. Bu düşünce beni o kadar rahatsız ediyor ki, sana açılmaya karar verdim! Sana, yalnız sana... Dolaylı, belirsiz bir yoldan, benim dışımda oluşmuş bir roman gibi.

Ona hayali bir görüntü versem de kimden söz ettiğimi hemen anlayacaksın. Hayali olmaktan çok, yanlış tanımlar vererek anlaşılmasına çalışacağım. Yoksa biliyor musun?

Acaba?

Ona hiç rastlamadığın hâlde kim olduğunu biliyorsun. Senden biraz büyük. Gözleri tam çekik gözler, badem gibi. Saçları, hiç bozulmayan saçları ise çok klasik biçimde sıkı sıkıya arkaya toplanmıştır. Giysileri eski ama çok temiz ve onları gerçek bir kibarlıkta taşıyor. Bir ortaçağ ressamının karısı. Adam savaştan sonra aniden üne kavuştu. Ressam tam anlamıyla yoz bir hayat yaşıyor, ama karısının her zaman sevimli, anlayışlı kocasının davranışlarından rahatsız olmadığını göstermek isteyen bir gülümsemesi var.

Ayağa kalktım: "İzin verirseniz gideyim." O da ayağa kalktı ve bana kapıya kadar eşlik etti. Sonra yüzüme bakarak "Neden?" diye sordu. Sesi son derece doğaldı. Başını hafifçe yana eğmişti. Gerçekten inanmıyormuşcasına gözlerime baktı. Gözlerinde ne alay ne kibir vardı. Başka zaman

olsa, gözlerimiz böyle karşılaşsa utanır, bakışlarımı kaçırırdım; ama bu kez en ufak bir çekingenlik duymadım. Altmış saniye ya da daha çok bir süre, yüzlerimiz birbirine otuz santim kadar yakındı, gözbebeklerinin içini görüyor, müthiş bir mutluluk duyuyordum. Sonunda gülümseyerek: "Ama..." diyebildim. Ciddileşerek:

"Dönecek," dedi.

Birden insanların "namus" dedikleri şeyin karşımdaki yüzle simgelenebileceğini düşündüm. O sözcüğün, yaratılırken ahlak kitaplarındaki katı anlayış yerine bu yüzün ifadesi kadar sevimli olup olamayacağını düşündüm.

"Döneceğim," dedi.

"Anlaşıldı."

Başından sonuna kadar konuşmalarımız anlamsızdı. O yaz günü, öğleden sonra, ressamın evine gitmiştim. Ressam evde yoktu; ama her an dönmesi bekleniyordu. Eşi beklememi söyledi, yarım saat boyunca dergilere baktım. Gelmesi uzayınca ayağa kalkıp izin istedim. Daha fazla bir şey olmadı, ama gözlerine, o günkü hâlleriyle fena hâlde vuruldum.

O gözlere "soylu" denilebilir. Şunu kesinlikle söyleyebilirim ki Annem dışında hiçbir soylu, bu gözlerdeki saf dürüstlük ifadesine sahip değildir.

Sonra bir kış gecesi profiline âşık oldum. Sabahtan beri ressamla atölyesinde kafa çekiyor ve "Japonya'nın sözde kültürlü insanları" ile dalga geçiyorduk. Bir süre sonra ressam sızdı ve gürültüyle horlamaya başladı. Ben de sızmak üzereydim ki birisinin usulca üzerimi örttüğünü hissettim. Gözlerimi açtım. Pencerenin önüne oturmuştu, kızı kollarında idi ve Tokyo'nun kış akşamlarındaki gök maviliğinde, saf, ince profili bir Rönesans resmi gibi yansıyordu. Üzerimi örtmesinde ne bir fettanlık ne bir isteklenme vardı. Bu ânı tanımlamak için "insanlık" denilebilir mi? Ne yaptığını fark

etmeden, başkasına iyilik yapar gibi üzerimi örtmüştü ve şimdi de ufuklara dalmıştı, tıpkı bir tablodaki gibi hareketsiz ve güzeldi.

Gözlerimi yumdum. İçimde bir sevgi ve arzu kasırgası esti. Gözlerimden yaşlar süzüldü ve örtüyü başımın üstüne çektim.

Kazuko,

İlk zamanlar, ressamın evine yapıtlarındaki eşsiz ifade ve içerdiği vahşi tutku ile büyülendiğim için gidiyordum; ama onu tanıdıkça, kültürsüzlüğü, bayağılığı, pisliği beni düş kırıklığına uğrattı... Oysa karısının ruh inceliğinin çekiciliğine kapıldım. Hayır, aslında sevgisi içten olan birine âşık olmuştum. Artık ressamın evine, sırf karısını görmek ümidiyle gidiyordum.

Ressamın yapıtlarında bir nebze sanatsal soyluluk varsa o da her hâlde karısının ince ruhunun etkisidir. Bu ressam (sana ne düşündüğümü açıkça söyleyeyim) akıllı, becerikli, ayyaş ve madrabaz bir işadamından başka bir şey değil. Eğlenmek için paraya gereksinimi olduğunda bir resim karalayıverip pahalıya satıyor ve bütün sanatkâr rolleriyle züppeleri sömürüyor. Tek kozu köylü kurnazlığı, kendine olan güveni ve azıcık tüccarca işbilirliği. Japon olsun, yabancı olsun, ustaların resimlerinden bir şey anlamıyor; hatta kendi tablolarının ne anlama geldiğini bildiğinden de kuşkuluyum. Paraya her ihtiyaç duyduğunda alelacele bir şeyler yumurtluyor.

İnanılır gibi değil ama yapıtları konusunda ne kuşku ne utanç ne korku duyuyor. Aslında kendisi hakkında yanılıyor. Çizdiği resimleri anlayabilecek adam olmadığına göre, başkalarının da anlaması beklenemez. Başka deyimle, yoz yaşamından, çektiği acılardan istediği kadar yakınıp dursun; o sadece kente gelmiş, hiç beklemediği bir başarıya ulaşmış,

bundan başı dönmüş, şimdi de zevkten zevke koşan hödük bir köylü!

Bir gün ona dedim ki: "Bütün arkadaşlarım gittiğinde ve çalışmak için yalnız kaldığımda kendimden o kadar sıkılıyorum ki bir şey yapamamaktan korkuyorum. Bu yüzden de hiç çıkmak istemediğim hâlde onlara katılıyorum.' Orta yaşlı sanatkâr şu yanıtı verdi: "Ne yani! Sanırım soylu yapının bir özelliği de bu. Midemi bulandırıyor. Vaktini iyi harcayan insanları görünce aynı şeyi yapmamakla neler kaybettiğimi düşünüyor ve sefahate dalıyorum."

Yanıtı o kadar doğaldı ki; ondan bütün kalbimle nefret ettim. Düzensiz hayatından hiç vicdan azabı duymuyor. Aksine, aptalca zevklerinden gurur duyuyor. Tam anlamıyla budala bir haz düşkünü!

Bu sanatkârın daha nice çirkin yönlerini sayabilirim; ama alt tarafı seni ilgilendirmeyecektir. Öte yandan, ölmek üzere olduğum için geçmişteki uzun arkadaşlığımızı anımsadım ve onu o kadar özledim ki onunla gidip son bir kadeh içmek istedim. Çekici pek çok yönü var, hakkında daha çok konuşmayacağım.

Sadece karısını arzulamakla ne kadar işkence çektiğimi bildiğine göre, kardeşinin ömründe hissettiği aşk ya da benzeri bir şey için "minnet" ödemek ümidiyle bunu birilerine anlatmak zorunluluğu duyma. Bilmen yeterli ve sadece kendi kendine "Olabilir mi?" diye mırıldan. Bu utanç verici itirafım, en azından senin çektiğim acıları anlamana yeterse çok mutlu olacağım.

Bir kere düşümde karısıyla el ele tutuşmuşuz. O an, beni uzun zamandır sevdiğini anladım. Rüya bittikten sonra da parmaklarının ısısı elimde kaldı. Bununla yetinmem gerektiğini, daha fazlasını alamayacağımı tekrarlayıp durdum. Olayın ahlakî yönü ile ilgilendiğim için değil; yarı deli, hayır,

tam deli sanatkârdan korktuğum için. Ondan vazgeçme kararım yüzünden kalbimin ateşini başka yere yönelttim ve her çeşit kadınla sefahate daldım ve bu işi o kadar rezilce yaptım ki bazı geceler, sanatkâr bile bakışlarıyla beni ayıpladı. Aslında karısının büyüsünden kurtulmaya, onu unutmaya ve defterimden silmeye çalışıyordum. Ama boşunaydı. Sanırım ben, tek bir kadını sevebilen erkeklerdenim. Şunu kesinlikle söyleyebilirim: Ondan başka hiçbir arkadaşımın karısını güzel ya da alımlı bulmadım.

Kazuko.

Tek bir kez ölmeden önce adını yazmak istiyorum.

Suga.

Adı bu.

Dün eve bir dansöz getirdim. (Aptalın teki!) Ona karşı en ufak bir yakınlık hissetmedim. Yaşamıma son vermek için fazla vaktim kalmadığını hissetsem bile ertesi gün öleceğimi hiç düşünmemiştim. O kızı buraya getirdimse gezmek istediği için getirdim. Tokyo'da sürdüğüm hayattan o kadar bıkmıştım ki bu aptal kızla burada birkaç gün dinlenmenin iyi olacağını düşündüm. Bunun sana tuhaf geleceğini biliyordum; ama kızı yine de getirdim. Sen Tokyo'ya kız arkadaşına gidince, birden aklıma takıldı: "Kendimi öldüreceksem, şimdi tam zamanı," dedim. Hep Nişikata'daki evimizin dipteki odasında öleceğimi düşlemiştim. Sokakta ölmekten, çevreme birtakım insanların toplanıp, cesedimi iteleyip kakmalarından her zaman korkmuşumdur. Ama Nişikata Sokağı'ndaki evimiz başka ellere geçti ve bu dağ evinde öleceğimi biliyordum. Öyle de olsa, cesedimi sen bulmuş olacaktın; ama ne kadar üzüleceğini düşündükçe intihar kararını vermekte zorluk çekiyordum.

Oysa şimdi tam fırsatıdır. Sen yoksun ve senin yerine ruhsuz bir dansöz, intihar ettiğimi kendi başına keşfedecek.

Geçen gece birlikte sarhoş olduk ve üst kattaki Avrupa stili odada yatırdım onu. Ben aşağıda, Anne'nin öldüğü odada yattım. İşte burada şu zavallı satırları yazıyorum.

Kazuko,

Ümit etmek için bir nedenim yok. Elveda. Son olarak, doğal biçimde ölüyorum. İnsanoğlu salt ilkeleriyle yaşayamaz. Senden son bir isteğim olacak. Beni çok sıkan bir istek. Annemin keten kimonosunu hatırlıyor musun? Hani gelecek yaz giyebilmem için düzelttiğin kimono? Onu lütfen tabutuma koy.

Gece bitiyor. Gökyüzü aydınlanıyor. Sana çok acı çektirdim. Elveda. Dün akşamki sarhoşluğum tamamıyla geçti. Ayık ölüyorum.

Bir kez daha elveda!

Kazuko,

Ben bir soyluyum.

Sekiz

Karabasan.

Herkes beni terk ediyor.

Naoji'nin ölümünden sonra her şeyle ben meşgul oldum. Bir ay boyunca köy evinde tek başıma yaşadım. Sonra Bay Uehara'ya yazdım. Her hâlde son mektubumdu ve bence tamamıyla yararsızdı:

Beni terk ettiğinizi sanıyorum. Hayır, beni giderek unuttuğunuzu sanıyorum. Ama mutluyum. Hamileyim, tam istediğim gibi. Her şeyi yitirdiğim gibi bir duygu var içimde. Ancak içimde yaşayan küçük varlık, tek başına gülümseme kaynağım oldu.

Onu "müthiş yanılgı" veya buna benzer bir şeyle niteleyerek düşünemiyorum. Sonunda dünyada neden savaşın, barışın, derneklerin, ticaretin, siyasetin vs. var olduklarını anladım. Sizin bildiğinizi sanmıyorum. Bu yüzden her zaman mutsuz olacaksınız. Size söyleyeceğim: Kadınlar sağlıklı çocuklar doğursun diye.

Daha en başlarda, karakteriniz ve sorumluluk duygunuz hakkında büyük ümitler beslemedim. Tek hedefim kalbimdeki aşkın düşünü gerçekleştirmekti. Dileğim yerine geldiğinden beri kalbim, bir orman gölü kadar sakin.

Sanırım kazandım.

Meryem bile, kocasından olmayan bir çocuğu doğurduğunda gurur duydu. Kutsal Anne ve Kutsal Çocuk oldular.

Ahlaka bilerek boş verdim. Karşılığında güzel bir bebeğe sahip olacağım. Sanırım son karşılaşmamızdan bu yana tutarsız hayatınızı -böyle denilebilirse- yaşamaya devam ettiniz. Beyler ve hanımlarla "giyotin, giyotin, şuruşuruşu" diye bağrışarak içki içmeye devam ettiniz. Hayatınızı değiştirme öğüdü verecek değilim. Eninde sonunda yaşamınız, son savaşınızın alacağı biçim olacaktır.

Size artık "içmekten vazgeçin, sağlınıza bakın, uzun yaşayın, güzel şeyler gerçekleştirin" demek içimden gelmiyor. Bilebildiğim kadarıyla, kokuşmuş yaşamınızı sürdürmekle, gelecek kuşakların minnettarlığını güzel şeyler gerçekleştirmekten daha fazla sağlamış olacaksınız.

Kurbanlar. Geçici bir ahlak döneminin kurbanları. Aslında her ikimiz de buyuz. Bir yerlerde devrim patlak verecek: Ama eski ahlak ölçüsü yolumuzu tıkayarak yeryüzünde değişmez biçimde duracak. Oysa denizde ne dalgalar patlar. Devrime katılmadan, dipteki sular sakin, uyanık ama uyuşmuş gibi durur.

Ama sanırım ilk kez girişmekle, az da olsa, eski ahlak ölçüsünü gerilettim. İkinci ve üçüncü savaşı vermek niyetindeyim. Doğacak çocukla birlikte.

Sevdiğim adamın çocuğunu doğurmak, onu büyütmek, benim ahlak devrimim olacak. Beni unutsanız da içki yüzünden hayatınızı mahvetseniz de sanırım benim devrimimin sonuçlanması için ben sağlıklı bir yaşam sürdüreceğim.

Çok önce değildi, birisi bana karakterinizin iğrençliğini ayrıntılarıyla anlattı. Yine de bana bu gücü siz verdiniz, yüreğimdeki devrim gökkuşağını siz yarattınız. Yaşama nedenini siz verdiniz.

Sizinle gurur duyuyorum ve sanırım doğuracağım çocuğu da sizinle iftihar ettireceğim.

Bir piç ve anası...

Yine de, eski ahlaka karşı her yerde vereceğimiz savaşa rağmen güneş gibi yaşamak istiyoruz. Lütfen siz de savaşmaya çalışın.

Devrim uzak bir olasılık. Ona çok, çok daha fazla kurban, itibarlı kurban gerek.

Bugünkü dünyada bir kurban kadar güzel bir şey yok. Bir başka küçük kurban daha var.

Bay Uehara, sizden daha fazlasını istemeyeceğim, ama bu küçük kurban için bir şey yapmanızı istiyorum, tek bir şey:

Karınızın çocuğumu kollarına almasını istiyorum; tek bir kez... Ve benim "Naoji, gizliden gizliye bu çocuğu bir kadından edindi," dememe izin vermenizi.

Neden mi? Cevabını kimseye veremem. Hayır, böyle bir şeyi bana yaptıran sebepten de emin değilim. Ama bunu benim için yapmanızı çok istiyorum. Lütfen bunu Naoji için yapın, o küçük kurban için.

Sizi kızdırdım mı? Kızsanız bile lütfen kusurumu bağışlayın. Bunu sadece yalnız bir kadının, unutulmakta olan bir kadının günahı sayın. Lütfen isteğimi yerine getirin.

"AMC. Benim Komedyenim."
7 Şubat 1947

Batan Güneş, "Doğan Güneşin Ülkesi" olarak bilinen Japonya'nın savaş sonrasına dair çarpıcı bir roman.

Hem hayatı hem de yazdıklarıyla Japonların en ilginç yazarlarından biri olan Osamu Dazai'nin en karakteristik eseri *Batan Güneş*; varoluş, birey ve toplum çatışması gibi sorunları unutulmaz karakterleri üzerinden ele alıyor. Arka planda savaştan çıkmış, sosyal düzeni, ekonomisi, insanları alt üst olmuş bir ülke; özelde ise dağılıp giden bir ailenin hüzünlü öyküsüdür anlatılan.

Esin Talu Çelikkan'ın Türkçeleştirdiği *Batan Güneş*, büyük trajedileri -Japon minimalizmine yakışır şekilde- sakin ve duru bir üslupla birleştiren, eşsiz bir roman...

Kapak Natalia Suvorova

/olvidokitap

OLViDO

9 786056 663741